

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolvasó szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A szeptis szózat.

Budapest, augusztus 26.

(v.) Hadizenet harsant meg Szepsiben a Horánszky Nándor ajkán, aki ott megjelent, hogy választóinak számot adjon politikai sáfarkodásáról. Szól pedig a hadizenet a reakciónak, a reakció minden egyes árnyalatának, akár felekezeti, akár gazdasági téren igyekezzék a szabadelvű haladás meggátolására és a nemzeti s állami egység megrontására. Horánszky Nándor őszinte és erős szabadelvűsége nem először nyilatkozik meg ily határozottan Szepsiben. Miután mint a nemzeti párt elnöke egytől-egyig megszavazta volt az egyházpolitikai javaslatokat, ugyancsak Szepsibe sietett, hogy onnan hirdesse országga a nagy liberális reformmüben való megnyugvának és a kiengesztelődésnek ígését. A nemzeti párt elnökének ez a fellépése ama nehéz időkben tartós értékű s felejthetetlen emlékü liberális cselekedet volt, amelynek az alkotás lázas fáradozásaiban kimerült szabadelvűség igen nagy hasznát látta. A nemzeti párt akkori elnöke most oszlopos tagja a szabadelvűpártnak. Államférfiúi komolyságát, parlamenti tekintélyét s liberalizmusának őszinteségét — jó lélekkel mondhatjuk — *mindenki* elismeri a szabadelvűpártban, még azok is, akik csak nehezen és vajmi későn tudtak belenyugodni a Bánffy bukásával bekövetkezett új pártalakulásba. Az ő egyéniségében és az ő egyénisége révén nyilatkozott meg legelőször és a legtökéletesebb módon az egybeforrás folyamata. Az új pártalakulásban ő volt az első példa arra, hogy a meggyarapodott többségben a keserű emlékek eltemetése s a bizalom kölcsönössége nem csupán kívánatos, hanem lehetséges is. S ha tehát várakozások fűződtek a szabadelvűpárt részéről Horánszky mai beszámolójához, talán felesleges is hangsúlyozni, hogy hirdetésének elveinek liberalizmusáról a több-

ség táboraiban mindenki eleve meg volt győződve.

A felekezeti és a gazdasági reakció csakugyan kemény támadásban részesült Horánszky részéről. Horánszky Nándor leszűrdött, higgadt egyéniségéből folyik, hogy e támadásait nem az indulatoknak, hanem a logikának tárházából előszedett fegyverekkel végezte. Még viharos időkben is a józan ész hangján beszélt Horánszky; hogyan szólaltatná meg hát a szenvedély hangját most, midőn a magyar közélet a parlamenti béke áldásait élvezzi? Hideg, szinte rideg nyugalommal mondja hát ki a néppártra a halálos ítéletet. Rámutat arra, hogy állami egység nélkül nincs nemzeti boldogulás, az uralkodó politika szabadelvűsége nélkül pedig nincs állami egység. Ezt mondja a felekezeti visszavonásról Horánszky Nándor. És ebben a lapidáris mondatban benne van a felekezeti visszavonásnak kegyetlenül világos, kérlelhettelenül szigorú megbélyegzése.

Ugyanígy keményen és ugyanígy szabatosan sújta a szeptis-i beszámoló a gazdasági reakciót is. Férfias nyíltsággal utasítja vissza a gazdasági árnyalatok bármelyikének egyoldalú támogatását. Pálcat tör ama törekvések felett, melyek az államhatalmat a kereskedelem és az ipar visszaszorítására, a közvéleményt pedig a gazdasági ágazatok közt ellentétek szítására akarják uszítani. Az iparnak meg a kereskedelemnek, szintúgy mint a mezőgazdaságnak joga van az államtól *mindent* megkövetelni, ami a saját érdekeit a *mások érdekeinek csorbítása nélkül* előbbre viheti. Viszont egyik gazdasági érdek sem követelhet az államhatalomtól olyan segítséget, amely a többiek fejlődésének feltételeivel ellentétben áll. Ha már ebben az álláspontban is felreérthetetlenül benne van a szélső agrárizmus elítélése, mely a mezőgazdaság számára foglal le minden

tisztességet s becstelen visszaélésekre képesnek csupán az ipart és a kereskedelmet minősíti, mennyivel éleesebb ellentétbe jut még Horánszky Nándor az agrár tulzókkal ott, ahol beszámolója a mezőgazdaság bajainak orvoslását fejtegeti? Horánszky szabadelvűségét ezen a ponton is a *bátor szókimondás erejé* jellemzi. Őt sem téveszti meg a feudális agráriusok mozgalma, mely a szövetkezeti intézmény fejlesztését ajánlja ugyszólván egyetlen panacéául. Sokkal okosabb és sokkal liberálisabb politikus Horánszky, semhogy be ne látna, hogy a *magyar gazda nem mint fogyasztó, hanem mint termelő van válságos helyzetben*. Adjátok a magyar kis- és középbirtokos kezébe a legolcsóbb pénzen a legjobb portékát, s állapota mégis szomorú és sivar marad. *Föld* kell a magyar gazdának, föld, melyen űzhesse ősi foglalkozását, melyen lábát megvetthesse, melybe családostul gyökeret bocsáthasson. A szövetkezeti intézmény amolyan házi szerecske csupán, amely a magyar gazdának bizonyára nem árt, de baját semmi esetre sem gyógyítja meg. Horánszky nyíltan és határozottan megjelöli az orvosszert: a *mezőgazdaság terén szaporítani kell a gazdasági egyedeiket*. Népszerűbb nyelvre átülteve azt jelenti ez az okos formula, hogy a *költők birtok túltengésében rejlik a baj*, a gyógyítás tehát csakis a gazdasági szervezet olyan reformjától várható, mely a ma lekötött föld egy részét — természetesen a nemzeti érdek biztosítására szemmel tartandó kautélék mellett — e lekötött állapotból felszabadítja s új kis- és középbirtokok alakulását teszi lehetővé. Horánszky e részben sem árul zsákban macskát. Feltárja őszintén az egész gondolatot s meg is okolja azt cáfolhatatlan érvekkel. Az állami jószágok, az állam felügyelete és rendelkezése alatt lévő egyházi és iskolai alapítványok birtokai, valamint a községi birtokok azok,

TÁRCA.

A táncmester halála.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Sváb Tivadár.

Fernaesik Vendel meghalt. Sárgán, nyugodtan feküdt az ágyon. Tehát meghalt.

Mert a jó Fernaesik egész életében soha egyetlen pillanatra nem volt nyugodt. Mintha csupa idegből lett volna összeformálva, örökké mozgott, forgolódott, ugrándozott. Ezenkívül még táncmester is volt. Vándor mester, ahogy néha keserűen megjegyezte. Ritkán volt azonban keserű, aminthogy ez nem is illet volna a foglalkozásához. Örökös mosolygott, élcelődött és még Ujlakon is, ahol meghalt, csak jókedvűnek látták tanítványai: a derék polgárelányok és az iparosifjak. Pedig Ujlakon, ebben a tiszamenti kis fészekben, szerelmek fakadt Fernaesik Vendel szívében. Boldogtalan szerelmek. És ekkor kitűnt, hogy az az örökös mosoly ott az ajka körül nemcsak a táncmester mosolya volt. Fernaesiknak, az embernek is volt köze ahhoz a mosolyhoz.

Szegény jó Fernaesik nagyon szerencsétlen volt a szerelemben. És nem a halála akadályozta meg abban, hogy boldog legyen a szerelme, hanem Batány Matild. Eleinte észre se vette Fernaesik ezt a szép lányt, aki a nővérét esténként elkísérte a tánciskolába, maga pedig leült a fal mellett elhúzódó padra. Pedig erős tűző, nagy barna szemű voltak, hosszú, selymes pillákkal, az arcán rózsák fakadtak és a hosszan metszett, keskeny ajka mintha mindig valami bánatról akart volna panaszkodni. Talán azt panaszolta volna, hogy mért kell ilyen szép arccal, ilyen

érező lélekkel leülni a padra, amíg a többiek nevetgélve, vihogva ugrándoznak a rozzant zongora hangjai mellett és alig törődnek avval, hogy Fernaesik a táncmester mosolygva bólintgat egy-egy táncoló pár felé és a keringő ütemére kiáltja nekik:

— Egy-ket-tő; na-gyon-jó; egy-ket-tő!

Sánta volt. Az egyik cipőjén nagyon magas talpat és sarkot viselt, de az sem ért sokat. Sántított szegény avval is; nagyon sántított. Amikor Fernaesik ezt észrevette, valami nagyon kellemetlen érzés hagogatta a szívét. Érezte, hogy szerelmek Matildba. Egy sánta lányba. Ó, a táncmester.

— Jézusom, még csak nem is táncolhat!

Sirni szeretett volna. Hogy éppen neki, a táncmesternek kell beleszeretnie egy sánta lányba. Pedig szép, gyönyörű. És a hangja olyan, mint amikor a szomorú fűz sippja nyári éjszakákon bánatosan szól valamelyik pásztor ajkán. Tegnap is csupa bánatos dal volt a szava, ahogy hazakísérte a táncóra után.

— Nem panaszkodtam soha életemben. Mert ha én is ugrándozó, vig lány lettem volna, nem ismerném azt a világot, amelyiknek a kapuján bizony kevés lány jut be itt nálunk, Ujlakon. Félrevonultam mindig és olvastam, olvastam... Jaj, de nagy gyönyörűség is az olvasás. Csak az a baj, hogy senkivel se beszélhetek itt a faluban arról, amit a könyvekből a lelkem magába fogadott. Baj ez, nagy baj...

Fernaesik csodálkozva nézett a lányra. Micsoda nagy lélek! Akinek csak ez a baja. Hogy sánta, hogy táncolni se tud, avval nem is törődik. Micsoda lány!

— Igen, hallottam, hogy kisasszony a legműveltebb lány a faluban...

Matild mosolygott az ügyetlen bökön, amelyet jóakarattal föllentett Fernaesik, a táncmester.

— Nem sok az, de valamicske mégis...

— És mi a legkedvesebb olvasmány?

— A költők. Heine, Heine, csak Heine...

Mennyi szerelem, milyen lélek volt ebben az édes poétában. O ha tudná, Fernaesik ur, hány keserű napomat és éjszakámat tette boldoggá! Ismeri?

— Nem, igazán nem.

— Szégyelje magát, mondta kacér mosolygással a lány. Talán Fernaesik ur sohasem olvas?

— Mostanában nem. Amióta Blanka hercegnő táncmestere voltam, annyit volt mindig a tanítványom, hogy alig jutott időm az olvasásra.

— Látja, már egyszer megígérte, hogy megmutatja azt a bizonyítványt, amit a hercegnő adott. Ugy-e holnap nem felejté el?

Ez a bizonyítvány volt szegény Fernaesik egyetlen jó barátja, segítőtársa. Pedig hamis volt az is. Azt hazudta mindenütt, hogy Blanka bajor hercegnőt ő vezette be a táncművészet titkaiba. Budapesten egy szegény diák tiz forintért pergaménre megírta neki a hamis bizonyítványt. Még pecsétet is tett rá. És a hercegnőről szóló meséket készpénznek vették mindenütt. Mert Fernaesik minden mozdulata finom volt, a beszéde válogatott és a modora előkelően udvarias. Mintha csak mindig hercegnőkkel lett volna dolga. Így mondták odahaza el a lányok minden este az anyjuknak, az apjuknak.

Hazaérték. A kapu előtt Matild kezét nyújtott Fernaesiknak, aki halkán, majdnem akadozva szólott:

— Kedves kisasszony, engedje meg, hogy kérjek öntől valamit... Heine-t... Adja kölcsön...

A lány nagy, tüzes szemű kérdően nézett

amelyeknek lekötöttségben tartása a nálunk uralkodó földétség mellett föltétlenül elítélendő. Hogy ezek a birtoktestek — fongalomba hozatván — idegen kézre ne jussanak s hogy a vételár könnyelműen el ne pocsékolassék, arról a törvényhozás a kellő jogbiztosítékok megteremtésével könnyen fog gondoskodhatni. S egészen bizonyosan be fogja következni az, amit Horánszky ettől a reformtól vár: tudniillik a föld jüvedelmének jobb kihasználása, a gazdaság közönség anyagi züllésének megakasztása, a mezőgazdasági munkaerőnek tüzhelyhez kötése, szóval a nemzet törzserejének számbeli és anyagi növelése és erősítése.

Ez az a pont, amely hiányzik az agrár-fülzők programjából. A szabadelvű agrárpolitikának ki kell mondania, hogy a szövetkezetek egymaguk vajmi keveset orvosolnak. A termelőt kell a magyar gazdaságban segíteni és erősíteni; akkor majd a fogyasztás terén is jobban boldogul. Mít ér a fogyasztási szövetkezet annak a parasztnak, akinek egy árva garasa sincsen? S mi hasznát veheti a hitelszövetkezetnek az a kisgazda, aki talajtöke nélkül bér munkával tengeti keservesen életét? A szövetkezetek csak kiegészíthetik az egészséges agrár-reformot, de nem pótolják azt. Ez az igazság hangzik ki Horánszky beszédéből. A szabadelvű agrárpolitikának ez a zászlóbontása új ösvényt tör a liberalizmus tetterejének. Elismeréssel adózunk Horánszkynek okosságáért és bátorságáért. S nincs kétségünk, hogy ez elismerésben lelkesen szegődik az egész nemzet közvéleménye.

Végül még csak két momentumára utalunk a szeptemberi beszámolóban. Az egyik az, amely helyes és sürgeti az állami alkalmazottak javadalmazásának fokozatos javítását. A másik pedig az, mely kerekben kimondja, hogy a német vámtarifa-tervezet alapján, mely nyereségünket egyszerűen kiszorítja a német piacról, Magyarország a német birodalommal vámszerződést nem köthet. Aki ismeri azt a benső viszonyt, mely Horánszkyt a miniszterelnökhöz kapcsolja és azt az óvatosságot, mely a szeptemberi szónok politikai egyéniségét jellemzi, tisztában lehet azzal, hogy ez a két kijelentés legalább is nagyon közel jár a Széll Kálmán gondolkodásához. Megérthetik hát a tisztviselők e beszédéből, hogy sorsuk fokozatos javításával a kormány komolyan szándékozik foglalkozni. A német birodalom kormánya pedig értse meg a szeptemberi beszédéből, hogy vámtarifáját lényegesen kell enyhítenie, ha súlyt vet az osztrák-magyar monár-

kiával való szerződéses viszony fenntartására. Sepsitől Berlinig hosszú az út; de azért mégis el fog oda hatni ez a ránk nézve megnyugtató, Németországra nézve pedig nagyon fontos üzenet.

BELFÖLD.

A miniszterelnök Rátótján. Széll Kálmán miniszterelnök, mint értesülünk, ebben a hónapban már nem jön fel Budapestre s így minisztertanács ezen a héten nem is lesz. Egyes lapoknak ezzel ellenkező híre nem felel meg a valóságnak.

Egy politikai meséről. A Magyar Szó a minap megint leleplezésben utazott. Leleplezte, hogy báró Bánffy Dezső annak idején voltaképpen a Hentzi-szobornak a katonai temetőbe való áthelyezését ajánlotta a koronának, de gróf Apponyi Albert bécsi összeköttetési révén kivitte, hogy a szobrot a hadapród-iskolába helyezték át. Ezt a leleplezést, elég különös, komoly bécsi lapok is regisztrálják s csak ez az oka, hogy mi is vesztettünk rá néhány szót. Általánosságban annyit, hogy az egész leleplezés — mese. Gróf Apponyi Albert se személyesen, se közvetve a Hentzi-szobor áthelyezésébe be nem folyt s az egészről csak akkor értesült, amikor mindenki más: mikor az újságokból olvasta. Hiszen ismeretes, hogy báró Bánffy Dezső az utolsó pereig véka alatt rejtgette a szenzációs titkot, mert azt hitte, hogy amikor kipattanja, a nemzeti lelkesedés egyszerre kigyullad és ez nagyon használni fog az ő megrendült politikai hitelének. De aztán úgy járt a titokkal, mint előtte gróf Szapáry Gyula a magáéval: a közvélemény egyszerűen megbotráncokozott, hogy Bánffy is, mint előbb Szapáry, milyen ügyetlenül mert egy nagyon kényes ügyhöz nyulni. A báró Bánffy Dezsővel rokonszenvező sajtó tehát okosabban teszi, ha e fajta leleplezésekkel nem provokálja az igazi tényállás föltárását. Egyébként még csak azt jegyezzük meg, hogy ez a leleplezés egészen mást leplez le, mint ami igazi célja volt. Ha ugyanis báró Bánffy Dezső nem tartotta szükségesnek a konzekvenciák levonását, mikor ő, mint miniszterelnök, azt proponálta a koronának, hogy a Hentzi-szobrot a katonai temetőbe helyezték át s aztán a szobor éppen ellenkezőleg a hadapródiskolába került, akkor ez a leleplezés voltaképpen báró Bánffy Dezsőt leplezi le. Ez a politikai delikatesznek olyan hiánya, melyet Bánffyról a vele rokonszenvező sajtónak kár volt — leleplezni.

Krieghammer lemondása. Már vasárnap megáfoltuk egyes lapoknak azt a híret, mintha Krieghammer Ödön közös hadügyminiszter lemond-

ana állásáról. Ma a Fremdenblatt nérvádó helyről azt a kategorikus kijelentést közli, hogy a híresztelésből egy szó sem igaz; ugyanily határozott cáfolatot közöl a hívatóság Wiener Abendpost is. Báró Waldstätten, akit Krieghammer utódjának emlegettek, a rá vonatkozó híresztelést egy kolozsvári lap tudósítója előtt szintén alaptalannak jelentette ki.

A pozsonyi mandátum. A pozsonyi I. választókerület tegnapi jelölt üléséből táviratilag üdvözölte Széll Kálmán miniszterelnököt. Az üdvözlésre ma Széll Kálmán Rátótról a következő táviratot küldötte Szeifert Józsefhez, a Molecz-párt elnökéhez:

Szíves üdvözléteket meleg köszönettel vettem. Öszintén örülök bizalmuknak, amelyet olyan közvetlenséggel tolmácsolnak.

Széll Kálmán.

A választások előtt. Bihar megyében széltében megindultak a választási mozgalmak. A nagyszalonai kerületben Sarkodai, a szabadelvűpárti választók Várady Zsigmond nagyváradi ügyvédet jelölték Balogh László függetlenségével szemben. Belényesen dr. Beöthy Pál csóffai főszoigabíró lépteti fel a szabadelvűpárt Kovács Lajos függetlenségével szemben. A székelyhádi szabadelvűpártnak Szunyogh Zsigmond birtokos a jelöltje, a függetlenségi párt Fényes Endre járásbíró jelöltje, fölép még ott Molnár Ákos budapesti ügyvéd is függetlenségi programmal. Tenkén Hlatky Endrét, a nagyváradi szabadelvűpárt elnökét léptetik fel. Biharon Rigó Ferenc jelenlegi függetlenségi képviselőnek Kiss Elek nyugalmazott főszoigabíró lesz az ellenjelöltje függetlenségi programmal. Magyar-Csékén pedig Fásie Tótor szabadelvű képviselővel szemben Korda Andor birtokost jelöltik. A margittai kerületben Orley Kálmán szabadelvű képviselő ellen Falussy Árpád ügyvéd száll sikkra függetlenségi programmal. Ugrán Tiszán István ellen a függetlenségi és 48-as párt Lőránt Dezsőt léptette föl. Étesden Telegdy József, Bárádon Ilyés Bálint, Berettyó-Ujfaluiban Leszkay Gyula jelenlegi képviselőknél nincs ellenjelöltjük.

A veszprémi kerületnek két szabadelvű párti jelöltje van: az egyik Szabó Imre, a kerület régi érdemes képviselője, a másik Horánszky Lajos, Horánszky Nándor fia, akit főképp a volt nemzeti párt hívei óhajtanak képviselőjükknek.

A szakcsi kerület szabadelvűpártjának elnöke, Döry József a Dombóvár és Vidékében alaptalannak nyilvánítja a egy könyvatos tudósító híret, mely szerint Kammerer Ernő a szakcsi kerület jelenlegi országgyűlési képviselője elogadta a pinchehelyi kerület jelöltjét. Kammerer Ernő egyedül a szakcsi kerület szabadelvűpártjának lelkesen megnyilvánult bizalma folytán fogadja el régi hívei jelöltjét.

Sárvárott augusztus 25-én tartotta meg dr. Meszterházy Gedeon szabadelvű párti képviselőjelölt programbeszédét nagy választóközönség jelenlétében, mely zajos tetszéssel fogadta a beszédet. Okolicsányi Dénes pártelnök indítványára táviratilag üdvözölte Széll Kálmán miniszterelnököt és báró Podmaniczky Frigyes-

Fernaesik arcára. Aztán elpirult, mert érezte, ez a kérés azt jelenti, hogy Fernaesik szerelmes. Nagyon szerelmes. Különben nem szánná rá magát arra, hogy Heinet, az ő kedves poétáját olvassa. — Mindjárt kihozom.

A táncmester boldogan sietett hazafelé a Dalok könyvével. Még vacsorázni is elfelejtett. Egyenesen bement a fogadó kis szobájába, meggyújtotta a lámpáját és olvasni kezdte a dalokat, az édes, szerelmes verseket. Olvasta, hangos szóval, keservesen, nagyon keservesen...

Másnap este megint boldog mosolylyal üdvözölte a lányt:

— O, mennyire köszönöm önnek a könyvet! Csupa zene, csupa tánc...

Matild szomorúsággal gondolt kedvence poétájára, akit a táncmester csak azért szeret, mert zene és tánc van a dalaiiban... Isten bocsásson meg neki és Heine Henrik is...

Valamelyik este aztán különös ajándékkal lepte meg a lányt.

— Tudja kisasszony, hogy milyen nagy az a tisztelet, amelyet ön iránt érzek és engedje meg, hogy valamivel megszolgáljam a jóakarátát, a kedvességét... De nem haragszik érte? Igazán nem?

— Nem, igazán nem.

És Fernaesik megvallotta, hogy éjszaka alig fekdött le, mert egy új táncot komponált. Amit Matild is táncolhat. Valami keringő-féle, amelyhez jóformán csak az egyik láb kell. A másik alig hogy csak néha érinti a földet. Amíg Fernaesik elmondta a tánc formáját és kérte, hogy kompozícióját másnap délelőtt Matildnak itt, a fogadó nagytermében bemutatassa: a jó fiu homlokán hideg veríték gyöngyözött és majdnem sirt. Matild pedig elsápadt. Ez az ember igazán szerelmes. És másnap délelőtt nem ment el. De

otthon maradt este is. Nem kísérté többet el a testvérét a táncórákra. Soha, egyetlen egyszer sem.

Itt kezdődött a táncmester haldoklása. Hamarosan megtudta, hogy szerelmének a tavasza az őst jelent: a lemondást. Es ő nem tudott lemondani. Finom, udvarias maradt aztán is, de az a mosoly, amely harminyolec esztendőn keresztül nagyon is ódoszkolt az ajka köré, végképpen eltűnt. Amit senkise hitt volna soha: Fernaesik Vendel, a táncmester, szomorúan járt-kelt a fogadó mögött elterülő kis füzesben és Heinet szavalta halgan, esőndesen, bánatosan...

Folytonosan emésztette a szívét a szerelem és gyógy Fernaesik beteg lett. Agyba került. Az orvos azt mondta, hogy kitört a lappangó szívbaja.

Tehát meg fog halni. Fernaesik leolvatta ezt a tanítványok arcáról, akik meglátogatták. Mind elfjött. Még Paula is, a Matild nővére. Csak ő nem jött. Pedig várta, nagyon várta, hogy eljön és visszakéri a kölcsönadott Heinet. De nem jött. Es ő nem panaszkodott senkinek. Még az öreg Moskovitsnak, a fogadósnak sem, akit pedig nagyon szeretett, mert úgy ápolta, mint valami becsézett gyereket.

— Náci bátyám, mondta neki, a maga torzborzra kéfélt bujassa sok embert esált meg. De engem meg nem esal. Tudom, hogy azt csak ijosztőnek használja. Mert a szíve, az arany, tiszta arany. Ha feltáncoltam az égbe, majd elmesélem, hogy milyen áldott ember az újlaki fogadó, az öreg Moskovits. De abból magának kevés haszna lesz. Még kevesebb, mint amennyi rajtam volt.

Erőltetve mosolygott, aztán egy pohár tejet kért. Az öreg Moskovits pedig kiment és az ajtó előtt könny lakadt a szeméből...

— Higgye meg, Náci bátyám, kutya élet a vándor mester élete. Egyik faluból a másikba megy és droszirozza a világ legügyetlenebb állat-

ját, az embert. A tüdeje elkopik, a lába megrokan, de azért mosolyogjon, örökök mosolyogjon, finom legyen, mert különben a másik faluban megelőzi a rossz hír. Akkor aztán koplialhat. Milyen más világ volt, amikor még én tanultam! Az öreg Lalleur franciá, térdig éré feketé selyem-nadrágban járt, selyem volt a frakkja, a harisnyája, a fején főhéher paróka... Es milyen fureszán számolgatta.

— On, dó, tra... ón, dó, tra... Csak egyszer mutatott meg minden táncot, aztán beküült egy magaslábu székbe és onnan dirigálta a párokat... Mi már rossz világot élünk: a mester többet táncol az órákon, mint a tanítványok. Mert ezek nem a táncért jönnek, hanem a szerelemért...

Erre a szóra Fernaesik valami hirtelen melegséget érzett a szíve táján. Elhaltogott hát és behunyta a szemeit. Az öreg Moskovits pedig újra kiment és lassan betette az ajtót:

— Aلسك szegény... talán fel se ébred... — A szerelemért... gondolta magában Fernaesik, hát nem érdemes azért táncórára járni? Még meghalni is érdemes érte... Csak leg-

alább egyszer láthatta volna még... De elutazott, messzire, Pozsonyba... Csak egyszer láthatná... Megvallaná forró, szenvedélyes szavakkal, hogy szereti, a lábai elé borulna, aztán csókolná a ruhája szegélyét, a kezét... az arcát... Atólelné, a karjaiban tartaná...

Ahogy a takaró alól kirántotta a kezét és ölelé mozdulattal összekulcsolta, odatévedt a pillantása a sovány karjaira. Egyszerre megint józan lett.

— Ezekkel a karokkal, ilyen karokkal! — sutogta szomorúan; azt a kedves, gyengéd teremtést ezekkel a csontokkal! Jobb, hogy nem látja... Pedig milyen szép lett volna vele az

A szentesi függetlenségi és 48-as Kossuth-párt választmánya vasárnap délután küldöttségileg felkereste az épp Szentesen időző *Eötvös* Károly országgyűlési képviselőt és felajánlotta neki a szentesi jelöltséget. *Eötvös* Károly megköszönte a szentesi polgártársak bizalmát, hivatkozott az ő régi, hűséges kerületére, Nagy-Kőrösre, majd kijelentette, hogy ma még nem nyilatkozhat e dologban, de 8-10 nap múlva határozott választ ad, vajjon elfogadja-e a szentesi jelöltséget.

A dunapataji függetlenségi és 48-as Kossuth-párt e hó 25-ikén Duna-Patajon igen népes központi értekezletet tartott, amelyen a kerület jelöltje: dr. *Krasznay Ferenc* is megjelent. — A választókerület mind a 11 községe képviseltette magát helyi pártvezetői által és örömmel jelentette be az értekezletnek, hogy a párt szervezése minden községben immár keresztül van vite, s hogy az egész választókerület szervezetten sorakozva a tiszta függetlenségi elvek zászája alá, szembeszáll a kerület egy részében mesterségesen táplált visszaeső irányzattal. — Megállapították a képviselőjelölt programbeszédeinek az egész kerületre kiterjedő egységét, amely szerint dr. *Krasznay Ferenc* az első programbeszédét Dunapatajon szeptember 1-én tartja meg. A kerületben eddiggel más jelölt nincs, mert a jelenlegi szabadelpvűrti képviselő, *Földváry Mihály* nem kíván többé mandátumot vállalni, *Förster Aurél* pedig, kit a kerület reakcionárius elemei *ugronista-néppárti-antisemita* programmal kívántak fölépíteni, mindeztől semmi jelét sem adta annak, hogy a kétségtelen vereséggel végződő szerepre vállalkozzék.

A háziipar fejlesztése. A máramaroszigeti kiállításán összegyűlt képviselők és szakfőrak, mint egy telegramm jelenti, ma reggel nyolc órakor *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter előnkésével értekezletet tartottak a háziipar fejlesztés dolgában. Részt vettek az értekezleten báró *Rosner Ervin* főispán, dr. *Nagy Ferenc* kereskedelmiügyi államtitkár, dr. *Szterényi József* miniszteri tanácsos, *Nyegre* László, *Várady* Gábor, *Mihályi* Péter, báró *Perényi* Zsigmond és *Lator* Sándor országgyűlési képviselők, *Szabó* Sándor alispán, *Kovács* Gyula, a Magyar Kereskedelmi Múzeum igazgatója, *Elek* Pál, a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság igazgatója, *Balogh* esperes, *Dud* Titusz vikárius, a máramarosmegyei és ugocsa-megyei iparfejlesztő és gazdasági egyesületek képviselői és mások.

Hegedűs Sándor kereskedelmiügyi miniszter megnyitotta szavai szerint az értekezlet célja, hogy a kiállítás tanúságait levonja. Az ipari cikkek tökéletesítésére szorúlnak, hogy a nép munkája piacot is találhasson. A miniszter azután részletesen elősorolta azokat a tennivalókat, amelyek a középpontra és azokat amelyek a helyi bizottságra várnak. A középpont teljesíteni fogja minden feladatát és a helyi bizottságnak tanácsosul azt anyagi segítséggel is bármikor szolgál. rendelkezésére fogja bocsátani a szükséges gépeket és vándortanítókat is küld.

Balogh esperes a helyi bizottság terveiről referál, melyek odairátnak, hogy a házi ipari oktatás mi-

élet. Megtelpedhetett volna itt Ujlakon és tanított volna még sok generációt a keringőre, tipegőre. . . . Es a majálisok a banda a Matild-keringőt húzta volna, hogy ő is táncolhasson. . . . Most vége a tának, vége mindennek. . . .

Fernacsik Vendel érezte, hogy a szivére irtoztató teher nehezedik. Felnyitotta a szeméit. Sötét volt a szoba.

— Moskovits! Náci bátyám! — mondta halkan. Az ajtaja előtt ülő szobalány beküldte a fogadóst.

— Náci bátyám, lámpát. . . .

— Micsodát?

— Lámpát. . . .

— Hiszen világos nappal van. Délután három órakor lámpát? Ne tréfáljon, tancemester ur! Nézzen csak arra, a kert felé, hogy sűt a nap! Fernacsik nem nézett a kert felé. Meg se mozdult. Hadd higgye az öreg Moskovits, hogy tréfált vele. Behunyta újra a szemét, aztán megszólalt:

— Náci bátyám, ősmerte Heine Henriket, a nagy költőt? Az azt mondta volna az én helyemben: in mir lebt nur noch mehr der Tod. . . . Magáról is azt mondta. . . . Nem baj. . . . De ha végem lesz, tegye be Náci bátyám a koporsómba ezt a zöld könyvet, ami itt van az éjjeli szekrényen. . . . Heinet. . . . Es a Blanka harcogó bizonyítványát. . . . A kapunál megmutatom majd az öreg Péternek. . . . Talán beereszt akkor. . . . A Bimbi Jóska bandája pedig húzza el a nótámat: a Matild-walzer, de lassan. . . . hogy ő is táncolhassa. . . . lassan. . . . így. . . . ön, dő, tra. . . . ön, dő, tra. . . . ön. . . . dő. . . . tra. . . . ön.

Elhallgatott. Aztán sárgán, nyugodtan feküdt az ágyban. Tehát meghalt.

Mert a jó Fernacsik egész életében sohasem volt nyugodt egyetlen pillanatra sem. . . .

nél szélesebb körben terjedjen s azonkívül anyagi segítséggel részesüljön.

Hegedűs Sándor miniszter kijelenti, hogy hat-ezer korona már utalványozva van, különben a kereskedelmi kormány a rutén lakosságú megyében ipari célokra ez évben 300.000 koronát iordított, mert meg akarja menteni ezt a népet.

Elek Pál: A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság az értesítést szívesen elvállalja, valamint elvállalja az anyagbeszerzést és a csomagolásra való betanítást.

Végül *Hegedűs* miniszter kijelentve, hogy a Kereskedelmi Részvénytársaság és igazgatója dicséretes buzgalommal jár kezebe, föl hívja a helyi bizottságot, tartson mindig szövetkezést a kormánnyal az ipar fejlesztése kérdésében.

Nyegre László képviselő újra köszönetet mondott a miniszternek akciójáért, mire az értekezlet a miniszter éltetésével véget ért.

A miniszter kilenc órakor elutazott Kőrösmezőre.

A violinális javaslat. A vicinális vasúti ügy reformjára vonatkozó törvénytervezet már régebben elkészült, a különböző ankétek s egyéb tanácskozások folyamán azonban erősen kibővültek a keretei s több száz paragrafusra nőtt fel a külső terjedelme is. Ma már egyáltalán nem lehet kilátás arra, hogy azt a formaterü kódexet még a mostani országgyűlés hátralevő rövid napjai alatt törvény erejére emelhesse s a kormány előreláthatólag ennek a fontos törvényjavaslatnak a benyújtását is az új országgyűlés elejére fogja fenntartani.

Horánszky Nándor beszámolója.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Szepele, augusztus 26.

Horánszky Nándor Kassáról jövet, ma reggel kilenc órakor érkezett Szepsibe, választói körébe. Kisértebent voltak: *Szentiványi* Árpád, *Ragályi* Lajos, *Frey* Ferenc, *Bernáth* Béla, *Blaskovich* Ferenc, *Leidenfrosi* László, *Lukatos* Miklós és *Melzer* Géza. A szepsi választók nagy számmal várták a vonatnál s a fogadtatás szívesége és melegsége már itt is kitűnt. *Szekeress* Ödön, a premontri-rend jászói nagyprepostságának kormányzója lelkes szavakkal üdvözölte *Horánszky* Nándort, hangsúlyozván, hogy a föld, amelyre lépett, nem *Jászberény földje, mert itt még ellenele is tisztelettel fogadják és éppen úgy kéri, hogy továbbra is képviselje a kerületet. Horánszky* Nándor megköszönte a szíves fogadtatást, melyet annak tud be, hogy őt és választóit nemcsak a politikai működés, de a barátság is egymáshoz fűzi.

A nép lelkes éljenzése közben indult meg aztán hosszú kocsisorban a menet. *Horánszky* Nándor *Barthalus* ügyvéd házához szállott, ahol dejeuner volt.

Tizenegy órakor a község házára ment, ahol *Sziklai* Ede, a szabadelpvűrt elnöke üdvözölte és kijelentette, hogy *Horánszky* multja olyan, hogy beszámolót választói tőle nem is követelhetnek. Arra kéri csupán, hogy szólnon, hogy a nemzet alkotó néposztályokra mily sors vár a jövőben, szólnon a fontosabb politikai momentumokról és inkább programot adjon a jövőökre, mint beszámolót a multról.

E után *Horánszky* megtartotta beszámolóját, mely így hangzott:

A beszámoló.

A jelenlegi országgyűlés végső napjait éli és az ország csakhamar hivatalosan lesz arra, hogy annak politikai működése felett ítéletet mondjon. Megjelentem tehát én is önök között, hogy a közvélemény alakulásának és az itélkezésnek mérlegébe néhány adatot elhelyezzek és mind a befejezéséhez közeledő országgyűlés tevékenységéről, mind pedig a politikai helyzetről beszámoljak.

Már az utolsó alkalommal, midőn önöknek a pártviszonyok megváltoztatásáról és a jelenlegi politikai helyzet megalkalulásáról beszámoltam, kijelenttem, hogy a multak kritikájával foglalkozni nem kívánok. Tettem ezt és teszem ezt főképpen azért, mert a jelenlegi helyzet konszolidációját minden nyílt és rejtett áramlataival szemben egyenesen országos érdeknek tartom és tehát híven együtt működni kívánok mindazokkal, kik ezen alakulásnak őszinte barátai. A multakból tehát csak a jövőben követendő politikával összefüggő tényeket fogom felajánlani és ezt is csak azért mert diagnózis nélkül a remédumokat sem lehet megállapítani. Legyen tehát a mult a történelemé, mely mind az igazságokat, mind a szereplőket, mind pedig az eredményeket meg fogja állapítani és bizonyára érdemök szerint fogja méltatni.

(A szabadelpvű irány.)

Tudva van önök előtt, tisztelt polgártársaim, hogy mily nehéz viszonyok között vette át *Széli* Kálmán az ország ügyeinek az intézését. A paramenti helyzet zűrzavara, a törvényen kívüli állapot, a közgazdasági viszonyok rendezetlensége és az utóbbiaknak az osztrák állapotokkal összefüggésben lévő vonatkozásai — hogy egyebet ne is emlitsék — a fennforgó bajok gyors orvoslását csaknem lehetetleneknek tünettek fel és ime, dacára azon aránylag rövid időnek, hogy *Széli* Kálmán az ország ügyeinek az élén áll, ő lelkiismeret-

tének és felelősségének teljes nyugalmával számolhat be hazájának és nemzetének arról, hogy működésének ezen rövid ideje alatt a parlamenti élet nyugalma helyreállott, az Ausztriával tenniforgó gazdasági viszonyok az ország alkotmányos jogainak csorbulása nélkül rendezettek, a küzdelmet küzdelmei az egész vonalon megszilárdultak, a kormányzásban a jog és törvény uralkodik — bizonyosságul annak, hogy a törvénytelenség és erőszak nem tartozik a kormányzás normális eszközei közé — és hogy mindez elérkezett a nékül, hogy a szabadelpvű irány a jelenlegi miniszterelnök szilárd elhatározásában és erős kezében legkisebb csorbát is szenvedett volna, avagy az ezen jelszóval való spekulációnak sikerült volna a bontás anyagát a mai állapotokba beolttani. A szabadelpvű irány a magyar állami és nemzeti politikával elváhatlanul össze van forrva és pedig nemcsak azért, mert nemzeti dicsőségünknek összes történelmi hagyományai a szabadelpvű irány szolgálatához fűződnek, hanem azért is, mert e nélkül Magyarországon, ahol annyi jelentékeny felekezlet és faj van, állami egység nem képzelhető; már pedig az állami egység a legnagyobb feladatok egyike amire törekedünk kell.

(A kormány politikája.)

De a kormánypolitika a lefolyt rövid idő alatt nemcsak az említett fontos ügyeket rendezte, hanem számos oly alkotásokat is létesített, melyek egyfelől a kormány és törvényhozás tevékenységéről, másfelől pedig azok hasznosságáról lényesen tanuskodnak. A közigazgatás terén a fumei kivételes állapotok rendezetlensége, a jegyzői tanfolyam létesítése és a közigazgatási eljárás egyszerűsítése. A humanizmus terén az állami gyermekmenhelyek létesítése és a hét éven felüli gyermekek gondozása; szociális terén a birtokos és gazdatiszti viszony szabályozása, a gazdasági munkás- és eselőségépítványter létesítése, az erdőmunkások és a dohánykertészek viszonyainak rendezése; a pénz- és hitelviszonyok terén nagy súlylyal bírva valutarende- zés gyorsítása; a közigazgatás terén az állatorvosi intézmény államosítása, az öntözőcsatornák felkarolása és végül közögi terén a választások tisztaságát és szabadságát védő és biztosító kuriai bírások és a képviselőválasztásokra vonatkozó parocialis reform, valamint az összehajthatatlansági törvény revíziója, mindmegannyi alkotások, melyek a kormány tevékenységét, ügybuzgalmat, a mutatkozó érdekek felkarolását és felismerését dokumentálják, melyekről tehát részrehajlás nélkül lehet eismeréssel szólni.

(Liberális gazdasági politika.)

De ki kell még emelnem a kormány politikájából egy mozzanatot, melyre szerintem különös súlyt kell helyezni és ez az a törekvés és határozott állásfoglalás, melyely közigazdasági terén utját állani igyekezett minden oly egyoldalúságnak, mely a másik ágazat rovására törekszik boldogulni. Magyarországnak a közigazdasági élet minden ágára egyforma súlyt kell helyezni, minden ágát meg kell tisztítani a kinövésektől és minden ágát egyforma támogatásban és ápolásban kell résztesíteni és mert ezek között ellentét nincs, sőt ezek egymást kiegészítik és támogatják, annálgyva nem lehet megengedni, hogy az államhatalom csak az egyiknek és bármelyiknek szolgálatába álljon, sőt vissza kell szorítani minden olyan törekvést, mely a közigazdaság különböző ágait egymással ellentétbe állítani és harcba vinni igyekszik. Ezt tette a kormány és ezen eljárását én szintén csak a legnagyobb megelégedéssel konstátálom. Es hogy beszámolóim lehetőleg teljes legyen és a politika igényeire mellet le ne mutassak annak egy árnyoldalára is, fel kell említenem még a kvótameelés tényét, melyet az ország teherviselési képességével összhangban állónak nem tartok; és mely emelés ellen küzdöttem. Igaz, hogy midőn az események oda fejlődtek, hogy a jelenlegi politikai alakulás bevezetője vált — bár az emelést nem szavaztam meg, — de az erkölcsi felelősséget az emelésért politikai társaimmal együtt én is elvállaltam. Tettem ezt egyszerűen azért, mert a kvótameelést már megakadályozni nem lehetvén, az új alakulást meg-hiusítani szerintem és számos politikai ellenfelem nézete szerint is káros cselekedet lett volna. Vannak helyzetek, midőn csak két nehézség között lehet választani, de választani kell. Ilyenkor a választásnak is megvan a nagy erkölcsi felelőssége. Am itélek meg önök, hogy az adott esetben melyik járt volna súlyosabb beszámítással.

A jelenlegi politikai alakulásnak értékét és jelentőségét azonban csak a jövő politikája fogja teljes mértékben kipróbálni. Engedjek meg tehát önök, hogy néhány pillanatra vethessék magára a helyzetre és azon feladatokra, melyekkel ezen új alakulásnak megküdenie kell. A miket mondanó leszek, azok *kizárólag egyéni nézetem*, melyek még csak eszmecsere tárgyát sem képeztek, de mert az ország társadalmi, anyagi és gazdasági helyzetét néheznek látom, szükségesnek tartok némelyeket felhozni a nékül, hogy a kormány politikától eltérni, avagy az elől elzárkózni akarék, vagy hogy a jobbat és helyesebbet ne támogatnám, ha nyílnai találkoznám.

Hogy sok baj van az országban, azt mi sem tanúsítja jobban, mint az, hogy az államéletnek ugyszólván minden nagy kérdései nyitva állanak és a munka, melyet végzünk, rendszerint csak a baleset elleni biztosításnak karakterével bír. Mert igaz, hogy minden felmerülő alkalommal lendítünk ugyan az állam szekeirén egyet, — bár néha-néha a rud is török, a hám is szakad — de alig tudunk eddigelő egytelenyen kérdést is dülőre juttatni, mert hogy csak némelyeket említsék, mind az adminisztráció rendezetlensége mind az adórendszer ideiglenes jellege mind a közigazdasági berendezkedés provizórius természeté és sok egyéb befejezetlen kérdések még mindig végleges megoldásra várnak.

(A gazdasági helyzet.)

Az én figyelmemet azonban a nagy kérdések között az alkalmommal ióképpen az anyagi és gazdasági helyzet köti le, mert úgy vélekedem, hogy alkotmányunk és politikai intézményeink szilárdaságát is első sorban és ióképpen anyagi helyzetünk erőssége biztosítja. Különös gondot kell erre fordítanunk ma, midőn a kenyérgyártás ugyszóval az egész világon első rangú politikai kérdéssé lett, mely előtt a faj, geográfiai és történelmi határok leomolnak, mely mint szociálpolitika, a világot mozgatója és mint ilyen, az új század legnagyobb problémái közé tartozik.

Már pedig mit látunk ma az anyagi és közgazdasági téren?

Katasztrófa az országot nem érte, gyofaszási piacában és külkereskedelmi viszonyaiban évek óta változás nem történt, a kamatláb egészszen és nagyban nem változott; és mégis az előző évekhez képest erős társadalmi nélkülözés, hogy ne mondjam; szegénység mutatkozik, az üzletek üresek, a mi kevés ipar van, az pang, a társadalom pénztelensége, munkahiánya és keresethiánya általános és mindezek tetejébe az igények emelkedettek, a megélhetés pedig drága.

Ezek, tisztelt uraim, nagy ellentmondások, melyek előtt szemet nem hunyhathunk és melyeknek okait vizsgálunk kell.

Hogy a gazdasági depresszióknak tüneteivel másfelé is találkozunk, az kétséget nem szenved. A déliai és kínai háborúk gazdasági következményei, Németország ipari váliaközösének tulajnasái és a világverseny erőszítése nálunk is érezhető hatásokat, az bizonyos. Amde Magyarországra vonatkozólag, melynek sem gyarmatai, sem külkereskedelme nincsen, ezeknek visszahatása csak annyiban van, hogy a pénzbeszerzés iorrsai megszükkült és az idegen iókének akár berutázások, akár iorrgalmi célokra való beözünése megcsapant, ebből magából azonban a nálunk mutaközó depressziót megiejení nem lehet, amint hogy ennek tényleg is mélyebb ható okai vannak.

Midőn Magyarország 1867-ben önsorsának infézését kezébe vette, reá anyagilag és gazdaságilag nagyobb feladat várakozott, mint valaha bármely más országban. A feladat ugyanis abban állott, hogy nemcsak a multak mulasztásait kellett pótolni, de a század utolsó negyedében gyors ütemben és mérhető arányokban fejlődő iókozott igényekkel is Európával versenyt kellett tartanunk. Csak hogy némi képet adjak, feleltem, miszerint az állam adminisztratív, katonai kulturális és egyéb viszonyaiban úgy kellett berendezkednünk, mint a nyugati hatalmas államoknak, melyeknek erős ipara, világkereskedelme, nagy ióké és mindezeknek már megállapodott fejlődése van. holott a modern berendezkedés terheit ezek is nehezen bírják. Mindezt mi az aliatól kezdve rohamosan állítottuk be és dacára annak, hogy összes erőnk egy teljesen mezőgazdaságnál egyébből nem állottak, együtt kellett futnunk az anyagilag hatalmas Ausztriával is. Mindezekhez hozzájárult még az, hogy erőszítéseinkben sokszor nem gazdálkodva járunk el. Ezen erkölcsi kényszer hatása alatt indult meg a sok állami és városi munka és az ezzel járó lázas tevékenység. Az állami és helyi érdekű vasutak, a közutak és egyéb közekedési váliatok, a iólyamszabályozások, a közművek, a ióvaros szabályozása, valamint országszerte a tömörked középületek, kaszárnnyak, úgy nemkülönben az ipari termelések azon ágazatai, melyek a jelzett váliatokat táplálják és az építészeti iorral szoros összefüggésben állanak, nagyarányú tevékenységet jeleztek ki. Ezt követték a ióvarosi építkezések, melyeket a telekspekuláció és a pénzintézetek konkurrenciából származó építkezési kölcsönök könnyűsége nagyban elősegített. Kétséget nem szenved, hogy a tevékenység ezen ellendülése iolytán a vagyonosodás is emelkedett és fejlődött, ami nem is lehet másként, mert hiszen azoknak a nagy kölcsönösszegeknek, melyek az állami és társadalmi hiteligények révén az országba bejöttek és annak a munkának, mely ezt ioldogozva új nemzeti vagyon létesített, valahó meg is kell lenni, amint hogy levonva a levonandókat, meg is van a vasutakban, a közművekben, Budapest házaiban, a magántókékbán, a pénzintézetek tartalékaiban néhány jelentékeny iparváliatban, sőt egyebekben is, melyek mint látható vagyonok imponálnak. Amde ezekkel szemben áll a sok köz- és magánadósság, továbbá a társadalmi igények emelkedése és mindezel szemben a gazdasági tevékenységnek nagymérvű megcsappanása valamint az a sajnos tapasztalat is, hogy ezen gazdasági iolyamatban a társadalom két osziája rövidet húzott. Az egyik a középirtokos osztály, mely sem munkával, sem takarékoságával az új gazdasági társadalomba belehelyezkedni nem tudott, de azért az emelkedett igényeket ő is elajátította és mert jövedelméből nem telet, tehát iókevagyonát is elkötötte és így elesett. A másik pedig a kisirtokos a földmivesgazda mely ezen gazdasági iolyamatból hasznat nem húzott, de annak terheit direkt és indirekt adókbán, továbbá a vicinális kulturális és modern berendezkedés összes szolgáltatásaiban szintén viselte és lassan-lassan eladósodván, most áll a létkérdés krízise előtt.

Ily viszonyok között, azt hiszem, hogy teljes iólygialgossággal és tisztálattal megállapíthatjuk hogy amár a mutaközó iellendülésben egészszen emelkedési elemek is vannak, de ezeknek az alapjait nem a gazdasági társadalom állandó és önaló tevékenysége hanem jó részben vagy közvetlenül az állami építkezések és beruházások képezték; hogy továbbá, amily arányban ezen építkezések, beruházások és munkálatok csökkennek, vagy szünetelnek, olyan arányban csökken és szünetel a társadalom gazdasági tevékenysége, jövedelme és prosperitása is, ami azt mutatja, hogy a baj nem átmeneti és hogy gazdasági egzisztenciánk sem állandó, sem szilárd alia-

pokon nem nyugszik; hogy közgazdasági tevékenységünk iolyamata alatt mind az állami, mind a társadalmi igények egész az utolsó kunyhóig telmesen növekednek.

Ily körülmények között, tisztelt uraim, azt gondolom, hogy kis dolgokból meg nem élhetünk, hanem hatályos intézkedésekre kell nyulnunk, hogy a nehezségeken mind átmenetileg mind pedig gyökéren keresztül áthatolhassunk. Ezen intézkedések között van egy, melyet mind az állami, mind a közszégi életben és mind az átmeneti, mind pedig a gyökéren segítség módozatainál egyiránt alkalmazni kell, melyről tehát előzetesen kívánok szólam és ez a takarékoság; mielőtt azonban erről szólam, nehogy ellenmondásba keveredjem, ki kell jelentenem, hogy valamiképpen meg kellene iókeztetni a legszigorubb takarékoság mellett is gondoskodnunk kell és ezek közé tartozik a tisztviselői kar fizetésének a javítása is.

(A tisztviselők fizetése.)

Nem lehet tagadni, hogy az állami hatalom végreható közegének osztályszéri, korporatív mozgama a legkényesebb természetű jelenségek közé tartozik és menthetőnek csak a legvégső esetben és ekkor is csak azon ieltétel alatt iogadható el, ha az a bajok ieltarasan és a kényvezés természetén túlmenő agitatórius jeleget nem öit magara. Ezen ieltételek nélkül én ily mozgalmat részint példaadó természetűnek, részint a legyelem azon etikai tekinteténél iogva, melynek az állam alkalmazottainál tenn kell állania, támogatni nem tudnék. Amde, ha jelen esetben figyeembe veszem, hogy a megélhetésnek ieltétele az utóbbi 30 év alatt mennyire megváltoztak, ha figyelembe veszem, hogy a mai javadalom mellett, különösen az alsóbb iokozatokban, a mindennapiakban való nélkülözés stádiuma immár tényleg beállott, ha figyelembe veszem, hogy ezen kérdésbe egy nagy állami és társadalmi érdek, tudniillik a családállítás és ientartás is beiejátszik, még pedig azon osztálynál, mely életrendjének szigoránál iogva a hazának és társadalomnak tulajdonban küzdelemre és munkára edzett elemeket szolgáltat és végül, ha figyelembe veszem, hogy a szóban iorgó mozgalom annyi évek sikertelensége után jelentkezik, akkor a mozgalom ieltét pálcát törni nem tudok. Azonban meg kell mondanom azt is, hogy ami gondos körültekintéssel, mindjárt az állambiztartás rendjének helyreállítása után munkába véve, iokozatosan megvalósítható ieltétele volna, azt ma egyszerre megvalósítani az állambiztartás rendjének súlyos megzavarása nélkül nem lehet, erre pedig komoly és ielkiismeretes politikus nem váliakozhatik. Mi az tehát, amit tenni lehet és szerintem tenni kell? Megmondom a magam véleményét, de első sorban az állambiztartásra és ehatározásra a kormány van iovatva azon ielölésnéél iogva, amelyivel e nagy kérdés jár. Enugyanis megalkotnám a végleges rendezési iorvót és ezt több évekre beosztva, iokozatosan ieltetem életbe, még pedig akként, hogy az emelt összegeket a VIII—XI. rangosztályban, valamint a nöseknél és családoknál legiejebb 5 év alatt évenként 20 százalékkal, a többiekben pedig legiejebb 10 év alatt 10 százalékkal iolyósiiva érvényesíteném, a felezetről pedig részint a gépezet egyszerűsítése részint pedig ott, a hol lehet, a munkaerő nagyobb kihasználása által a jelzett határidők alatt ielőrendő redukció segélyvel gondoskodnám. Ily módon a törvény biztosíték lenne arra, hogy ez az ügy tényleg megoldva is lesz.

Hogy a végleges rendezés milyen fizetéseket állapítson meg, arra nézve e pillanatban nyiialkoi magamat iovatottak nem érzem, csupán annyit kívánok megjegyezni, hogy óhajtott, miszerint a megoldásnál az ország teherviselési képességének ielőzetellen figyelembevétele mellett ne a szűkebbőség, hanem a méltanyosság legyen az irányadó. Ami pedig a tisztviselők szoiálait szabályzatát illeti, annak megalkotása elé én szerintem sem elvi, sem anyagi akadályok nem görülnék, de nem halgatatom el annak a megemléstét, hogy vigyázni kell, nehogy az állami érdekeknek megfelelő igazgatási bizton-sága, valamint a ielőléis kormányzat elve és gyakorlati érvényesülése ezen akotás által megszübbasztassék.

(Takarékoság.)

Visszatérve a takarékoságra, ennek szerintem többféle ága vannak. Az egyik, mely a létező keretben minden felesleges kiadástól tartózkodik. Meg kell szüntetni minden további személyszaporítást, jobban ki kell használni a munkaerőt, jobban ki kell nyusni minden bürokratikus salangot, mely az ügyek érdemleges ielőszétét hátráltatja, a ieltétlen szükségesség mértékére kell redukálni az utazási és napi-dijakat, a dologi kiadásokban pedig kerülni kell minden iényvezést és minden ieleresítést meg kell szüntetni a sokféle iotelesleges kormánybiztosságokat, szabályozni és iendikevise szemben a legmesszebbmenő minimumra kell sorítani a vasuti kedvezményes utazásokat, szalonkoci használatokat és piáne különvonatokat; a váliatokat, beruházásokat és anyag-szerzéseknél minden befolyást kielélteteni, ki kell küszöbölni, a kezelésben pedig a legszigorubb ellen-örzést kell gyakorolni, az állami üzletekben a gazdasági iokozottan gondos ellen-örzés alá kell helyezni, a vicinális vasutaknál az állami hozzájárulást a szigorú szükségesség mértékére kell szorítani a nyugdíjtörvényt revidálni és a legszigorubbban alkalmazni, szóval, minden téren meg kell menteni minden filigr iotelesleges kiadást. A takarékoságnak egy másik ága az, mely a rendelkezésre álló iorrsáék jobb kihasználására vonatkozik. Ezek közül csak kétőt említek meg, a nekül, hogy részletesebben fejtegetném. Az egyik a gyórtárgy, melyre nézve csak annyit említek iel, hogy az állam nincsen abban a helyzetben, hogy akkor, midőn a gyermek-

halandóság nagy, midőn az egészségyügy pénz-ügyi okok miatt még mindig primitív állapotban van, vagyonokai éró donációkat ösztogasson. Ha tehát a gyórtárgyvet sem szabadó tenni, sem államosítani nem akarjuk, úgy a jogot csak vízonszolgáltatás mellett szabad adományozni. Az eddig adományozottaknál pedig az átruházhatási jogot az alkalmas módon keresztülvihető megváltás ieltételeihez kell kötni és ez uton létesíteni egy alapot, melyből az egészségyügyet jelesztés és istáplálni lehessen. Azon ellenvetéssel szemben pedig, hogy ezen intézkedés a régi reáljognak televetése és kiterjesztése lenne, legyen elég csak annyit mondani, hogy a megváltás keresztülvitelénél törvény leg kimondható lenne, hogy a megváltási összeg megierítése mellett az állam a gyórtárgyvet szabadon disponálhat. A másik a vicinális vasutak, melyre nézve csak annyit jelek ki, hogy módját lehetne és kellene keresni annak, hogy a helyi érdekű vasutak emelkedő jövedelméből az e célra megnyomorított közszégek valamit visszakapjanak.

Azonban a takarékoságot magában véve a helyzet gyökeres megjavításához még elegendőnek nem tartom, mert szerintem ide mélyebb ható elhatározásokat vélek szükségesnek, melyek közül néhányat felemlítek.

A feladat, mely szemem előtt lebeg, kettő. Nevezetesen az egyik átmeneti és abban áll, hogy a gazdasági társadalmat a mai megieklésből kiségit-sük és a depresszió kalamitásait áldozatok árán is csökkentsük.

A másik állandó, és abban áll, hogy oly intézkedéseknek rakjuk le az alapjait, melyek lehetővé teszik, hogy idő ártával a gazdasági társadalom a maga létének és megélhetésének biztosítékait öntevékenységekben és ne az állam anyagi támogatásában, mely tartós úgy sem lehet, bírja.

A-i az első illeti, megállapítandónak vélem az egész vonalon mindazon hasznos vagy szükséges beruházásokat és munkálatokat, melyeket az államnak előbb-utóbb, de minden esetben teljesíteni és létesíteni kell és az államhittel megieelő igénybevétele mellett ezen munkálatokat — természetesen a legnagyobb takarékosággal szigor és ellenörzés mellett — ielőbb iogantba veendőnek tartom. Igaz, hogy a pénzpiac egy nagy állami kölcsön előnyös megcsalására ez idő szerint nem alkalmas, de iól lehet tennünk, hogy nepotilásnak eme hátrányait pótolni iogja az előállítandó munkáknak ez idő szerinti öcsözöttség és azon takarékosági szigor, melyet kitejteni kell; pótolni iogja továbbá a iellendülésből származó az az előny, mely hatását a direkt és indirekt állami bevételeknél bizonyára éreztetni iogná; pótolni iogja végül a társadalom iogialkózása.

Ami már a gyökeres segélyt illeti, ez csakis a közgazdasági terület szélesbítésében, bevételi iorrsáinak meilyítésében és a közgazdasági egzisztenciák betegségeinek gyóytásaiban található iel.

(A birtok-politika.)

A közgazdasági terület szélesítése új gazdasági egzisztenciák keletkezését ielelezi iel. A mezőgazdaság téren melyen ez idő szerint, sőt ezentul is még jó ideig közgazdaságunk zöme nyugszik, a kormánykötő tárgyat képező televítéseken kívül is még többféle módocon mozdítható elő, nevezetesen ha az állam tulajdonát képező és eladásra szant, de még eladatlan mezőgazdasági birtokok részletekben ielosztva bocsátatnak aruba, ha továbbá az állam közvetlen iölügyelete és rendelkezése alatt levő gazdaságok az ielő tényezők beie-nyugzásai szintén ióbb részletekbe ielosztva vagy eladatnak vagy hosszabb időre haszonbérbe adatnak, amint hogy ioly kísérletekkel a kormány már nemrégiben iogialkózott is és ha a polgári törvénykönyv megalkotása alkalmával megfontolt tárgyat képezendi az a kérdés is, hogy a iennáló koriatok, a iapi és nemzeti szempontból el nem töröltött hitbizományi intézmény ientartása mellett, mily mértékben és mily módon volnának mérséklendők oly cébből, hogy ezen az uton a gazdasági egvedek gyarapodását és ióképpen a középirtokos képződését elősegítené. Kivánatossá teszi ezt nemesak a gazdasági egvedek szaporodása, de a föld jövedelmének jobb kihasználása, az adóképeség gyarapodása, a proletariátusi iolyamat megakasztása, a munkaerő stabilizálása és tüzhöz köése egy szóval a nemzet iörzserejének számbeli és anyagi növelese és erőszítése.

Jelentékeny birtokok vannak a városok és a közszegék kezén is, melyekben ezek közvetlen vagy berlet után gazdasági iolytatnak és melyek a gazdasági egvedek keletkezésének szintén utjában állnak. Ezen birtokokhoz valamint egyáltalában semmiféle birtokhoz mely akár erkölcsi személyek akár maganosok tulajdonát képezik, diszponálólag vagy kényeszerítéleg hozzányuki, szerintem nem szabad, de oly irányunk önkéntes követését előmozdítani, mely a városi és közszégi gazdasági megszüntetési, a birtok emegetése átal a gazdasági egzisztenciák szaporítását előmozdítani, a beieelő vételárnak jövedelmző elhelyezése, vinkulálása és elidegeníthetlenségének törvény általi megkövetését biztosítani törek-szik és mind a városi adminisztráció, mind a városi vagyonok jobb és biztosabb jövedelmzeztetése tekintetéből sokkal áldosabbnak tartom.

Azon számos orvoslendő bajok között, melyek az államok és társadalmak környezik, elsőrangú fontosságú birtok tartom a kisbirtokosnak, vagyis az ugynevezett paraszt gazdaságiállamnak a helyzetét, amelynek lábai alatt, mint a kivándorlás mozgalmi is tanúsítják, kezd megmozdulni a föld. A kisiparos proletariátusba van, a középirtokos részben önhibájából is deposedálva lett, most már a kisbirtokosokon van a sor, amely ha konszolidált helyzetéből kmozdul, nincsen több egy szilárd pont sem, amelyen a társadalom rendje, nyugalma, állandósága, bizton-sága és

szilárdasága nyugodnék. Ez az osztály az, amely ha türelemmel van, konzervatív hajlamainál fogva semmiféle felforgatásnak meg nem nyerhető, de ha nyomorog, akkor a legelső igazgatónak legbiztosabb zsákmánya. Pedig ez az osztály beteg és betegségének alapját a nagy eladósodás képezi, amelyet bármely törzsből és bármely állapotok kombinálunk is, csak a klasszikus azon kijelentésével fogunk feljajdulni, hogy: „quaevisit lucem, ingeniumque reperita.”

Ezen állapotokat sem a magyarság, sem a népesség, sem a munkások, sem a honvédelem, sem az államfenntartás, sem pedig a szocializmus igazgatásai tekintetéből összetett kézzel nem nézhetjük. Azért voltam már az 1898-iki törvényhozásban az első, aki erre a figyelmet felhívta. Meg kell menteni itt az elbukástól, amit csak lehet, erre pedig szintem csak egy mód kínálkozik, tudniillik a kisbirtok adósságainak konvertálása, vagyis kamatterheinek leszállítása, annakutána pedig közterheinek mérséklése, vagyis existenciális jövedelmeivel való összhangba hozatala. Hogy ez állami támogatás és segítség nélkül nem megy, az bizonyos.

Gondoskodni kellene azért közvetítő szervezetről, megfelelő hitelről és, a mennyiben szükséges, állami garanciáról is. A kisbirtokos osztály megmentése mindezt megérdemli és ha az állam csak annyi áldozatot hoz, hogy a kisbirtokos adósságait effektív kölcsön segítségével négy százaléka változtathatók, az ki fog vergődni a bajból és prosperálni fog, ez pedig úgy érhető el, ha az e célra igénybe veendő hitel papírjait az állam garantálja, árfolyamkülönbségetől pedig a kamatokat az állam viseli. Előnye volna egy ilyen konverzióval műveltenek meg az is, hogy közgazdasági célokra jelentékeny összeg jöjjön be az országba és amire én különösen sulyt helyezek, a visszafizetés olytán kiszorult kártékony tőkék kénytelenek volnának vagy olcsó kamatozással megelégedni és papírokat vásárolni, vagy pedig ipari és egyéb gazdasági tevékenységhez fordulni. Egy ilyen konverzió azonban más intézkedéseket is tételez fel, nevezetesen gyors és sommas eljárás útján, de kellő jogbiztonság mellett rendbe kellene szedni a teletkönyveket, valamint fontolóra lehetne venni a kisbirtokosok különböző módokon kínálkozó intézményes oltalmát is.

Mindezen gazdasági intézkedéseknek kiegészítő részét képezi annakutána az olcsó pénz, vagyis a személyes hiteltviszonyoknak az organizálása, melyről a kisbirtokosoknál a szövetkezetek által már gondoskodva lett, de melyre a középbirtokos osztálynak is égető szüksége van és mely talán az igénybeveendő hitel biztonságát előmozdító zálog- és elsőbbségi jogoknak is célra berendezendő alkalmas törvényhozási reorjája és egyéb intézmények behozatala által elérhető lenne kiegészítő részét képezi továbbá a társadalmi tevékenység mely kell, hogy tudatára ébredjen annak, hogy önlabán kell járnia és önmagán kell segítenie, mert az állam képtelen arra, hogy a társadalmat jövedelemtörzsekkel, munkával és keresettel elláthassa.

(Adó és ipar.)

A gazdasági téren megoldandó feladatok között fontosság és sürgősség tekintetében kimagaslók továbbá az adóreform, melyről csak azért nem szökök ez alkalommal tüzetesebben, mert a pénzügyminiszter ur ismételt jelezte, hogy ez immár előhaladott munkában van és így hihetőleg nem sokára alkalmam leend a törvényhozásnak ezzel konkrét alakban is foglalkozni.

Különös gondot kell fordítanunk az iparnak fejlesztésére és a kereskedelem előmozdítására is és a legmesszebb menő áldozatoktól és küzdelemektől sem szabad visszaritadnunk, ha azt akarjuk, hogy anyagi ügyeink e téren is előbbre menjenek és gazdasági életünk állandóbb, biztosabb és kiadóbb alakra fektetessék, ugyanazért az iparvállalatoknak törvényhozási, adminisztratív és pénzügyi uton is meg kell adni minden támogatást, mely keletkezésüket és fejlődésüket elősegíti. Amde a közgazdaság ezen ágrai szoros összefüggésben vannak a vám- és kereskedelmi politikával is, mely ez idő szerint nemcsak azért köti a teljes figyelmünket, mert Magyarország a maga anyagi és gazdasági viszonyai között e téren semmiféle tekintetben áldozatokat nem hozhat, hanem azért is, mert a legújabb megjelent német általános vámtarifában oly politika veti előre az árnyékát, mely összes tevékenységünket és bátorságunkat egyenesen kihívja és azért közbevetőleg legyen mondva, csak a legmélyebb sajnálattal látom azt a beálló közgazdasági osztályharcot, mely a zürzavart és fényezetet veszélyt még ezzel is szaporítani igyekszik, de melyet, reményiem, a kormány szilárd elhatározással minden egyoldalúságotól menten a maga korlátai között fog tartani.

(Vám- és kereskedelmi politika.)

Magyarország közgazdasági viszonyainak tervszerű berendezésében ugyanis a vám- és kereskedelmi politika oly elsőrangú szerepet játszik, melyben érdekeink ellenére hibát vagy gyengeséget elkövetnünk nem szabad, viszont azonban tartózkodnunk kell attól is, hogy elhatározásainkat politikai jellegű, üres dogmák vagy szenvedélyek beolvasásaiak. A hidegen számító érzések kell ezen kérdésekben dominálni, mely a kölcsönös érdekek mérlegelése mellett másoktól anyagi áldozatokat nem kíván, de olyent a magáéból sem ad.

Ezen szempontokat szigorúan szem előtt tartva, azt gondolom, hogy elhatározásaink irányítóját nem az önálló vámtérület, vagy a közös vámtérület jelzései képezik, hanem az érdekek, melyek ut jár kevesebb kockázattal. Ez az, amivel adatszűrés be kellend számolnunk, ha ez a kérdés aktuálisá válik, vagyis eldöntés alá kerül. Hagyjuk tehát e kérdés bővebb fejtegetését akkorra, midőn az a vám- és kereske-

delmi viszonyoknak és ezekkel összefüggő kérdéseknek rendezéséről szóló 1899. XXX. t. c. által felsorolt esetek valamelyikében konzeráció alá kerül és legyen elég ez alkalommal csupán annyit megjegyezni, hogy a németországi általános vámtarifa következtében előtérbe nyomuló kereskedelmi politika a monarchia mindkét államát arra utalja, hogy egymás érdekeit ösztönöz, becsületesen és minden sikanériák, vagy kijátszások mellőzésével respektálják, mert ha ez el nem érhető és nem biztosítható, akkor semmi ok fenn nem írog többé a közös vámtérület fenntartására, azért a legmélyebben elítélendő az az agitáció, mely Magyarország ellen Ausztriában némely részről az utóbbi időkben ismételve szitatik.

Az általános vámtarifa megalapításának és a kereskedelmi szerződésnek megújításának összefüggő kérdéseit tehát azok, melyek legközelebb a törvényhozást foglalkoztatni fogják.

A napvilágot látó német általános vámtarifa és az ebben megnyilatkozó vámpolitika felett, mely az egész világot meglepte, végleges ítélet alkotnunk ma még nem lehet, mert hiszen még nem állunk bevégzett tényekkel szemben, amennyiben a felett még sem a Bundesrath, sem a törvényhozás nem döntött, sem pedig a kereskedelmi szerződés feletti alkudozások irányát nem ismerjük, de annyit a legnagyobb tartózkodás mellett is már ma meg lehet mondani, hogy a szóban forgó általános vámtarifa benyomásai a legmesszebbmenő pesszimizmust is tulhadják, hogy továbbá ezen vámtarifa politikája lényeges eltérések és koncessziók nélkül a szerződéses kötését lehetetlenné teszi, hogy ezen vámtarifa, mint a német közvélemény egy tekintélyes organuma maga is konstátálja. „Kriegserklärung gegen alle Völker, für welche eine Ausuhr landwirtschaftlicher Produkte eine Bedingung ihres Lebens ist“ és hogy ezen vámtarifa legéleseben a monarchia és ebben különösen Magyarország érdekeit érinti. Hogy ez kereskedelmi politikánkban mindenfelé egy új szituációt jelent, az előttem bizonyos; és ha ez a monarchia két kormányának az általános vámtarifa megalapítására irányuló tárgyalásait ezen új szituáció következtében egyelőre félbeszakította volna, azt egészen természetesen tartanám, mert a jelzett prohibítív tarifa és politika ellen nekünk is legverekszünk kell, ez pedig további kombinációkat tételez fel.

A német általános vámtarifák, az ezzel kapcsolatos politikának és ez ezekből rezultáló egyéb politikának és teelölösségnek méltatása akkor lesz helyén, ha a további fejtelemények egy szilárdabb ponthoz jutottak, de arra nézve, hogy a németországi közgazdasági politika mit jelent, legyen szabad csak annyit feleltemem, hogy Möller ur, ha nem tévedek, a múlt évben, akkor még mint birodalmi képviselő, a bielefeldi mérnök-egylet gyűlésén a kereskedelmi politika kérdésével foglalkozván, konstátálta, hogy az ipari produktumokban 50–60 százaléki munkabérték van és az exportból ennyivel alimentálja a külföldi Németországot, ami 2½–2¾ milliárd márka munkabért képvisel és ime ezek után találkoznak ma további horribilis vámtétel-emelésekkel és némely mezőgazdasági vámtételek minimális megköztésével. No már a világot ennyire kihásoználni a legmesszebbmenő védekezés nélkül talán még sem lehet.

(Befejezés.)

Ezekben kívántam, tisztelt uraim, reámutatni számos feladatokra, melyekben természetesen ki nem merítettem mindent, sőt ezeket sem azért soroltam fel, mintha ezek politikai törekvéseimnek a részletekben és módzatokban is sine qua non-ját képeznék és én megengedem, hogy a jelzett célok más módon is elérhetőek, én pedig a jelenlegi kormány politikájának hü támogatója kívánok lenni mindaddig, míg, mint elhatározásában független ember, azt látom, hogy ez a politika az ország érdekeinek megféle. Hogy pedig ez mindekkoraig így van, azt szívesen és örömmel konstátalom és azért támogatom azt teljes erőmből.

És most még csak egyet. Igyekeztem mint képviselő, választókerületemnek speciális érdekeit is hiven képviselni és előmozdítani. Örömmel látom az utóbbi időkben azt a mozgalmat, mely a jelzettek kulturális érdekeinek egyikeit, a Kassai egyetem létesítését felkarolta. Helyesnek, igazságosnak és szükségesnek látom e törekvést az ország azon távolabbi izoláltabb részeiben, melyért az utóbbi időkben vajmi kevés történt. A vidéki empóriumok emelése országos érdek és azért ennek további istápolását csak a legmelegebb rokonszenvenvel kísérem és ajánlom.

Midőn ezek után megköszönöm eddigi bizalmukat támogatásukat és mai türelmüket, eddigi működésüket szíves ítéletük alá bocsátom.

A beszámoló után.

Midőn Horánszky befejezte beszédét, Berocsinszky esperes közönte meg a választók nevében a beszédet és indítványára egyhangulag újra jelölték Horánszky Nándort.

Beszámolója alkalmából számos üdvözlő táviratot kapott, a többi között Apponyi Alberttől. Szmalovszki Valér és Hodossy Imre képviselőktől, Péchy Istvánától is. Apponyi a következő táviratot küldte:

— A távolból osztozom hü választóid lelkesedésében, melegen üdvözlő Apponyi.

A beszámoló után Horánszky tiszteletére nagy lakoma volt, amelyen díszes, előkelő közönség vett részt. Az első felköszöntőt Géczy Gyula főszolgabíró mondotta és élte a kerület népszerű képviselőjét Horánszky válszában, bővebben foglalkozván a közügy kérdéseivel is, a választó polgárok egész-

ségére és a haza jólétére üritette poharát. Lelkes szavaira perekekig tartó éljenzés volt a válsz. Kovács Endre a vendég képviselőket köszöntötte fel. Ragályi Lajos és Fodor kanonok Horánszkyt a magyar politikai élet kitünőségéért, dr. Wohl Sámuel pedig a hazafias magyar sajtót köszöntötték fel. Melzer Géza a távollevő Apponyi Albert grófra üritette poharát. A jelenvolt hírlapírók nevében dr. Lászlócsy Ádám mondott köszönetet a sajtóról való megemlékezésért. Horánszky Nándor szólalt fel újra és a jelezte bekérő beszélt általános helyeslés közben. Beszéltek még Frey Ferenc, Lakatos Miklós és Leidenfrost László képviselők. A lakomán soká maradt együtt a társaság a leglekezebb hangulatban.

A szeppii szabadalvüpart Horánszky Nándor beszámolója alkalmából a következő üdvözlő táviratot küldte báró Podmaniczky Frigyesnek, mint az országos szabadalvüpart elnökének:

Szepp: A szeppii szabadalvüpart Horánszky Nándor képviselőjének beszámolója alkalmából újraalakulván, mint újlag megalakult nagypárt legmelegebben üdvözlő Nagyméltóságodat, mint az országos szabadalvüpart elnökét.

Sziklay, pártelnök.

Báró Podmaniczky a következő válsz telegraftal Szeppside:

Hazafias örömmel és megelégedéssel vette a szabadalvüpart Horánszky Nándor kimagasló s elvhu képviselőtársunk újból való jelöltetését. Eljen sokáig a haza javára Horánszky Nándor!

Podmaniczky, pártelnök.

„Az igazi agrarizmus“.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Mostanság a követválszások előtt a parasztember is az urakkal filkózik, dukál hát, hogy mink is tudjuk, ki milyen fajta, mit beszél, mit mond, mit ígér. Most megbecsülnek minket is, mint a jó szénát a sanyarúság idején, hogy hát tudjuk, kire szavajunk az ősi válszátáson, eljárogatunk buzgón a Körbe és olvassuk a pesti újságokat.

Megolvastuk a Sándor gróf günczi levelét is. Sok jó van abba, uram. Tudom, hogy a szerkesztő ur nem nagyon dicsergette meg, de azért mégis csak megírom azt, ami a bögyömben van. Hát sok jót találtunk benne. Hanem azért a szerkesztő ur újságja talála fején a szöveget. Mi hasznunk van nekünk abból a jó törvényből, amit az urak maguknak hoznak! Csak olyan a, mintha a tarhonyán élő szegény embernek a torját dicsernék és noszogtatnák, hogy kösoltja meg. Meg ám, ha volna rá bankó. Én bizony nem messze megyek avval, ha a búzának nagy az ára, hiszen akkor még drágábban kellene vásárolnom a piacon. A húst is. más is. De hát nem a szegény embernek hozzák a törvényt. Aszondi a Sándor gróf, meg a többi urak, hogy hát ez az országunk kell. Hát hadd legyek úgy.

De nem akarok én az én paraszti eszemmel az urak dolgába belekötögni. A legjobban minket az lepett meg, mikor a földuszoráról, meg a földosztásról beszéltek. Nehogy tán azt higye Uram, hogy szocialista vagyok. Kivertem én a házamból egy olyan naszszájú pesti urat az újságjaival együtt. Azt is tudjuk mink, hogy ami a Sándor gróf ekcellenciás uré, abból nekünk még a földmagasztalásunk után se jut semmi. Hanem mint afféle öreg béres ember, aki egy kis örökség után a magam nyomorúságos gazdája lettem, elmondom, hogy milyen a cselédember szolgálata erre nálunk felé a nagy uraknál. Béres voltam a Károlyi Sándor gróf urnál, meg az unokaöccsénél, a László grófnál. Hát csak tudom.

Kisbéres voltam 20 évig. Van hét családom. A legidősebb most van katonasorba. Azontul nincs is oszt' több gyerekem. A lány, az meg nem sokat számít.

A 20 évig kaptam minden fertálykor 9 forint 50 krajtár ángáriát, ami egy évben 38 forintot tesz ki. Kommencióba kaptam a fertálykor 2 és fél mázsa másodrendű búzát (egy volt a magtáros listájára írva, de bizony inkább csirkecsu volt az) aztán 1 mázsa árpát, egy emlékszem, 7 kiló szalonnát, ami olyan sárga volt már, mint a viasz és a bőre csak úgy vedlett le róla, mint a beteg kutya szőre, no meg 4 kiló só. Hát ebből oszt' egy fertály megéjjen az ember! A sok családjával. Volt még egy hold kukoricaföldem is, amit mindig későn szántott föl az uradalmi iga, egy tebutartásom, nyáron a vakszékes legelőn, télen szalmán, meg töreken. Bizony az a szegény marha csak olyan ványadt volt, mint jó magam.

Hogy ne pusztulna a szegény ember, mikor ilyen fizetség mellett úgy kell lakni az embernek, hogy a nagy családját még egy másik családai kell egy szobába tartani, négy család föz egy konyhán. Ugy bizony uram, nehez sor a szegény ember élete. Amíg meg van a fiatalság, csak megy

még a dolog. Nyáron reggel kettőkor etetés, este kilenckor kilógás. Akkor még meg kell etetni előbb a négy ökröt. Tíz óra, mikor legnagyobb az ember egy subában, az istálló előtt. Négy óra pihenés ez csak, uram. Télen meg az az istenverte szállítás a hajóhoz, vasúthoz. Ejlékor lökés, sőtét este a hazatérés. Azt se tudom, mit melegítsek-e föl előbb, a gyomromat-e, vagy a lábamat-e. Kiveszik a zsírt az embernek, aszondom. A rossz lakás, a kevés evés, aztán hamar ágyba fekteti az embert is, a családot is. Hányszor kell akkor az ispán urhoz menni, hogy a doktort hozassa ki. Egy-két betegért nem érdemes az. Mikor nagysokára jön a szentesi doktor, a megáll az ajtóba, aztán ott megírja a reoeket és siet odébb. Mindig siet. Hát így él az ember a Sándor grófnál. Aki nem hiszi, látogasson el egyszer Gyevibe, vagy Derekegyházra. Hát ez nem uszora? Vézszora ez, uram. Aztán hoznak már majd erre is törvényt? Arra szavazunk, aki ezt a törvényt akarja. Még valamit mondó vagyok. Az asszonyt, meg a lányokat minden héten berendelik az ispán urhoz, gangot meg szobát surolni. Ez nincs jól. Az ember csak megszolgálja azt a kis avas szalonáért, hanem hát az asszonyt nem adja oda rádásul.

Hanem uram, ne higye, hogy ez csak itt nálunk Csongrádban megy így. Összetanálkozik az ember lovászokkal, akik gyönyörű lovakat hoznak Főth-ról, Radványból meg máshonnan. Szakasztott így van az mindenhol. Felgyón, Derekegyházán, aztán Főton, Radványban, Királydarócson, Gyálán és a szent Jézus még tudja, hogy hol nem! Azt se mondom én, hogy csak a mi grófjainknál van így. Semmivel se jobb a szegény cselédember élete másutt se. Itt van a nagy Palavics birtok Pusztaszeren. Ugy mondják, van vagy százezer hold. No, az is kutya hely. Hát csak ezt akartam mondani. Nem ál így. De előnt az ember lelkét a keserűség, ha csak rá is gondol.

Hál! az Istennek, kikerültem belőle. Magam birtokán gazdálkodom. Itt lakom Szegváron, kitapasztalok is, hallok is ezt is, azt is. Szenát részébe kaszálok az usztatói majornál, meg Ördöngösön is. Hetedén, nyolcadán, tizedén, tizenötödén jutok hozzá a kaszálohoz, amit az uradalomnak se szántani, se vetni nem kell. Amit az isten jó kedvében ad a nagy uraknak. Feles kukoricám is van. Én szántom, én vetem, én kapálom, én töröm, én viszem be az uraságot is a göréba. Es a tetejébe még robotolok is. 24-30 mázsa búzát kell leveleni sokszor nagy dologidőbe a Tiszához. Szerkesztő ur azt írja az újságjába, hogy ezt a földzsorát nem akarja a Sándor gróf a törvényre bizoni. Hát a' nem lesz jó ugy.

Beszélek a falumbeli aratókkal, meg cséplőkkel, meg a vásárokon a mindsenti, csongrádi, bánfalvi, orosházi meg vásárhelyi, de még alpári emberekkel is. Tizenegyedien aratnak, harmincharmadán cséplenek. Hazavisznek valami nyolc-tíz zsák búzát. Csak az lehet arató, aki harmados kukoricaföldet is vállal és csak az kap harmados földet, aki arat. Kétszer nyúzzák meg. Aztán mikor többet akarnak az emberek, a grófok csak egy levelet írnak Pestre és kapják az aratógépeket. A magocsi gróf egyszerre hozottat vagy huszonnégyet. Nem kell ide uram Izráel Jakab, meg a többi naszszájú pesti urféle. Látja a maga baját az ember a maga parasztikus eszivel is.

Megirtam ugy, ahogy van a dolog. Hosszu bizony az irás. De olykor jól esik az embernek, ha kipanaszolhatja magát. Egyebet ugy se tehet. Hanem álgya meg a főisleges isten a Sándor gróft, ha fordít egyet a renden ugy, hogy az ő birodalmába se nyúzzák meg a szegény magyar parasztembert. Álgya meg az isten magát is uram, ha segít a dolgunkon. Tiszteii

Gy. G.
parasztgazda.

KÜLFÖLD.

Az Alduna urai. Bécsbe bizalmas hírek érkeztek Oroszországnak a Balkánon való üzeméről. Arról beszélnek, hogy a Pruthnál és a török határon nagy orosz hadseregek gyülekeznek, jelentik továbbá az orosz dumai torkolat megerősítését, Izmajlánál erődített orosz dunai kikötő építését, orosz hadihajók érkezését és a Duna kiliai torkolatában egész torpedó-flotilla megjelenését. Nyilvánvaló, hogy Oroszország az Aldunán katonailag uralkodni akar.

Ha ezek a hírek megfelelnek a valóságnak, úgy Ausztria-Magyarország bizonyára nem fog kénsí az óvatosság-követelte rendszabályok foganatosításával. Ha főnnál a monarchia és Oroszország közt létrejött entente s ha annak van érvénye az életben is, úgy joggal csodálkozhatunk, hogy az ententet aláíró barátságos hatalom ily harcias előkészületeket tesz,

amelyeket monarchiánk semmivel sem provokált. Sőt ellenkezőleg, szinte önmagunkat vádolhatjuk hanyagsággal és bizalom-tultengéssel, hogy az eféle orosz tervekre nem gondoltunk előre s nem szabtuk ezek eshetőségéhez Balkán-politikánkat.

E hírek után igazoltnak látszik az a feltevés, hogy Sturdza bécsi látogatása nem egyszerű udvariassági aktus, hanem összefügg a Kelet felől fenyegető veszedelemmel. Sturdza hosszas beszélgetést folytatott a közös külügyminiszterrel és mindjárt Goluchowski-nál tett látogatása után bő táviratot küldött Károly királynak. Az orosz kőszülődések, a bolgár-macedon mozgalom, Szadráfov fölmentése s az ehhez fűződött eszmecseré bizonyára bőséges anyagot szolgáltatott ehhez a távirathoz.

A cár utja. A cár utjáról a *Kölnische Zeitung* jó forrásból a következő értesüléseket szerelte: A cár szeptember 8-án Koppenhágába utazik, ahol szeptember 9-éig marad. Azután Danzigba megy, míg a cárné testvérét, Henrik herceg feleségét látogatja meg. Danzigból a cár egyenesen Dunkerquebe utazik. Még nem bizonyos, hogy a cárné követi-e férjét Compiègnebe, mert ez még attól függ, hogy mit mondanak a cárné orvosai. A franciaországi utazás után a cári pár hosszabb tartózkodásra Spaaba megy, ahol a cárné iszapfürdőket fog használni. Spaából a cári pár egyenesen Lividáába utazik. A darmstadti utazás az idén mindenesetre elmarad.

Páris, augusztus 26.

Már ma sok ezer szorgalmas munkásköz dolgozik Párisban az *Articles de Paris* név alatt ismeretes hazafias színezetű apróságok, francia-orosz jelvények, emléktárgyak, emlékérmék, zászlók, csokrok, melltűk, gombok, képek és számtalan egyéb csebecbecsék előállításán, melyek a nevezetes alakból Páris utóain, terein és nyilvános helyiségeiben eladásra kerülnek. Egyelőre az elmuitt ünnepélyekről visszamaradt tárgyakat kínálják uton-utófen és a jó párisiak most ezekkel is beérik. Csak az utcai énekesek kedveskednek újonatuj dalokkal, melyek szövegét a párisi poéták és azok ügynökei darabszám 10 centimesért vesztegetik és egyszerűs mind el is dalolják vásárlóiknak. Néhány hét alatt az utcai költészet egész virágzó irodalommal fog fejlődni, mert a kereslet vetekszik a kínálatmal.

A legelfoglaltabb emberek egyike most Caillaux pénzügyminiszter, aki aggódba látja a költségek rohamos szaporodását. A compiégnéi kastély ujonnan való berendezése 800.000 frankba kerül. Mária Antoinette ez egykori mulatóhelye most csaknem teljesen butorzat nélkül áll. Az empir-stíben épült kastélyban csak ilyen stíli butorokat lehet alkalmazni. A butorok egy részét az állam botorgyjteményéből és egykori uralkodói székelyekről fogják kölcsönözni. A kastély konyhát teljesen ujonnan fogják felszerelni, ugyszintén a világitást is most rendezik be és pedig a szolgálati helyiségekbe légszeszt, a termékek villamvilágitást fognak bevezetni. Miután Loubet köztársasági elnök a kellő számú fogatokkal nem rendelkezik, emnélfogva magánvállalkozóval kötöttek egyezséget. Arról is van szó, hogy a kastélyhoz egy ideiglenes hidat készítenek, miután a Pont-Neulnek nevezett régi hid most újjáalakítás alatt áll és a látogatás idejére nem készülhet el. Ez a látogatás óriási összegbe fog kerülni, aminek azonban, az egy pénzügyminisztert leszámítva, Páris városában mindenki örül.

Páris, augusztus 26.

A községtagos osztlályai egyhangulag csatlakoztak az orosz cár franciaországi utazása feletti örömnnyilvánításokhoz és elhatározták hogy a cárt Páris lakossága nevében levélben megkérik, hogy tüntesse ki a várost látogatásával.

Brüsszel, augusztus 26.

Lipót király ma levelet kapott Loubet elnökötől, amelyben meghívja a dunquerquei hadgyakorlatokra.

A francia hadsereg dicsérete. André francia hadügyminiszter ékes tőszban dicsérte meg a francia hadsereget egy tegnapi banketen és egyuttal utalt arra, hogy mi mindent tett a kormány a hadseregért.

Ha a hadseregnek — ugymond — távol kell is tartania magát a politikától, annál bensőbben kell egyesülnie a nemzettel. A miniszter foglalkozott azokkal az intézkedésekkel, amelyeket a végből tettek, hogy ezt az egyesülést még színdarabbá tegyék, nevezetesen a tisztek, altisztek és katonák helyzetének javítására vonatkozó intézkedésekkel. A hadügyminiszter emlékeztetett a hadi műveletekre, amelyekben a hadsereg részt vett; Khinában, ahol a katonák kitartással, fegyelmükkel és vitézségükkel kivívták az idegen csapatok csodálatát és Marokkóban, ahol megfontolással és kiváló ügyességükkel lehetelenné tették a vérontást és a Franciaország és Marokkó közt fönnálló

barátságos viszonyt az egész világ előtt nyilvánvalóvá tették és szorosabba fűzték. Emlékeztetett arra, hogy igyekezett, amikor szükséges volt, a hadsereg lojalitását, fegyelmét és erkölcsét megjavítani és azt mondta, hogy a hadsereg nem fog többé kitépni jogainak és kötelességeinek köréből, hogy a politikában döntőleg közreműködjék. A hadügyminiszter így végezte beszédét: Jogos büszkeséggel készülünk egy Franciaországgal barátságos szövetséges nemzet felekül uralkodójának fogadására, aki az elért eredményeket meg fogja ítélni.

Perpignan, augusztus 26.

André tábornok hadügyminiszter ma délelőtt az 1870-ben elesett katonák emlékszobranak leleplezése alkalmából ideérkezett; a közönség Eljen André tábornok! és Eljen a köztársaság! kiáltásokkal fogadta. Egy lap azt írja, hogy Taradel tábornok perpignani kormányzó e közben más kiáltásokkal nyilvánította, hogy ehhez a tüntetéshez nem csatlakozik. Erre az esetnek felháborodott tanúi megújították azt a kiáltást, hogy: Eljen a köztársaság!

A francia-török konfliktus. Constans francia nagykövet ismételt fenyegetése következtében, hogy Konstantinápolyt elhagyja, a szultán kibocsátotta a tegnapi jelentett iradé, amely a rakodópart-társaságot a koncesszió-fermánban megállapított jogainak birtokába helyezi. Ez a megoldás a francia kormányra nézve kielégítőnek látszik. Egyébként Constans nagykövetnek első lépéséi, amelyeket a megváltásra nézve a porta és a társaság közt két éven át folyt tárgyalások megszakitása után tett, ugyanezt a célt követették. A porta és a társaság közt azonban fönnmarad az a megállapodás, hogy a porta még egy éven belül megválthatja a rakodó-partokat, ami megváltoztatja a társaság bérszerződésének azt a záradékát, amely a portának negyven év után jogot ad a megváltásra. A három löpont, amely a társaság föntemeltett jogain alapul, abban áll, hogy a Galata és Sztambul közt hajószolgálatot létesíthet, a rakodópartokon fekvő területet szabadon eladhatja és közraktárakat állíthat föl. Az iradé értelmében a porta azonfelül kötelezi magát, hogy a rakodópart-társaságnak hétszázezer frankot fizet kárterítésül arra a két évre, mely alatt a rakodópartok megváltásáról folytatott eredménytelen tárgyalások idején jogait nem gyakorolhatta.

Ezekhez a hírekhez egy ma este érkezett konstantinápolyi távirat még azt jelenti, hogy Constans ma Konstantinápolyból Párisba utazott. Ami azonban nem jelenti a diplomáciai megszakitást, mert Constans egyszerűen szabadságra ment.

Páris, augusztus 26.

A Havas-ügynökség kommunikéja azt mondja, hogy Constans konstantinápolyi francia nagykövet a francia rakpart-társaság ügyében teljes elégtételt kapott. A porta által fizetendő összeg tekintetében azonban még folynak a tárgyalások. Ily körülmények közt Constans az ügyek vezetését Bapst nagykövetségi tanácsosra biza.

Konstantinápoly, augusztus 26.

Constans francia nagykövet ma szabadságra ment és Konstantinápolyból az expressz-vonaton elutazott.

A délafrikai szabadságharc.

Budapest, augusztus 26.

Angol hírek szerint a háboru tulajdonképpeni színtere most már nem Transvaal és Oranje, hanem maga az angol Fokgyarmat, ahol Delarey, Krutzeinger, Sheepér és más boer tábornokok az összes angol összekötő vonalakat nyugtalanítják és már közel járnak a tengerparthoz. A fölkelés egyre terjed a Fokgyarmaton és az angol hadsereg annyira ki van merülve, hogy képtelen a ferge boer kommandókat hathatósan üldözni. A boer vezéreket éppenséggel nem ijesztette meg Kitchener hírhedt proklamációja. Maga az angol generalissimus táviratozza, hogy Delarey ellenproklamációt tett közzé, amelyben minden boert óva int a legutóbbi angol proklamációtól és kijelenti, hogy a harcot folytatja.

Peters Károly, az ismert Afrika-kutató, egy londoni pénzügyi újságban elmondja véleményét a délafrikai háboru mostani állásáról. Kitchener proklamációjából indul ki, amelyet az angol államkormányzat nagy hibájának mond, aztán így folytatja:

— Sajnálatos, hogy az angol kormány nem követte a régi római szenátus elvét, hogy győzelem után soha se menjen túl azokon a követeléseken, amelyek a háboru előtt fölláított. Azt hiszem, hogy ha Salisbury a Rand és Pretória elfoglalása után megelégedett volna Milnernek 1899-ben előterjesztett programjával, rendezni lehetett volna a dolgot, úgy, hogy Nagy-Britannia érdekei és katonai presztízse nem

szünetedtek volna semmit. De elbizakodtak az emberek és föltétlen megadást követelve, tovább folytatták a hódítást, amely a mostani állapothoz vezetett. 250.000 ember kell arra, hogy Transvaalt és Oranje-államot megszállva tartásuk. De országai megszállására azt felelik *Botha és De Wet*, hogy kiterjesztik a háboru színterét minden irányban. A harcot áttették a Fokföldre, sőt portugál területre is és az angoloknak még sok, nagyon sok új gyalogságra és lovaszra volna szükségük, hogy az új hartereken is operálhassanak. Afrika nagy és a Zambezi fölött délre még széles területek vannak, amelyeket nem tapostak még a viszálykodó felek lovai. *Kitchener* lordnak ha még tovább folyik a háboru, az őserdők ellen kell majd harcolni, mert az erdő és a bokor védi Dél-Afrika függetlenségét az európai hatalom ellen.

E mellett egyre jobban fejlődik az egész hollandus faj fölkelése Európa támadása ellen. Föltűnt nekem, hogy még az angol afrikanderek közt is fordulat állott be a háboru megítélésében. Nincs ugyan még ok arra a föltevésre, hogy ezek az afrikanderek föllázadnak az anyaország ellen, de érdekes, hogy régi gyűlölségüket a hollandusokkal szemben kezdik elveszteni és csak azt látják, hogy az európaiak bejövetele épp úgy sérti az ő érdekeiket, mint a hollandusokét. Az angol-szász afrikander sem óhajtja, hogy hazáját beláthatatlan időre átadja a militaris musnak; az angol farmer is nyugalmat kíván és rendezett viszonyokat, amelyek közt élvezheti nehéz munkája gyümölcsét és a durbani, port-elisabethi, vagy iokvárosi kereskedő is óhajtja a békét, mert a háboruban szünetel minden kereskedelem és ő tönkre megy; a randiveki, a barbertoni, a kimberleyi, vagy rodéziai bányatulajdonos is tudja, hogy *inter arma silent artes*. A londoni, berlini, new-yorki és melbournei bürzék fájdalmasan érzik a délafrikai zavar hatását, amelyet megérez a föld bármely tájékán élő tőkepenész is. És ismét azt kérdezi az ember, mire való tehát mind ez a szörnyű áldozat? Azt mondom, amit már sokak előtt kifejtettem, hogy bármi legyen is a háboru vége a két küzdő nemzet viszonyát nem fogja lényegesen megváltoztatni. Az angoloknak is, a hollandusoknak is meg kell tanulniok, hogy egymás iránt türelemmel legyenek és megférjenek egymással, ha csak nem akarják kitenni Dél-Afrikát ismét rettenetes pusztításnak.

Megfelele az angolok érdekeinek, hogy állandóan nagy hadsereget tartanak az Oranje és Limpopo folyók közt levő fönsíkokon? Hisz ezt meg kellene tenniük akkor is, ha teljesen kiirtják is a hollandusokat, mert még marad 33.000 hadifogoly, akiket a háboru végéig haza kell ereszteni. Mert ha ez a harmincharomez ember hazatér, nemskára kitörhet ismét a veszedelem. Angliában azt mondják, hogy a boeroknak teljes autonómiát adnak, ha vakon megadják magukat. Va jon nem volna-e célszerűbb, ha ezt az önkormányzatot már most megadnák, mint előlegét a meghódításra?

Meg vagyok róla győződve, ámbár a londoni nagy újságok ellenem beszélnek, hogy Angliában is nagy fordulat ment végbe a déla-frikai konfliktus megítélésében. Itt is napról-napra erősebb lesz a béke után való vágy; belátják, hogy a béke most már szükséges. Megjárnak attól a föltevéstől, hogy a háboru még évekig eltarthat. Anglia közjava és a magányos emberek érdekei is azt követelik, hogy a déla-frikai zavart mielőbb rendezzék.

London, augusztus 26.

Lord *Kitchener* táviratozza Pretóriából e hó 25-ikéről:

Hosszu levelet kaptam *Steyntól*, melyben a boerok viszonyait részletesen kifejti és kijelenti, hogy tovább akarnek harcolni. Továbbá rövid levelet kaptam *De Wettől*, aki hasonló értelemben nyilatkozik és *Bothától*, aki az általam kibocsátott proklamáció ellen óvást emel és szintén azt a szándékát fejezi ki, hogy a harcot folytatja. Másrésztől azonban a meghóduló boerok száma az utóbbi időben jelentékenyen emelkedett.

London, augusztus 26.

A Reuter-ügynökség jelenti Fokvárosból tegnapról: Burgkorsdorpban 149 embert árulás miatt elítélték. A vádlottak nagyobb részétől megvonták a polgárjogot.

London, augusztus 26.

A Reuter-ügynökség jelenti *Ymburgból*: Hir szerint *Steyn és De Wett* a Fokgyarmatban Fishriver keleti partjának közvetlen közelében tartózkodnak. A centrumban lévő boerok még kisebb csapatokba oszlanak, mint eddig és inkább mint valaha éjjel kitérnek. Ezért tehát nehezebbé vált rájuk akadni, míg az élelmiszerek és takarmány beszerzése rájuk nézve esékély számuk miatt könnyebb. A boerok folytonosan kapnak titokban lovakat. Két nagy kommandót, össze-

sen 700 embert, midőn az Oranje folyón át akartak kelni, hogy a Fokgyarmatba behatoljanak, visszavertek.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

HIREK.

Budapest, augusztus 26.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Augusztus 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Dr. *Tomka* Samu főorvos, Szt. János kórházi rendelő főorvos nyaralásából a fővárosba érkezett.

— **A román miniszterelnök Bécsben.** Bécsből jelentik, hogy *Sturdza* román miniszterelnök, aki néhány nap óta Bécsben tartózkodik, tegnap délelőtt a hadügyminisztériumban látogatást tett báró *Beck* vezérkari főnökknél. A román miniszterelnök közel másfél óráig maradt *Beck* bárónál, aki dolgozószobájában fogadta.

— **Frigyes főherceg Pápán.** Pápáról jelentik, hogy Frigyes főherceg a pozsonyi hadtest badosztálygyakorlataira vasárnap délután Páparra érkezett. A várost fellobogózták. A pályaudvaron a polgári batóság nevében *Mészáros* polgármester, az állomásparancsnokság részéről pedig *Gyurics* alezredes fogadták. A főherceg két napig marad Pápán.

— **A miniszterelnök és a máramarosiak.** Máramaros-Szigetről jelentik: *Szell* Kálmán miniszterelnök akivel báró *Rosner* Ervin főispán indványára táviratilag közölték azt a lelkes hangú köszönetet, amelyet *Szabó* Sándor alispán, a kiállítás vendégeinek tszteleterére rendezett tegnapi diszében mondott, még a tegnapi nap folyamán a következő táviratot küldte a Máramaros-Szigeten időző *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszterhez:

A máramarosi kiállítás és kongresszus alkalmából küldött szives táviratot örömmel vettem. Légy szives meleg és őszinte köszönetemet töltsd meg. A közélet terén erőt ad a küzdelemre azoknak kitartása, akik bizalommal és ragaszkodással viseltetnek irántam.

Szell Kálmán.

— **Coronini halála.** Egy görzi távirat jelenti, hogy gróf *Coronini* Ferenc, az osztrák képviselőház volt elnöke, tegnap st.-peteri birtokán meghalt hatvannégy éves korában. Az elhunyt fia volt Ferenc József király egykori nevelőjének és ezen a révén mint gyermek sürin érintkezett a fiatal Ferenc József főherceggel. Ifjúságát a katonaságnál töltötte, résztvett a közigazgatási csatában s egy évvel később ezredesi ranggal megvált a katonaságtól. Ettől kezdve a politikai pályán látjuk Coroninit. Ezen át elnöke a görzi tartománygyűlésnek, időközben beváltották a képviselőházba, ahol csakhamar vezetőszerep jutott számára. Centralista volt minden ízében és még 1878-ban is, a kiegyezési vita idején egy osztrák-magyar központi parlament létesítéséért emelte fel szavát. Taaffe miniszterelnöksége idején a képviselőház elnöke lett, de midőn 1881-ben merev ellentétbe helyezkedett a baloldallal, akkor Coronini elkedvetlenedve lemondott elnöki tisztéről és mandátumát is letette. A görzük újra megválasztották és Coronini visszatérve a Reichsrathba, megalapította az úgynevezett Coroninipártot, amelynek egy középpárt eszméjét kellett volna megvalósítania, de minél jobban kiélesedtek a nemzetiségi ellentétek, annál jobban alábaszták a Coronini-club jelentősége. 1895-ben a cill-i szlovén gimnázium miatt lemondott másodszer is mandátumáról és visszavonult a magánéletbe. Azóta jőfőrmán csak az irodalomnak élt és bár ki-neveztek az urakháza tagjának, az utóbbi időben már meg se jelent az üléseken.

— **Szerb főpópok kitüntetése.** Sándor szerb király *Brankovics* György karlócazi érseket és szerb patriárkát a fehér sasrend aranyosillagos elsőosztályu nagykeresztjével tüntette ki, továbbá *Fogdanovics* Lukján budai szerb püspöknek és *Sevics* Mitro án bácsi szerb püspöknek a Szent Szávarend elsőosztályu nagykeresztjét, *Jankovics* Anatol krusedoli archimandritának a Takova-rend harmadosztályu középkeresztjét adományozta. E kitüntetések rendjelet tegnap, vasárnap a szerb király egy külön kiküldöttje kézbesítette a karlócazi szerb patriárkának. E kitüntetések összefüggésben állnak azokkal a szolgálatokkal, melyeket a nevezett egyháztjelelmek Milán Király temetésénél teljesítettek.

— **Frigyes császárné házassága.** Berlinben egyre tartja magát a hír, hogy Frigyes császárné, férje halála után, újból férjhez ment s hogy e házasságkötését élete végéig titokban tartotta. A titkos házasságok történetében valóban páratlan esethez, mely most egész Európa figyelmét a Hohenzollern-esalád felé irányítja, a német sajtóban mindenféle kommentárt fűznek. Berlin visszhangzik a találgatásoktól, a Berliner Volkszeitung vezető helyen olyan hangu cikket közöl, melyek az illetékes helyek nyilatkozatait provokálják. A császári palotából azonban nem hallatszik egy szó sem. Sem a megerősítés, sem a demencia nem érkezik. Ma már a legkomolyabb és legsúlyosabb szavu hírlapok, köztük a *Berliner Tageblatt* is megemlékezik az esetről, sőt megnevezi azt a férfit, aki szerencsés volt Frigyes császárné kezét megnyerni. Ez a férfi gróf *Güte von Seckendorff*, a császárné főudvarmestere. Dacára a mindinkább konkrét alakot öltő híreknek, a német lapok még ma sem állítják határozottan azt, hogy a titkos házasság híre igaz. Legtöbbjé kizártnak tartja, hogy ily hosszú időn keresztül titok maradhatót volna a császárné házassága, de a híresztelések a demencia késéséből folyton újabb táplálékot nyerneek s egy eddig páratlan regény kiszínezésére teszik hajlandóvá Európa népeit, melyek az udvari szerelmek történeteivel oly szivesen foglalkoznak.

— **A danántuli királygyakorlatok.** Az 1. honvédegyezred tegnap indult Budapestről danántuli királygyakorlatra. Az ezred a 2. 3. és 4. honvédegyezreddel együtt a 40. gyaloghadosztályba beosztva vesz részt a királygyakorlatokon, melyen a modern hadviselés összes eszközeit kipróbálják. Egész kerékpáros csapatok vannak a vezérkarhoz beosztva, villamos fényoszorók, tábori távirók, katonai léghajók állanak a felelőtlő szogátat rendelkezésére. E mellett honvédségünknek az idegi gyakorlaton nagy súlyt helyeznek a legénység kimelésére, amit az illusztrál legjobban, hogy az új ruhájukat és a felszerelési anyagot társzekereken szállítják s nem terheltek meg vele a legénységet. Honvédezedünk első éjjeli szállása Tótény lesz. A tábori postát Uj-Dombóvárótt állították fel, ide cimenződik tehát a királygyakorlaton résztvevő katonák levelei.

A soproni 18. honvédegyezred *Loskay* Gábor ezredes vezérlete alatt ma indult a Sopronból, hogy Vas-, Zala-, Somogy- és Baranyamegyén átvonulva, a pécsi hadgyakorlatokon résztvegyen. Az ily nagy menetelés békeidőben a legtrikább esetek közé tartozik s így sikere elé katonakörökben is érdeklődéssel tekintenek. Az ezred naponként átlag 30 kilométert halad s közben harszászi gyakorlatokat is végez.

Pécsről táviratozzák: *Sélley* Sándor miniszteri tanácsos és *Selestey* Károly csendőrpáncsnok ma Görcsönyben helyszini szemlét tartottak. A szemlén résztvett báró *Fejérváry* Imre főispán is. *Bonyhád* és *Kekesd* között ma hajnalban tartotta meg a 32. budapesti hadosztály gyakorlatát, melyen *Lobkovits* herceg hadtestparancsnok is megjelent. *Lobkovits* herceg kíséretével *Bonyhádon* *Perzel* Dezső képviselőházi elnök vendége volt. A gyakorlat után a badosztály folytatta útját *Szeged*ra.

— **Csun herceg beteg.** Berlinben csaknem minden előkészület megtörtént már a kínai vezeklő küldöttség fogadására, amelynek e hét közepén kellett volna megérkeznie. Csun herceg azonban, mint egy *bázeli* távirat jelenti, hirtelen megbetegedett s e miatt a berlini fogadás talán több napi halasztást szenved. A herceg a Három Koronához címzett szállóban lakik Bázelen s vele együtt még ötvenhárom ember, részben kísérel, részben a vezeklő küldöttség tagjai. A herceget az utazás fáradsalmi viselték meg annyira, hogy most betegen fekszik és egyelőre bizonytalan, hogy mikor utazik tovább. *Vimos* császár már holnap visszatér ugyan Berlinbe, de a herceg fogadásának előkészületeit egyelőre beszüntették.

Basel augusztus 26.

Mint itt kijelentik, *Csun* herceg újabb *pekingi* komplikációk miatt szakította félbe útját. A herceg és kísérete részére 14 szobát rendeltek.

— **A szászok gyűlése.** Nagyszébenből táviratozzák: Az erdélyi szász honismereti és *Teutsch* Frigyes vikárius elnöklésével ülést tartott, amelyen az elnök emlékbeszédet mondott *Straussenburg* főrendiházi tag és *Schuller* tanár fölött. Ezután az 1877-ben elhunyt szász vezérnek, *Gebbel* Ferencnek életrajzát olvasták föl. Holnap az összegyűlt szászok kirándulnak a fogarasi hegyekre. O tetslege a tegnapi hódoló táviratot ma Ischlból táviratilag megköszönte.

— **A legöregebb költő halála.** *Charles Colan*, a legöregebb költő, Franciaország egyik kiváló lírikusa, ma Párisban meghalt. *Colan* 1814-ben született és már zsenge ifjkorában költeményeket írt. Legnagyobb híre a mult század negyvenes éveiben volt.

— **Házasság.** *Gábor Albert*, a *Modern és Breitner* cég tisztviselője eljegyezte özvegy *Pinkás* Ignácné leányát *Fridát*, Sopronból.

— **Szent István napja — másutt.** A multkoriban jelent meg ebben az újságban panaszos cikk arról, hogy elhanyagolja a fővárost a vidék már Szent István napján is. Az cikkíró kifejtette az okát is annak, hogy miért lesz kisebb érvölésre a szent-istvánnapi forgalom. Budapest semmit se ad annak a nagy tömeg vidékinek, amely feljön erre a napra. Lefolyik a körmenet, ami ma már szintén nem a régi s azzal menjen ki erre, ki arra, bódoroghat, el is tévedhet ebben a nagy városban, nem törődik vele senki. *Ezért* nem érdemes feljönni a vidéki embernek, amikor odahaza olyan jól elmúlhat, ahogy például Beregszászon mulatott a nép Szent István napján. A Bereg című lapban olvassuk, hogy mi volt a beregszászi népünnep programja. Ennél népünnepesebb már nem is lehet egy olyan ünnep, amelyet az igazi nagyközönség számára rendeznek. A fürdőkert kapuit délután két órakor nyitották meg a nép előtt. Ezt az aktust hatalmas mozsárlövés hirdette ki. Akkor aztán következett a program. *Futóverseny*, az első díj 500 fillér ezüstben, vagy pedig 50 darab Wekerle-picula nickelből. *Súlyemelés, súlydobás.* Ezekben a versenyekben egy-egy üveg pezsgőt, bort, konyakot kaptak a nyertők. A leküzdött lépény közepéről kienni az ezüstforintost, szintén kunszt. Aki tőrülgeti közben a száját, meg az arcát, az nem jut el elsőnek a tallérhoz. A *székfutas* jutalma egy tele pénzestára volt. Vajjon mennyivel tel meg az a bugyellár? *A szamarversenyben:*

... aki végül jön be a célhoz, meglátja, Csinos tajtékpiát dughat a szájába.

Ezt mondja a program. — A táncversenyben a legény, aki legszebben járta el a csárdást, két üveg ő bort, a menyecske pedig egy selyem kendőt kapott. Kilátásba helyezi azonban a rendezőség azt a jutalmat is számára, hogy a többi pályázót megüti a guta mérgében. A *szépségversenyben* csak nők vehettek részt és a legszebb egy gyönyörű bokréttát kapott. A *fazékörös* jutalma egy nagy csomó új pénz. Az egy lábon kiffi evés győztese szintén egy huszfillérest kap. A *kötélhúzásban* nyertes pár sört és bort kapott a vacsorához. Azután következett a pénzeső. Kétezer darab kétfillérest szórak a publikum közé. — Némely pogácsába huszfillérest sütöttek bele s a pogácsát három krajeárért árulták. Némely ambiciózus gyerek tíz pogácsát is megevett, hogy valamelyikben huszfillérest harapjon. A kuglivereny első díja egy bárány, második díja egy kakas, a harmadik pedig egy millió volt. Hogy mi esoda milliárd, azt ilyen messziről nehéz kitalálni. Volt világposta, konfetti-dobálás, szerpentin-dobálás, kisorsolások egy borjas tehenet, volt tombola és ami a fődolog, jó cigánymuzsika és sok tánc. — Mi is eltanulhatnánk valami ilyes népünneprendezést Beregszásztól s nem unná magát a sok nagy ház között a nép.

A **bártfai vándorgyűlés után.** Bártfajárdőről írják lapunknak: A bártfai vándorgyűlés bezáró ülése után augusztus 24-ikén, a város képviselői és a jelenlevő közönség Chyzer Kornél, miniszteri tanácsos köré csoportosult s Arányi városi tanácsos lendületes szavak kíséretében nyújtotta át az új diszpolgárnak a diszpolgári oklevelet. — A vándorgyűlésnek mintegy 70 tagja Eperjesre utazott a honnan másnap kora hajnalban Kryniczára, a lengyel tőrűdöbe utaztak. A vendégeket, kik között ott volt Berzeviczy Albert a gyűlés elnöke, Tóth Lajos osztálytanácsos, Dollinger Gyula, Schächter Miksa magántanár, Viola Imre fővárosi tanácsos, Ceizer Elek, Újfalussy József főorvosok, Maszák Elemér felügyelő stb. — A kryniczai tőrű igazgatósága Ebers eszászari tanácsosnál élen ünnepélyes fogadtatásban részesítette. A szíviéves hangulat a diszpedében fokozódott. A hivatalos lengyel tőrű után Berzeviczy francia nyelven mondott szép felkösztőt. A magyar-lengyel barátságot hangoztató tőrűszókat úgy lengyel, mint magyar részről nagy lelkesedéssel fogadták, miközben a zenekar a Rákóczy s a lengyel Hymnus dallamait váltakozva játszotta. Este sikerült táncmulatság volt, amelyen a vendégek hölgytagjai is részt vettek.

— **Éles töltés.** A *Línzer Volksblatt* jelentése szerint, az *Auroellnachen* mellett folyó hadgyakorlaton ma a 102-ik csehországi gyalogezred egyik közkatónája éles töltéssel rálött a vezérkarrá. A töltés a vezérkar tisztjeiben ugyan nem tett kárt, hanem egy tartalékost ért, aki a tiroli eszászár vadászok ezredéhez vonult be hadgyakorlatra. A tartalékost legott a kórházba szállították, ahol néhány perc múlva meghalt. Mivel azt hiszik, hogy szándékoság esete forog fenn, a vizsgálatot megindították.

— **Kínai püspök Budapesten.** Az a kínai püspök, ki jelenleg európai köruton van, Bécsből tegnap a fővárosba érkezett. A püspök a Szent Ferencrendiek budai zárdájában szállt meg. Tegnap eszűndes misét mondott, melyen sokan voltak jelen. Egyébiránt a zárda valóságos ostromnak van kitéve, annyian mennek oda. Mindenki szeretné látni a kínai

püspököt, de ő nem igen fogad el senkit. Ma Esztergomba utazott, honnan néhány nap múlva visszajön a fővárosba és megnézi a nevezetességeket.

— **Anasztázia nagyhercegnő utazik.** A cár elutazik megint birodalmából, s ez tudvalegleg ezer gondot ad udvari hivatalnokoknak, minisztereknek és mindenféle hatóságoknak. De sokkal nagyobbak ezek a gondok a legujabb utazás alkalmával annál az oknál fogva, hogy a cárné is elmegy Franciaországba hatalmas úrral. A cárné eddig soha egyetlen napra sem hagyta el gyermekeit, s ezután, ha már mind a négy leánykáját nem viheti is magával, de a legkisebbiket, *Anasztázia* nagyhercegnőt még sem hagyja otthon. Ez a nagyhercegnő pedig tudjuk, nagyon pici kisasszonyka még és legfőbb tápláléka az igen jó tejecské. Pici babák egészségére és fejlődésére pedig nagyon fontos, hogy egyféle tejet kapjon mindig. És azért az udvari vonathoz, amely a cári párt és *Anasztázia* nagyhercegnőt Franciaországba viszik, megint oda csatolják azt a vasuti kocsi, amelyen egy kitűnő tejj tehén szokott utazni, mikor a cári család s vele *Anasztázia* nagyhercegnő valamerre elmegy Pétervárról. Ez a derék tehén úgy látszik, nagyon megbízható, mert utazott már a Krimbe, Belovieczbe, Szpalba is.

— **Kossuth Lászlóné hamvainak hazaszállítása.** A fővárosi függetlenségi polgárság Lajos ünnepén *Farkas* Emőd hírlapíróársunk a Kossuth Lajos százkadik születésnapja alkalmából tervezett országos ünnepség megbeszélése során lelkes szavakban emlékezett meg Kossuth édesanyjának *Kossuth* Lászlónénak honleányi erényeiről és azt indítványozta, hogy az Irávi-asztaltársaság indítson mozgalmat Kossuth Lászlóné hamvainak Brüsszelből való hazaszállítása végett. Ebből a eőből bizottságot küldjön ki, amely kéri Budapest fővárosi törvényhatóságát, hogy a hamvakat a főváros költségén szállítsa haza. Ha pedig ezt a főváros bármilyen okból megtagadná, indítson országos gyűjtést a sajtó bevonásával. Az indítvány ki akarja terjeszteni a mozgalmat arra is, hogy *Kossuth* Lászlónak az alsó-dabasi temetőben nyugvó hamvai is a fővárosba hozassanak.

Az asztaltársaság a kegyeletes indítványt lelkesen elfogadta, egy jelenvolt 48-as honvéd pedig a hazafias célra tíz koronát ajánlott föl.

— **A főjegyző ur.** Pétervárad éldemes főjegyzője eddig nem sok vizet zavart, irdemes szerény tehetségéhez, szerény hivatalához, de hogy most mégis foglalkozunk vele, ez azért van, mert *Kalsics* Béla, ez a főjegyző ur neve, horvát ember létere nagyon haragszik a magyarokra, legalább úgy eszelepszik, mintha haragudnék. A péterváradai lövész-egylet tegnap nagy ünnepélyt rendezett, melyre elment a Duna tulsó partjáról az újvidéki diákság zenekara is. A derék fiatalág hazafias jó kedvében el akarta játszani *Faulwetter* nek „Eljen a haza!” című magyar indulóját is. De a főjegyző ez itt kezdődik furesza szereplése, maga elé idézte a főlövész mestert és minden megokolás nélkül megtiltotta, hogy magyar hazafias darabot játszzanak és ráadásul megparancsolta, hogy az autografált zeneszerzemény címét huzzák ki. Az ifjuság erre írásban kérte a végzést, hogy megfelebbezhesse a főjegyző önkényes rendelkezését, de az megtagadta kérésüket, sőt azzal fenyegetőzött, hogy az egész ünnepély betiltja, ha ellenkezni mernek. Az ünnepély megtartott, de mégsem mult el botrány nélkül, mert táncközben záptojásokkal bevették a lövész helyiség ablakait. Nyilván horvát suhanok kergültek meg a kihangzó, esárdás hangjaira. De az ő izetlenségüknel sokkal súlyosabb beszámítást alá esik a főjegyző uré, először mert közhivatalnok és másodsor mert nyilván művelt embernek tartja magát. Rípköz viselkedésével rászolgált, hogy felettes hatósága tapintatosabb emberre bizza a város pennáját, ami pedig műveltségét illeti, az úgy látszik egy színvonalon áll a záptojással hajgáló suhanokéval.

— **Felfüggesztett adóhivatalnokok.** *Lippáról* jelentik, hogy ott az adóhivatalban nagyobb összeg hiányát konstalták s ezért két tisztviselőt felfüggesztettek állásától. *Kovács* Antal adóhivatali pénztárnok nyolc napi szabadságra ment s távollétére az adótárnoki teendőket ellátásául *Szerteczky* Géza adóhivatalnokai ellenőrt az ellenőri teendőkkkel pedig *Pap* Gyula adóhivatali számtisztet bízták meg. Mikor az adótárnok szabadságideje lejárt visszatért s átvette hivatalát. Az átvételnél 2080 korona hiányt konstaltak. A hiányról az adótárnok azonnal jelentést tett a temesvári pénzügyigazgatóságnak, amelynek kiküldötte megjelent *Lippán* s megkezdte a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy a hiány miből ered s hogy az kit terhel. Egy időben a vizsgálat megindításával a helyettesítéssel megbízott két tisztviselőt: *Szerteczky* ellenőrt és *Pap* számtisztet felfüggesztette állásától s ellenük a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot megkezdte. Az eset *Lippán* nagy feltűnést kellett, amelyet többféleképp kommentálnak, sokat találgatnak, de határozottat a vizsgálat eredménye előtt bajos mondani.

— **Fiumében tilos a magyar nóta.** Rövid, de elég érdekes kis tudósítás az, ami Fiuméből érkezik arra vonatkozólag, hogy mennyire szeretnek bennünket a városban, ami: — Magyarország gyöngye. — Szent István napján néhány magyar ember egy tratorriában mulatott jó bor mellett. Amikor már a nóta is megkivánták, magyar dalokat kezdtek énekelni. A vendéglős pincérei élen élénken tiltakozott ez ellen. A magyar pénz tudniillik jó, de a magyar nóta nem az. — Amikor a magyarok nem akarták belátni azt, hogy Magyarország területén miért ne énekelhetnék például a nóta, hogy: esieseri borsó — a vendéglős rendőrök hozott s bekísértette az egész kompániát a rendőrség épületébe.

— **Lajos napja.** A szentesi polgármester, *Lajos* Imre meghívására, Lajos napjára Szentesre utaztak *Eőtös* Károly és *Dienes* Márton országgyűlési képviselők. Díszes küldötség élén a polgármester fogadta őket a vasuti állomáson. A szépen sikerült Lajosnapi ünnepély délelőtt a városi színház termében folyt le, amely zsúfolásig megtelt közönséggel. *Eőtös* Károly mondott nagyhatású emlékbeszédet *Kossuth* Lajosról. Beszédét sűrűn szakította félbe a hallgatóság lelkes éjzenése. Este a város a kitűnő író tisztelőtélre lakomát rendezett.

— **Juon, a barom.** Egy udvarhelymegyei falu görög-katolikus pópájának szolgára volt szüksége. Ezzel még nincs sok monda. Szolga akad jobb, rosszabb, de valamilyen csak akad. Kényessé tette azonban a helyzetet az, hogy a tisztelendő ur több rendbeli minőségben használta ki a eselődje tehetségeit. Annak kellett lovat és eszmát pucolni, kihajtani a logetóre s marhákat, szántani, vetni, aratni, harangozni s végül az ő nyakába szakadt a kántorság is. Hát ilyen sokoldalú tehetséget találni nehéz. Azonban mégis akadt egy *Stancsuj* János nevezetű legény, aki vállalkozott a szolgálatra minden irányban. — Az idők folytán aztán kisült, hogy *Stancsuj* János tulbecsülte magát, amikor beállott a szolgálatba. Ezt konstaltta a pap is a maga módja szerint. Egy szép napon tudniillik nem látták a falubeliek sehol a Juon gyereket, a pap pajtájából pedig különös zaj hallatszott ki. Megálltak a népek az utcán, hallgatták a lármát s találgatták, hogy mi lehet... Valami állat erősen rágatta a jászlat, de hát állat csak nincs otthon ebben az időben. Egyszer aztán közből ugrott a bezárt pajtájú föltti ablakból az állat. Juon tudniillik. A pap a jászlat-hoz kötötte s szénát adott neki, hogy annál nyilvánvalóbb tegye előtte, hogy barom. János ezt az ítéletet megfölebbezte a közvéleményhez s Székely-Udvarhelyben beállott kovácsinasnak.

— **Egy görbe éjszaka következményei.** A rendőrhivatalokban is értek a tréfát, Párisban legalább van erre példa. Ime egy kis história, amely a dolgot bizonyítja: Történt, hogy egy derék párisi polgár vendéget kapott a minap. Egy ugyancsak derék atyafia látogatta meg a vidékről. Hét esztendő óta nem látta egymást. A párisi pompás vacsorát fözetett a feleségével, de a vacsora után a két jókedvű rokon egy kicsit elment hazulról. Az éjszakai kóborlás nagyon vétett nekik. Bejártak jó néhány ivót és mind derültebb lett a kedvük. Egymásba karolva nótaztak és kurjantottak, ugy, hogy a rendőrök többször megszólították őket. De mindez nem használt, s egy rendőr végre is bekísérte őket. A szombatról vasnapra virradó éjszakát bizony ott töltötte fogságban, s reggel a biztos elé kerültek. A rendőrbiztos rájuk nézett és tisztában volt a helyzettel s különben is tizenkilenc pengős dugót találtak a zsebéikben. Alaposan megdörgálta, majd után bocsátotta őket. Hát egy óra múlva csak beálltanak újra a rendőrhivatalban és kéri, hogy vezessék őket a rendőrbiztos elé. A párisi polgár annyira el volt szonyolodva, hogy könnyek esugrottak a szeméből, a vidéki atyafi pedig így rimánkodik:

— Drága biztos ur, én olyan jószívűnek mutatkozott az imént irántunk, bátorodunk tehát eljőnni, hogy még egyszer kérjük számunkra a szeretetreméltóságát. Kérve-kérem ön, mentse meg az unokabátyámat. A felesége nem akarja elhinni, hogy a rendőrségen töltötte az éjszakát, s váltig azt hajtogatja, hogy hülsen lett hozzá és mindenáron válni akar tőle. Bizony mi türes-tagadás, kidobott bennünket. Ó biztos ur kérve-kérem — s itt összekulcsolta a kezét — adjon ennek a szerencsés embernek valami írást, hogy a sárka földig el volt ázva.

A rendőrbiztos megint jó flu volt s kiállította a kívánt írást. Így:

Ezennel bizonyítom, hogy *H...* és *S...* urak a szombat éjszakát a rendőrségen töltötték, ahova éjjeli esendőhaborításért kerültek és pedig holt részegen.

Es még rá is ültötte az írásra a derék rendőrbiztos a esendőrségi pecsétet. Az atyafiak pedig hállakodva távoztak.

— **Hadjárat a békében.** Egyre-másra ismétlődnek az olyan esetek, amelyek gondolkodóba ejtik a polgárt a felől, hogy minek is tartunk mi voltaképpen katonát? Annak, hogy velünk szemben hőködjék azzal a karddal vagy bajonettel, amit mi veszünk neki. S napról-napra ellen-szenvesebbé teszik ezek az esetek a polgárság szemében a hadsereget. Ha egyéb nem, hát ez a szemben is bőven elég volna arra, hogy valamit tegyenek a katonai intéző körök ennek a nagy hadakozási hajlandóságnak — lelohasztására. Komáromban éppen Szent István napjának ünnepi hangulatát zavarta meg rövid idő alatt már a második ilyen eset. Este 10 órakor a sétateren a zenepavilonnal szemben Pályi Dezső takarékpénztári tisztviselőt minden ok nélkül két vadászkatonára támadta meg. A városzerte rokonszenves tisztviselő két uri nővel ment ki a sétaterre s a zenepavilonnal szemben a főtűn a két nő egy padra leült. Pályi Dezső pedig előttük állva beszélgetett. E közben két katonát egyenesen odament s a nőket ülőhelyükről el akarta zorítani. Pályi erre odafordult, hogy mit akarnak, de a következő pillanatban már bal fülén alul a nyakán két szúrás érte, amire leesett; pár pillanat múlva fölért, hogy támadóival szembeálljon, azok azonban megfutottak. Egy közelben levő városi rendőr a várbá sietett s ott jelentést tett. Az őrség, miután kimaradási engedélye senkinek sem volt, várta a bemenőket; nemokára Szkalik János és Knobloch Oszkár, a 19. vadász-zászlóalj 3-ik századának vezetői érkeztek be; rögtön föltartóztatták s megvizsgálták őket s mivel a szuronyuk még véres volt, bűnségük minden kétséget kizárólag konstatáltatott. Pályi Dezső sebeit dr. Fáti Adolf orvos varrta össze s kötözte be. Mellén szintén szurást kapott, hátán is érte egy szurás, ez azonban csak a ruháját szakította keresztül. Mindegyik szurás olyan természetű, hogy ha csak egy centiméterrel mélyebbre hatol, feltétlenül halálos lett volna.

— **Garnault védí magát.** Garnault orvos, a Temps mai számában ma Brouardel tanárnak is megfélel támadásaira. Feleletében kitér, hogy ha a beoltás eredménye pozitív volna az olyan egészséges, javakorbeli ember esete, mint az övé, igen súlyosan esnék a Koch elmélete ellen szóló bizonyosságok serpenyőjébe.

Garnault aztán így folytatja fejtegetéseit:

— Illuziók nélkül megyek — ugymond Garnault — Berlinbe, de nem azért megyek, hogy provokáljam Kochot. Megyek, hogy elbeszélgessek veie a kérdéssről, mint a hogy a tiszteletudó tanítvány szokta a híres és tisztelt mesterrel. Akár elvállalja a beoltást, akár nem, becses tanulságok származnak reám nézve ebből a találkozásból.

Brouardelnek arra a megjegyzésére is van szava Garnaultnak melylyel lelkiismeretével ellenkezőnek itéli az ilyen kísérletet. Brouardelnek ezt az érvét, illetőleg a hasonló érvek tonását farizeizmusnak minősíti s igen érdekesen bizonygatja igazát.

— Vajjon tanácsot szokás-e kérni a tudománytól, meg a fiatal embernek szabad akarattól, amikor katonának sorozzák be őket, hogy elvigyék a halálba? Pedig ezek a fiatal emberek sem tanulmányok lakói, hanem értelmükkel fogva, sem a társadalmi szokások értelmében nem szabadok. És fölkérdjük még az a kérdés is: olyan bizonyos-e, hogy mindig a megvalóított érdekekben lesznek meg őket szabadsguktól? Nos hát, ha ilyen körülmények között olyan könnyű lelkiismerettel ölnék meg embereket akaruk ellenére, akkor logikus és szükséges dolog, elfogadni azoknak önkéntes áldozatát, akik eszük és öntudatuk teljes birtokában hajlandók kitenni magukat a halálnak.

— **A mormon apostol.** A temesvári rendőrség tegnap momentum fogott. A mormon avval foglalkozott, hogy letelepedett a szabadfalui határban s a Reiter-féle munkaslakásokban ültette föl tanyáját. Különböleg nagyon ártatlan embernek bizonyult s készségesen bement a nevét a rendőröknek.

— **Mathis G. Henrik** a nevem, negyven éves vagyok, Észak-Amerikából jöttem, Fracs nevű közösségben születtem s mormon misszionáriusság a foglalkozásom.

Az apostol további vallomásai igen érdekesek:

— Engem — mesélte Mathis ur — a mormon-vallási bizottság, illetve Schulthes misszionárius, kerületi főnök, berlini lakos, körülbelül három hónappal ezelőtt felszólított, hogy az egyház itteni híveit oktassam és a mormon vallást terjeszsem. Ez idő óta itt tartózkodom és a szabadfalui határban lakom. Itt létemet a rendőrségnek nem jelentettem be. Egyik hívem azt mondta nekem, hogy nem kell jelentkezniem. Tagadom, hogy kivándorlókat toborzok, engem senki sem bízott meg kivándorlási ügyletekkel s abból semmi hasznom sincs. Az itteni mormon hitközség körülbelül harminc tagból áll, kiknek egy része bizonyára kész Amerikába kivonulni, de csak azért, mert itt a mormonizmus követőit üldözik és

mert azok hittársaikkal ezek székhelyén egyesülni akarnak. En magam senkit sem szőlítottam fel erre.

A mormon hittérítő a maga védelmére még azt is elmondta, hogy őt otthon Amerikában úgy világoztatták föl, hogy Magyarországon vallásszabadság uralkodik s ez bírta rá, hogy hazánkat vallásával megistudja. Mathis urat egyébként azonnal az ország határára szállította a rendőrség.

— **Eladta a sírját.** Nagyváradnak van egy derék öreg polgára, Greiner Dániel. Nagy negyvennyolcas, mindig tarajos sarkantyus eszímában, vitézkötéssel és gomboktól munkával bőven kitemetettézt magyar ruhában jár — s általános nagy szeretetben részesül a városban. Az öreg ur nemrégiben egészen egyedül maradt, árván ezen a világban. Foglalkozni kezdett tehát ő maga is azzal az idővel, amikor elkövetkezik az ő vége is — és hogy ne legyen az utána itt maradtoknak semmi bajokodásuk azzal, hogy hova temessék el, már életében megvette a sírhelyét. Teleültette virággal, mindennap kiment megöntözni a sirt s később követ is állított reá. — Most nemrégiben aztán az történt, hogy meghalt az öreg ur leendő szomszédjának a felesége is. (Tudniillik a szomszéd már itt lakik, az öreg ur pedig ép és egészséges, földönjáró ember). Az asszony, V. Y. szodagyáros özvegye azt kívánta a halálos ágyán, hogy temessék az ura mellé. De hogyan? A férje sírjának mindkét oldalán sírok domborulnak már. Az egyik egy régi sír, a másik az új, a lakatlan, a Greiner Dániel. Amazt nem lehet megbolygatni, hát Greiner bácsihoz fordult azzal a kéréssel, hogy adja el a sírját az édes anyjuk számára. — Az öreg ur eleintén hallani se akart ilyesmiről, de aztán, amikor megértette, hogy miről van szó, eladta a sirt — jó nyereséggel. Eppen a háromszorosért annak az árnak, amit ő fizetett érte, százötven forintért. A summát pedig jótékonycélra adta, hogy legyen ebből a különös alkalomból a szegényeknek is hasznuk.

— **Az elhagyott szerető bosszúja.** Pozsonyi Ambrus épészlegény évek óta szerelmű viszonyt folytatott Hankus Berta szakácsnéval. Két gyermekük származott már a viszonyból s a szakácsnő egyre unsozta a kedvesét hogy vegye el feleségül. A légeny megígérte ezt neki, de türelmet kért, amíg jobb álláshoz jut. Hankus Berta várt türelmesen, de végre is ráött, hogy Pozsonyban esze ágában sincs az, hogy őt elvegye feleségül. A központi városnázán ugyanis meglátta kedvesének a nevét az anyakönyvi hivatal hirdetés tábláján, de a menyasszonya nem ő volt. Hankus Bertát ez nagyon elkeserítette s megesküdött, hogy véres bosszút áll. Hatamas konyhakést vásárolt és sietett az Almásy-tér 11-ik számú házában levő bórkereskedésbe, ahol kedvese szolgált mint segéd. Nekirontott a megrémült legénynek s össze-szurkálta a tetét, arcát és a lábát. A hűlen kedves már több sebből vérzett, mire az üzlet többi alkalmosai megfélezték a dübörgő asszonyt. Elvették tőle a kést majd rendőrt hívtak és a mentőkért telefonoztak, akik megérkezvén, a súlyosan sebesült legényt bevitték a Rókus-kórházba. A késelő s akácsnét a rendőrök bevitték a hetedik kerületi kapitányságra.

— **Bölcsészek segítése.** Az iskolai év megkezdésével fokozott mértékben folytatja nemes munkáját a budapesti tudományegyetemen a Bölcsészethalálók Segítőegyesülete, amelynek működése a vakáció alatt se szünetel. Nevelői állások közvetítésével egész esomó vagyontalan filozopternek szerzett kenyeret, jövedelmet és tandíjat. Ami kedvezmény csak megszerezhető volt, a derék egyesület megszerezte ráutalt tagjai számára és most, a mai viszonyoknak megfelelőleg kiterjeszté ezeknek jövedelmét a bölcsészeti fakultás női halgatóira is. Szegénysorsu tagjainak hatól husz koronáig terjedő havi segítséget és hatvan koronáig terjedő kölcsönt ad. Hejbe és vidékre nevelői és nevelőnői állásokat közvetít. Tagjainak járaru ebédjegyeket ad a diákkonyhára, kedvezményes jegyeket az összes ióvárosi színházakba, tárlatokra, látványosságokhoz, szórakozó helyekre. Beteg tagjait az egyesület orvosai ingyen kezelik. Mindezekon kívül egész tömeg időközű kedvezéssel látta el a bölcsészeket a segítőegyesület, amely a beiratások körül felmerülő nehézségek dolgában is szívesen ad nekik tanácsot és jóvilágosítást. Szóval, nemes és derék munkát végez olyan lelkes buzgalommal, amely megérdemel minden dicséretet.

— **Betörés a kerámiái gyárba.** Tegnap éjszaka egy pár kőor cigány vakmerő betörést követett el a magyar kerámiái részvénytársaságnak Kőbányán, az Ohegy 8025. szám alatt lévő téglagyárában. Kiss József éjjeli őr és Kővér Mihály felügyelő gyanus zajt hallottak az éjszaka a gyár udvarán. Odasiettek s akkor látták, hogy öt cigány az udvarra cipelte a gyár irodájából a Wertheim-szekrényt és ott baltával feszegeti. Az egyik cigány észrevette az őrt s figyelmeztette társait, mire azok futásnak eredtek s átvették magukat a gyár falkerítésén. Kiss és Kővér nyom követtek őket. Az egyik erre revolvert rántott elő és többször ráölt üldözőire. Eközben a cigányok egy Fekete nevű milimári udvarára értek, ahol nyomtalanul eltűntek. A gyár őre és felügyelője kutatni kezdték őket az udvaron s éppen az istálló elé ér-

tek, a mikor a cigányok az istállóból öt lovat vezettek ki, rávetették magukat és a lopott lovak hátán tova iramodtak, úgy hogy üldözni már nem lehetett őket. Az esetet még éjszaka bejelentették a rendőrségen. A X. ker. kapitányság részéről lovasrendőrök kutatták fel a környéket, de a cigányoknak nyomuk veszett. A vizsgálat során megállapították, hogy a cigányok a falkerítésen másztak be a gyárba. Feltörték az iroda ajtaját s úgy jutottak be. A Wertheim-szekrényt az udvaron fel akarták törni és kifosztani. Kőbánya környékén különben nagy garázdálkodásokat visznek végbe a cigányok s a lólopások napirenden vannak. A vakmerő cigányokat most nagy erélylyel nyomozza a rendőrség.

— **Nagy ékszerlopás.** Egy fiatal jegyespár nagy bűnére jöttek rá a fővárosban. A menyasszony, aki egy nagy ékszerárnak az alkalmazottja volt, vőlegénye biztatására hosszabb idő óta meglöptea a gazdáját. A férfi a lopott ékszereket elzalogosította s az így szerzett pénzen házat építtetett. A lopás végre is kiderült s a két bűnös már a rendőrség börtönében ül.

A Károly-körút 24-ik számú házában van Krieglér Dávid arany- és ezüstnemű ékszergyára. Három év óta Majláth Irma, egy tizenhét éves csinos széke leánya elárúsítónó volt az üzletben s ügyessége és megbízhatósága miatt szinte nélkülözhetelenné vált. Mig Krieglér a gyárával volt elfoglalva. Majláth Irma az üzletben a legontosabb adás-vételeket bonyolította le, szabadon rendelkezve az üzletben felhalmozott drágaságokkal. Krieglér teljesen megbízott a leányban s éppen ezért óriási volt a megépetése, amikor e hónap 24-én pénteken egy ismerőse figyelmeztette, hogy a leány meglöptea.

Krieglér a figyelmeztetés folytán még aznap megfigyelte a leányt és nagy megdöbbenéssel látta, hogy az több gyémánt- és brillantkőves gyűrűt csomagol a táskájába.

Amint a leány eltávozott leltározni kezdte üzletét és rémületeit látta, hogy nagy tömeg becses nelmija hiányzik. Másnap megtette jeentését a rendőrségnek, amely két ügyes detektívvel szombaton megfigyelte a leányt; a lopás ekkor ismétlődött. Most már elég ok volt a nyilt lellépésre.

Majláth Irma édes anyjánál lakott, Majláth György volt kalaposmester özvegyénél. Az özvegy asszonynak két leánya volt, Zsófi, aki 15 esztendeig volt Krieglér szolgálataiban s aki három évvel ezelőtt érhöz menvén, Irma nővérét protegálta be a helyére.

Majláth Irma időközben megismerkedett Schmiedt Antal József műlakatossal, aki a Baross-utca 78. számú házában lakott. A fiatalok megszerették egymást de a leány édes anyja hallani sem akart a viszonyról. A fiatalok azonban titokban gyakorta találkoztak.

Ez év március havában Schmiedt beállított Majláthné lakásába s azzal lepte meg, hogy házat építtetett az Angyalitúdon, Úteg-utca 19. szám alatt. On álló lett, esatornasztító vállalatot indított és meghívta a házába az özvegy asszonyt. Az ki is ment és meggyőződött arról, hogy Schmiedt egyszerre meggazdagodott. Most már beleegyezett a házasságba s e hó 28-ikára volt kitűzve az esküvő.

Pénteken reggel beállítottak az özvegy asszony úteg utcai lakásába a rendőrség emberei és kijelentették, hogy házkutatást tartanak.

Összeturák az egész lakást, itt azonban nem találtak semmit. Atmentek Schmiedt irodájába s a szerzőlámlát feltörre, megleiték azt, amit kerestek: 119 arany ékszerrel szőlő zálogcédulát s tömérdek gyűrűt, órárt és láncot.

Ez a fölledezés bebizonyította, hogy Majláth Irma volt a tolvaj, aki vőlegényének, Schmiedtnek adta át az ékszereket értékesítés végett.

A leányt még szombaton este letartóztatták. A vallás során beismerte a lopást és zokogva mondogatta:

— Mindennek a vőlegényem az oka.

Schmiedt Antalt, aki péntek óta nem is volt otthon, szombaton éjjel Ós-Budavárában tartóztatták le, ahol egy leánynyal mulatott.

Krieglér Dávid gyárában most folyik a leltározás és eddig hatvan ezer korona kárt állapítottak meg. Nincs azonban kizárva, hogy a gyáros vesztesége még nagyobb. A letartóztatott jegyespár ellen a rendőrségen tovább folyik a vizsgálat.

— **Röser János** nyilvános felső-kereskedelmi és polgári iskolájában a beiratások augusztus 23-ikán kezdődnek.

— **Cigányzene a Telefon Hirmondóban.** Esténkinti cigányzene-közvetítéseivel kellemes szórakozást nyújt előfizetőinek a Telefon Hirmondó. Nyolc órakor megszólal a Hirmondó riadójele s ki se mozdulva otthonról, pompás cigánymuzsikát hallhatnak az abnonessék egészen 11 óráig. E cigányzene átvitelt az Enke-kávéháztól közvetíti a Telefon Hirmondó, ahol Zoldi Marci bandája játszik. E zeneátvitel azonban megszakított szünet s óra 15 perckor, mikor a külföldi társadalmatokat olvasztja fel a beszélő újság s fél 10—10 óráig, midőn az est folyamán érkezett legújabb hírek felolvasása van napirenden.

Széll Kálmán diáktalálkozója.

Budapest, augusztus 26.

A szombathelyi premontrei főgimnázium tisztas falai közt egy kis csapat gyűl holnap össze, hogy megünnepelje annak a napnak emlékét, midőn negyvenesztendővel ezelőtt középiskolai tanulmányaik befejezése után elbucsztak attól az intézettől, amely gyermeklelkükbe a hazaszeretet szent tanait ostrompögtette. Huszonötven voltak. akik 1861-ben ott érettségi vizsgát tettek és közülük már csak kilencen élnek; a fehérruhás szerzetesek közül pedig csak egy van életben: *Sztraka* Gábor a történet tüzes lelkű professzora, aki most már csak mint törődött, erőlen aggyastyan gyönyörködhetik az üdvözlésre siető férfiakban. A leltűt negyven esztendő barázdát vont az élok homlokára és a dus fűrűkre tiszteletreméltó fehér hajszálak emlékeztetnek, de ma is az élet delén tul szeretettel és hálával emlékeznek az egykori tanítványok az iskolára, amely az abszolutizmus sötét napjaiban is messzire kivált hazafias irányával.

A szeretet és megbecsülés amely lelkesítette őket, mint gyermeki akat, hozta őket negyven év múltán újra össze és bár utaik szétváltak, az élet kemény harcát alant, az együtt átélt gondian fiataliság emléke megőrizte barátságukat. A találkozó kilenc férfiú közt van *Széll* Kálmán Magyarország miniszterelnöke is és tanulóitársai boldogan szorítanak vele kezét és büszkék, hogy aki most az ország sorsát oly szerencsés kézzel, annyi nemes ambícióval oly lényes képességekkel intézi velük együtt szötte az első ifjuság kedves álmait. És *Széll* Kálmánnak is gyönyörűsége telhetik a honapi kedves ünnepeken hiszen lényes pályájának első sikerei mutatkoztak abban az érettségi bizonyítványban, amelyet most negyven éve kezébe adtak. Abban, hogy ugyszólván ifjuságától fogva az első sorban kifundetett hazá a javáért lehetett a sors kedvezésének része, de hogy a legelső diák volt mindig osztálytársai közt, azt egyvesegedül a maga szorgalmának a maga képességének köszönhetette és még valakinék, édes apjának, *Széll* Józsefnek, ennek a külsőjében és érzésében igazi magyar urnak, aki gyermekei nevelésére rendkívüli nagy gondot fordított.

Az öreg ur a szabadságharcig Vasvármegye álsipáni tisztelt viselte, aztán egy évizeden át visszavonultan a közpályától élt Szombathelyen. Egyszerű, köznemesi házában töltötte a mostani miniszterelnök gyermekkorát.

Erdekes hogy *Széll* Kálmánnak, diáksága alatt, *irodalmi* téren jószóitak nagy jövőt a tanárai. Mert arra mutat minden hogy írónak készült, s a szombathelyi premontreiek könyvtárában mág megvan az az újság amelyet saját maga szerkesztett, és adott ki *Szekely* Ferencnek, a mostani budapesti főügyész-szel együtt. A lap címe *Bimbófűzér* volt, a mottót Vörösmartyból választották ki: *Kezdj buzogni s már sokra menel, halad, aki megindult.* Együttesen írták és adták a lapot, *Pálk* Albert *Vasárnapi Újság*jának mintájára egy nagy írott iven, egy személyben volt a szerkesztőség és kiadóhivatal mert saját maguk is írták le a cikkeket. *Széll* Kálmán novellákat írt, egy hosszabb történeti novellájával Nagy Lajos korából nyilvánosan el is nyerte az *Ernusz*t Kelemen által kitűzött egyaranyos pályadíjat. *Szekely* Ferenc azóta hűtlen lett a muzsához s átpártolt a jogi tudományokhoz, de ifju fővel ő is kültői babérról ábrándozott s ő volt a lap házi poétája. A fiatal szerkesztők lassankint beletanultak a lapszerkesztés minden fogásába. Ha nem volt elég kézírát, maguk gondoltak ki valami címet s a szerkesztői üzenetekben megkritizálták a be nem küldött novellát, vagy verset. Megfordult a lap a *Deák* Ferenc kezében is, amikor a dolgozószoba öblös tintatartója mellett egy este szerkesztői munkájába mélyedve találta a fiatal *Széll* s pár héttel később Pesten el is beszélte *Pálk* Albertnek, hogy Szombathelyen két *buzgó* fiatalember lapot szerkeszt a *Vasárnapi Újság* mintájára.

Az a tanácsadó képesség, melyért a Wekerle-kabinet lemondása idején a szabadelvű párt egyik korifeusa a kormányok „jó szellemének” nevezte el a miniszterelnökököt, úgy látszik, már fiataliságában is mutatkozott, nehéz föladatokat megfajtására, ha bajban volt az osztály. Hálából a jó segítségért, az osztály a flos inventutis (az ifjuság virága) elismérő címével díszítette föl. Iskolatársai érdekében mindig ő volt a szószóló a tanároknál. Az ő szavára mindig engedett a professzorok szigorosága. Történt egyszer, hogy a diákság, melynek csak kétszer-hetenként volt megengedve a színházba való járás, harmadszor is meg akarta nézni ugyanazon a héten egy vándorszínházulat játékát. A másorra *Észak csillaga* volt kitűzve, opera amit még nem láttak Szombathelyen. A vágytól égő diákságnak azonban hasztalan volt minden kérése, az igazgató megtöltötte a harmadszori színházba való menetét. Utolsó kísér-

letl a diákság deputációja, amely lelohadt lelkesedéssel távozott kevés idő múlva ismét az igazgató ajtaja előtt állt. A szigorú öreg pap haragosan kinyitja az ajtót, a diákok előtt megpillantja *Széll*et, akit védőpajzsul vittek el magukkal. Az igazgató komoly arca kiderült és este a diákság a roskadásig megtöltött karzatán kedve szerint tapsolhatta az ujdonságot. Az abszolutizmus ideje alatt a szombathelyi megyeháza viharos tisztújításoknak volt színhelye. A nagyterem karzatát előzönlötte a gimnáziumi fiataliság s a megyeiönök csemetése elveszett a zajban, amikor a fiataliság fűtykőseinek kopogása, s a karzatról lezúgó abucogok hivatlanul beleszóltak a tanácskozásba. Lelekes látogatója volt ezeknek a gyűléseknek a fiatal *Széll* is, s elméláztatva a főispánok fehér parókás régi arképein, itt szötte terveit a megyei pályáról. Csakugyan a megyénél is kezdette, s mikor pár évvel rá szent-gothárdi szolgabírónak lépett föl, a karzati fiataliság lelkes tüntetésének nagy része volt megválasztásában; az alant álló *Széll*-pártiak szavazását dörgő tappsal és éljenzéssel kísérte a karzaton ellepi diákság.

Az 1861. év őszén az egyetem egyik termében *Konek* Sándor, a kánonjog tudós professzora írta alá az ujonnan érkezett hallgatók leleckönyveit. *Széll* Kálmán és *Szekely* Ferenc együtt mentek beiratkozni. *Konek* előkéri az érettségi bizonyítványt, végigutja, aztán *Széll* felé fordul és mosolyogva bólint a lejével:

— Ennyire szép bizonyítványt, ezt becsülöm. Öntől sokat lehet várni!

A jóslat beteljesedett: a szombathelyi diákból Magyarország miniszterelnöke lett.

NYÁRI ÉLET.

Hárman.

— Jelenet. —

(Előkelő járdöhely. Az eszianádion keserű arccal, unatkozva sétál három ur.)

Az első: Nem én, nem birom ki ezen az unalmas helyen. (Bemutatkozik a másodiknak): Nevem Sós.

A második: Orvendek. Kádár vagyok.

Az első (rögtön): Tud aisézni?

A második (móhón): Tudok.

Az első: Mindennel?

A második: Mindennel. Tulival, ultimóval, uhuval, kontrakasszával, ledáksárrival, zöld békával és szőrös majommal.

Az első: Jó. Mutatkozzunk be annak az urnak, hátha ő is tud. (Bemutatkoznak neki.)

A harmadik: Nevem Ultimó.

Az első

A második } (együtt): Na ha ez se tud!

A harmadik: Talán üljünk is mindjárt le.

(Nagy öröm. Leülnek.)

Az első: Én csak unaomból játszom.

A második: On, én inkább megszokásból.

A harmadik: Én... én... csak éppen az urnaknak akartam sziveséget tenni, mert látom, hogy csak ketten vannak...

Az első: Én nem is játszánám, ha valami más mulatság akadna.

A második: Én is inkább mennék kirándulásra, de eső lesz.

(A nap forrón tűz.)

A harmadik: Nekem meg dolgom is volna.

(Előhózzák a kártyát.)

Az első: Mennyibe játszunk?

A második: Oh kérem...

A harmadik: Mindegy...

Az első: De mégis csak meg kell határozni!

A második: Az mellékes...

A harmadik: Nem fontos...

Az első: De szokás kimondani!

A második: Hát legyen egy point egy fillér. Ugyis unaomból játszunk.

A harmadik: Az kevés. Annyiba nem is érdemes.

Az első: Énnaám mellékes a pénz, de nem látom be, miért üljünk itt egy óráig és az ember még pár pengőt se nyerjen...

A második: Igaz. Öszintén megvallva, nekem is voltak nagyobb kiadásaim.

A harmadik: A pénz csak érdekesebbé teszi. Annál szebb, minél drágább.

Az első: Hát legyen két krajcár.

A második: Az semmi. Ha már nyerek, hát nyerjek.

A harmadik: Ugy van. Öt krajcár.

Az első: Így legalább érdekles. Legyen hat.

A második: Tíz.

A harmadik: Husz, vagy nem játszom.

(Kivételkőznek minden emberi érzésből.)

Az első: Én le akarom nyerni magáról a ruhát!
A második (tűzben): Hol a pénz? Pénzt akarok látni! Nyerni akarok!

A harmadik (ordítva): A bőrt lenyerem magukról, a velőt kinyerem a csontjuktól és a vért az ereiktől! Es mindig kontrázok és mindig bemondom a kasszá!

Az első: Pénzt, csak pénzt!

A második: És maga mondta, hogy unaomból játszik?

Az első: Én. Na hallja, elég unalmas, ha az embernek nincs pénze!

A harmadik: Maga meg azt mondta, kis gazember, hogy megszokásból játszik!

Az első: Hát persze. Megszoktam, a kutya-fáját neki, hisz ebből élek! De maga meg azt kiabálta, hogy azért játszik, mert mi ketten vagyunk...

A harmadik: Természetes. Hát még ketten se legyenek? Hát kitől a fenétől nyerjek, ha nincs hozzá kettő, aki vesz!

(A játék ezek után megkezdődik.)

— 0. —

SZÍNHÁZ. ZENE.

** Duse Eleonora a Vigszínházban. *Duse* Eleonórahoz, a nagy olasz tragikához, ismét szerencsénk lesz az idei őszi évadban. A művésznő, mint megbízható forrásból értesülünk, október vége felé több estén át fog fellépni a *Vigszínház*-ban s néhány ismert remek alakításán kívül egy *D'Annunzio*-darabban is fel fog lépni. *Duse*, az eddigi megállapodások szerint, október 26-án lép fel először.

** Premiéro a Magyar Színházban. Szombaton, augusztus 31-én lesz az új szezonban az első bemutató előadás a Magyar Színházban. G. R. *Souza* háromfelvonásos angol bohózatát (*Innocent boy*). A kis ártatlan kerül színre, *Salgó* Ernő fordításában. Az újdonságban *Sziklayné-Láng* Etel, Aranyóssy Janka, Rózsa Lili, Bátorfi Gizella, Ráthonyi, Szilágyi, Boross, Fűredi, Paálshy és Mátrai játszanak nagyobb szerepet. Az első három előadáshoz jegyek már ma váltathatók a színház jegypénztáránál és a városi jegyárutató helyeken.

** Új eredeti vígjáték. *Császár* Imre, a *Nemzeti Színház* tagja, *Aradné* cím alatt háromfelvonásos vígjátékot írt, amely a *Vigszínház* igazgatósága már el is fogadott előadásra.

** Az Ócska brigadéros Aradon. Szombaton lesz *Feld* Mátyas nagyszerű bohózatának az Ócska brigadérosnak a bemutatója Aradon. *Leszkay* András színházigazgató meghívta a szerzőt, aki jelen lesz kacsagató bohózatának aradi premiérjén.

** Vigszínház. A *Vigszínház* személyzete a nyári szünet lejártával ma próbára gyűlekezett, hogy iriss erővel készüljön a küszöbön levő és mozgalmassnak ígérkező szezonra. *Ditrói* Mór igazgató nem érkezett még meg, mert gyöngékedik s még Kolozsvárról van, ahol szünetjét töltötte. Ma Valabrigue *Donheur conjugat* című vígjátékából próbáltak, amelynek előkészületeit már a mult idény vége felé megkezdték, és amely *Édes otthon* címen a szezon első ujdonsága lesz. A szezon vasárnap, szeptember hó 1-én nyitják meg *Ócska brigadéros*sal, *Herczeg* Ferenc történelmi színművével, amely a mult színházi esztendőnek legkivalóbb alkotása volt.

** Monte-Carlo. Gyors egymásutánban tízedszer került ma előadásra *Salomon* Ödön Monte-Carlo és a Riviera című érdekes darabja. Ebből az alkalomból ma a szerző olvasott fel s a nagyszámú közönség lelkes tapsokkal jutalmazta a jeles szerzőt szebbnél szebb részletekben bővelkedő műveért. A művészettel megírt darab állandóan olyan szép közönséget vonz, hogy a hontakozó szezon kasszadarabjának ígérkezik. A Riviera és Monaco fejedelemiség természeti szépségeinek, a nizzai pazar életnek és Monte-Carlo fényes és bűnös mozgalmának szóban és képen való bemutatása olyan változatos és közvetlen, hogy egy utazás impresszióit közelíti meg.

** A Vigszínház színháziskolájában a beiratások e hó harmadik napján lesznek. Jelenkezni lehet e napokon délelőtt 10—12 óra közt az iskola helyiségében (*Vigszínház-épület*). — A felvételi vizsgát szeptember hó 2-ikán délután három órakor lesz; — az előadásokat szeptember hó 5-ikén kezdik meg.

** Művész-házasság. *Nemes* Dezső, a hírneves hegedűművész, aki a telen a lipótvárosi kaszinóban is óriás tetszés mellett hangversenyezett, a napokban Londonban oltárhoz vezette *Heimlicher* M. Mária kisaszonny, zongoraművésznőt.

** Új Püneró-darab. London jövő színházi évadjának legnagyobb érdeklődése ismét csak az évenként már szinte szokássá vált *Püneró*-darab. Az előkelő szerző, mint rendszeren, anvúra titkolózik, hogy darabjának még a címét sem árulja el. A darab külföldben a *Garrick*-színházban kerül bemutatásra.

** A Népszínház premiér-bérlétei. A Népszínház igazgatósága arról értesíti premiér-bérlőit, hogy új szezonban tartandó tizenkét bemutatás előadását a régi premiér-bérlők által ki nem váltott jegyek már augusztus 23-án, szerdán fogják az újonnan jelentkezőknek kiadni; beszélni lehet naponta 11—1 közt a titkári irodában a következő árak mellett. Tizenkét premiéres előadásra földszinti páholy 264 korona; I. emeleti 240 korona; II. emeleti 186 korona; I. rangú szűle 50 korona 40 fillér; II. rangú szűle vagy I. erkély I-ső sor 43 korona 20 fillér; körszék 86 korona; I. rangú földszinti zártzék 24 korona; II. rangú zártzék 14 korona 40 fillér; I. erkély II. sor, vagy II. erkély I-ső sor 28 korona 80 fillér; III. erkély I-ső sor 16 korona 80 fillér.

** Dévai Janka énekesiskolájában szeptember 1-én kezdődnek a beiratások. A kitűnő birnövi énektanárnő iskolája Erzsébet-körút 17-ik szám alatt van.

** Dobó igazgató társulata. Dobó Sándor színgazgatóról az a hír látott napvilágot, hogy társulatát feloszlatja. A nevezett színgazgató ezt a hírt egy hozzánk juttatott nyilatkozatban megcáfolja s kijelenti, hogy társulatával szombaton megkezdí Pápan az előadásokat.

** Massenet új operája. Massenet, a hírneves francia zeneszerző, *Le jongleur de Notre-Dame* című új operájának a befejezésén dolgozik. A dalmű, melynek különössége az, hogy csak egyetlenegy női szereplő van benne, az ideál télen fog bemutatásra kerülni a Riviera egy színházában. Ez a színház valószínűleg a monte-carlo-i játékbank operája lesz.

** Új Planquette-operett a Népszínházban. Megirtuk, hogy Planquette Róbertnek, a Cornevillei haragok szerzőjének *Teréz kapitány* (La Dapitaine Thérèse) című új operettjét, a Népszínház szerezte meg előadásra. Az operettet, amelynek fordítását Fáy Béla és Faragó Jenő végzik, a jövő évad egyik első újdonsága lesz.

** A párisi opera első újdonsága. A párisi nagy Opera ezidei első újdonsága *Saint-Saensnek A barbárok* című új dalműje lesz. A nagyérdemű újdonságot természetesen a legfényesebben állítják ki.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Ivánka Oszkár párba.** Ismeretes az a politikai affér, amelynek Szalavszky Gyula főispán és Ivánka Oszkár országgyűlési képviselő volt a szereplője s amely azzal végződött, hogy a törvényszék párviadali vétségéért mind a kettőt elítélte. Szalavszky fölbezzett az ítélet ellen, a dolog azonban még mindig nem emelkedett jogerőre, mert Ivánka hol nem jelent meg a tábla ítéletének a kihirdetésén, hol pedig nem volt szabályszerűen megidézve a bíróság elé. Ma délelőtt Oláh András bíró elnöklésével megint összehült a büntető törvényszék, hogy kihirdesse Ivánka Oszkárnak az ítéletet, de az iratokból ismét nem tűnt ki, átvette-e az idéző-jegyet, vagy sem. Ennek következtében Farkas Gyula ügyész indítványára a törvényszék elhatározta, hogy előbb Budapesten kísérlik meg az idéző kézbesítését s ha itt nem találják, az ipolyási törvényszék útján próbálják kezéhez juttatni s így megjelenésre bírni Ivánka képviselőt.

§§ **Cigányfurfang.** Május elején az erzsébetfalvi templomba vakmerő betörést követett el, egy Kok József nevű cigány lécsizár. Bezáratta magát este a templomba s éjjel aztán sorra kitosztolta a perselyeket. Reggel korán sikerült is észrevélenül kiosonnia s a lopott pénzt még aznap eldorbézolta. Másnap éjjel három társával együtt négy túszerkeskedésbe törtek be. Lok azonban ekkor perül jart, mert tetten érték, társai ellenben elmenekültek. A pestvidéki törvényszék Veréblyi táblai bíró elnöklése alatt ma vont a felelősségre 4 rendbeli lopás büntetésének kísérlete miatt a cigányt. Kok a csendőrök s az erzsébetfalvi rendőrök előtt beismerő vallomást tett, de ezt ma az utolsó betűjét visszazavta.

— Büntelen vagyok én nagyságos ur eszókolom a kezit-lábát! — hangoztatta egyre.
— Hogyan került hát a eszenderők kezei közé?
— Hát úgy történt, hogy jöttem a vörösvári vásárról. Mikor a eszenderők megláttak, megfogtak s aztán se szó, se beszéd nagyon megverték. Mikor ütöttek, beismertem én mindent, még azt is, hogy az anyámat én öltem meg.
— Hol történt ez?
— Azt hiszem, itt a nagy Pest mellett Kis-pestben.
— Ne kertőljön, mondja ki, hogy Erzsébetfalván.
— Soha se jártam én, kezét eszókolom, abba a szépnevű városba!

Miután a vádlott állhatatosan azt vitatta, hogy sohasem járt Erzsébetfalván s mindenáron alibit akart igazolni, a törvényszék a tanuk meghallgatása céljából a mai tárgyalást elnapolta.

§§ **Késelés.** Múlt év karácsony vasárnapján Szikora József napzamos Újpesten találkozott régi barátjával, Szanter Jánossal. Szó nélkül nekirohant, rávetette magát s kést mellébe dűlte. A sebesülő négy hétig nyomta az ágyát s aztán fölépült. Egész nap annyira helyreállott, hogy ma már részegen jelezt meg a tárgyaláson s csak miután az elnök parancsára hideg vízzel megmosakodott, tért annyira magához, hogy a tárgyalást meg lehetett tartani. A

vádlott azzal védekezett, hogy Szanter kezdte a verekedést, sőt kést is rántott s 6 csak azután szurta mellén. Ezt azonban a jelenetnek egyetlen tanuja megcáfolta s így a törvényszék Szikora Józsefét súlyos testi sérülés vétségéért két hónapi fogságra és 20 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ügyész megnyugodott, de a vádlott telebezzett.

SPORT.

** Nyári lövészények. Két nagyon érdekes verseny szerepel a holnapi programon, melynek eredménye méltán köti le a turistának érdeklődését. Az egyik az Augusztusi handikap ezerméterre, a másik a mértőföldes Budai díj, mind a kettő 6000 korona díjjal. Az Augusztusi handikap tizenhét bejelentett lóval közlül indulni is fog mintegy tizenkettő s így finishe nagyon szép lesz, annál is inkább mert több ló van egyenesen erre a versenyre managaelva. Ilyen többek közt Philister, melynek ötvenkét kilójával föltétlenül eminsens chancea van; még ilyenebb Gaudriole, mely 47 kilójával körülbelül handikap-karrierének zeniűjéhez ért; nem kevésbé ilyen a rémesen tulterhelt Antonius, melynek azonban az amerikai Foster művészete biztosít óriás terhe mellett is chanceot s ha hozzávésszük, hogy Charmant és Sarkantyú gazdái sem panaszkodnak a súlyozás miatt, tisztán áll előltűnik, hogy az augusztusi handikap igen érdekes verseny lesz. A legelől említett három ló között néhez a választás, de mert nagyon sok a teher, amit Antoniusnak le kell adnia, azt hisszük, hogy Philister is, Gaudriole is előtte érkezik be. A budai díjnak ezuttal is érdekes társasága lesz. A legújabbban feltűnt Rose S. mérkőzik újra Billával, de most már ellenfele lesz az elnöki díjban igen jól futott Maculani és esetleg Garáda is. De Rose S. olyan nagy formát mutatott a minap, hogy realisan egyik társa sem verheti, valószínűleg Maculani sem. Nem lesz érdektelen még a Szent István-díjra nevezett, de ott nem futott lovak vigaszversenye sem, különösen akkor, ha megjelenik startjánál Falb, a Királyné-díj nagy favoritja. Hogy győztese is lesz, föltölleges mondani. A lúpeket holnapra itt adjuk:

I. Redgrey-istálló—Szemere-istálló

II. Falb—Dréher-istálló.

III. Rose S.—Maculani.

IV. Gondos—Orestes.

V. Philister—Gaudriole—Antonius.

VI. Fissz—Töprűtyú.

VII. Hans Heiling—Limonádé.

** A budapesti lövészények eredményét mindazok, akik nem mehetnek ki a turira, a Telefon Hirmondó után tudhatják meg, mert a Telefon Hirmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentés alapján még a versenyek tartama alatt közvetlenül az egyes futamok után, kétszeresen-kint részletes tudósítást olvastat fel. A versenyeredmények feloivasására kétszeres riadójellet hívja fel előzetőli figyelmét a beszélő újság.

Nyitlter.

A pesti izr. hitközség előljáraságotól.

Hirdetmény.

A dohány-utcai templomi imaszékulajdonosoknak a bérbeadás, a bérlőknek a bérbevétel erte nem hivatalos közbenjárók beavatkozása nélkül kívánva lehetővé tenni, az ez idei fönnnepek előtt úgy intézkedünk, hogy a bérbeadandó tulajdonlúlek is lehetőleg bizottságunk által adasának bérbé.

Felkérjük ennél fogva mindazon Dohány-utcai templom imaszékirtokosokat, kik imaszékeiket bérbeadni kívánják, hogy ebből irásbúkat, az imahelyek megjelölése mellett, szóval vagy írásban a pesti izr. hitközség központi hivatalában (VII. Sip-utca 12. l. em. 11. legkésőbbben 1901. szeptember 6-ig bejelenteni sziveskedjenek.

Mindazokat pedig, kik Dohány-utcai templomi imaszékeket kívánnak bérelni, felkérjük, hogy a bérlet véget 1901. szeptember 8-ától kezdődőleg d. e. 9-12-ig és d. u. 3-5-ig a VII. ker. Sip-utca 12. l. em. 12. sz. n. ülésező bizottságunkhoz, míg a zsinagógai imaszék-bérlet véget ugyanazon időben a Rombach-utca 7. szám alatt ülésező bizottságunkhoz fordulni sziveskedjenek. Budapest, 1901. augusztus 21.

A pesti izr. hitközség előljárasága.

Tannin-csokoládé

a hasmenést megszünteti.

Gyermekek és felnöttek részére.

1 darab 40 fillér. Kapható gyógyszerárkban. Készíti: Sztraka Odón, Mohol.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjár nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Kopenhága, augusztus 26. Mária Feodorovna özvegy orosz cárnő Valdemár herceg és hercegnével ma délben az *Észak csillaga* vachton ideérkezett és Fredensborgba utazott.

Bécs, augusztus 26. Ö felsége Stürgkh Károly és Vossichy Antal grótok, reichsrathi és tartománygyűlési képviselőknek a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

A holnapi *Wiener Zeitung* fogja közölni azt a császári pátenst, amely a cseh tartománygyűlést feloszlatja.

Páris, augusztus 26. A *Chorner* páncéloshajó és a *Guichon* cirkáló, amelyek jelenleg a keletázsiai hajórajhoz tartoznak, legközelebb visszatérnek Franciaországba.

Havre, augusztus 26. Az éjjel a *Lusitania* német gőzös összeütközött a New-Orleans felől jövő spanyol *Lambotto* gőzössel. A *Lusitania* egy óra múlva elsüllyedt. A *Lambotto* az elsüllyedt hajó legénységének 21 emberét felvette, négy ember megfult.

A görög király utja.

Aix des Bains, augusztus 26. A görög király ma Párison keresztül Kopenhágába utazott. A pályaudvaron a polgári és katonai hatóságok fejei, az előkelőségek és az idegen gyarmatok tagjai üdvözlésére gyűltek egybe.

A kínai bonyodalom.

London, augusztus 26. A *Times* jelenti Sanghaiból: Natung, Kína meghatalmazottja, akit azzal bíztak volt meg, hogy a japán kormányk Kína sajnálatát fejezze ki *Sugijama* követségének titkár meggyilkolása miatt, kedden Sanghaiba érkezett és szerdán kellett volna tovább utaznia, de azt a parancsot kapta, hogy maradjon Sanghaiban.

Köln, augusztus 26. A Köln. Ztg. jelenti Berlinből mai kelettel: A kínai császár összes ediktumait, melyek a követek javaslatait jóváhagyják, már kibocsátották. Még egy ediktum hiányzik, mely a Jangese-torkolat szabályozásához való hozzájárulást tartalmazza. Nem kétkednek abban, hogy ennek a hozzájárulásnak a közzétételét is mielőbb elrendelik.

Német katolikus gyűlés.

Osna-Ertok, augusztus 26. A német katolikusok első zárt nagygyűlését Engelen (Osna-Brück) bíró a pápára és Vilmos császárra mondott háromszoros éjjennel ma megnyitotta. Azután Trinnborn (Köln) képviselő, igazságügyi tanácsost első, báró Thünefeld (Ausburg) képviselőt második és Nolting Edgárd (Hamburg) konzult harmadik elnöké választották. A gyűlés hódoló táviratokat küldött a pápához és Vilmos császárhoz.

A pestis.

Bukarest, augusztus 26. A legfelsőbb egészségügyi tanács, tekintettel arra, hogy Konstantinápolyban újabb pestis megbetegedések fordultak elő, a szulnai kikötőre nézve tíz napi vesztézárt rendelt el.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, augusztus 26. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) A tegnapi javult irányzatot ma újból lanyha üzlet váltotta fel. Külföldi piacok nem emelték a vételkedvet. Rozs- és zabárak négy fillérral csökkennek. Jegyzetek: Buza őszre 8.10—8.06, buza tavaszra 8.50—8.49, rozs őszre 7.05—7.03, rozs tavaszra 7.32, zab őszre 6.65—6.64, zab tavaszra 7.01—7.02, tengeri szeptember-októberre 5.40—5.45, tengeri május-juniusra 5.39—5.38, tengeri július—augusztusra 5.42—5.43, repce augusztus—szeptemberre 14.20—14.30 korona.

Zárlat: Buza őszre 8.05, buza tavaszra 8.48, rozs tavaszra 7.31, tengeri május—juniusra 5.37 korona.

New York, augusztus 26. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8 1/2 (8 1/2), aug-ra 7.89 (7.70). Novemberre 7.97 (7.83). New-Orleansban helyben 8 3/4 (8 3/4). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelphian 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — *Zsír:* Western steam 9.25 (9.25). Rohe és Brothers 9.30 (9.40). — *Tengeri irányzata gyenge.* — Szept-re 59 1/2 (60 1/2). Decemberre 60.— (61 1/2). — Májusra 61 1/2 (62 3/4). — *Buza irányzata gyenge.* — Píros ősz helyben 77 1/2 (77 1/2). Szeptemberre 75 1/4 (76 1/4). Októberre 76 1/4 (77.—). Dec-re 78.— (77 1/2). Májusra 81 1/2 (80 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba — 1/2 (— 1/2). — *Kávé:* fair Rio 7. c. 5 3/4 (5 3/4). Aug-ra 4.80 (4.80). Novemberre 4.95 (5.95). — *Liszt:* Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — *Cukor:* 3 1/2 (3 1/2). — *Őn:* 26.75 (26.12). — *Réz:* 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, augusztus 26. (Terménytőzsde.) (Zárlat.): *Buza irányzata gyenge.* Szept-re 69 1/4 (70 1/2). Okt-re 70.— (70 1/2). *Tengeri irányzata gyenge.* — Szept-re 52 1/2 (55.—). — *Zsír:* Szeptemberre 8.92 (8.92). — Októberre 9.00 (9.02). — *Szalonna* short clear 8.85 (8.85). — *Sertésus:* Szeptemberre 14.32 (14.37). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Dalok egy fehér asszonyról.

(Az Alpesek közt.)

Ugy, mint a fenyvek itt az Alpesekben,
Ugy élsz te lenn, az emberek között:
A lelkedben az örök költészetel,
S ezer viharral fürted fölött.

Mert ez a zöld és ez az illat, a te lelked:
Csodás, virágos, balzsamos zamat;
S a fenyveseknek felhő koronája:
A te titokzatosan ősz hajad.

Egyek vagytok ti; ez a fenyveserdő
És a te lényed egy eszmét jelent:
A főszegeknek örök csodaszépét,
Minőt az Isten többé nem teremt.

És én szeretném ősz hajadra tűzni,
Mindezt a zöldet, mindez illatot,
Hogy koszorúja légy az istenszéknek,
Ki tégedet ilyenek alkotott...

Balogh Imre.

† **Az állatvédő belga királyné.** A belga királyné a napokban *Spaa* környékén kocsikázott kis ponyvofogatán. Szolga nem kísérte, egyszerűen is volt öltözve, bizony nem igen látszott meg rajta, hogy ő az ország uralkodójának a felesége. Az a két rongyszédő sem ösmerte el őt, aki szembe jött véle egy kutyas szekérrel. Nehéz volt a szekér s a kutya bizony lassan baktatott csak előre terhével, ami nem volt inyére a két fiókának. Utótték-verték botjukkal a szegény párat, amely előbb barejasan ugatott, aztán már csak panaszosan vonított. A királynénak megessett rajta a szíve s kéréllő szóval szólított a két rongyszédőre, hogy ne verjék egy a kuttyát.

— Mi köze hozzá? Léduljon innét! Mit avatkozik más dolgába? Még magának is juthat az ütlegekéből.

Mondtak bizony még ennél külön durvaságokat is a királynénak, s csak annál kegyetlenebbül verték a szegény párat, akiről most már a vér is csurgott. A királyné abbahagyta a kéréllést, s nyomon követte a két röpököt a legelső rendőr-őrszemig, akinek aztán jelentést tett a dologról. Persze elfogták a rongyszédőket, akik ugyancsak megrémültek, mikor megtudták, hogy a királynéval gorbombáskodtak. A rendőrtiszt ki is jelentette, hogy felségsértési pört indít ellenök. Es erre így szólt a királyné — s ez igazán királyi mondas volt:

— Nem engedem, hogy ezért is megbüntessék őket, hiszen ők nem a királynét sértették meg bennem. Mert én nem mint királyné, hanem mint az állatvédő-egyesület tagja védelmeztem azt a szegény kuttyát...

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

— Chmielnickij minden terve dugába dől, mondotta, ha háboruba indulok a beszurmánok ellen. Igaz ugyan, hogy a mi köztársaságunk halálai sem akart eddig a háborúról, de hát a király azért király, hogy a saját akarata szerint eselekedjék. Ennek a fölpszkált tűznek majd nagyon jó hasznát vehetjük akkor a törökök ellen, egyelőre tehát nem kell aggodalmaskodnunk. Én magam fölkeresem Krakowskit s megkérem, hogy jöjjön seregével kissé közelebb hozzánk. Hogy lesz-e fogantatja a kéréssemnek, azt nem tudhatom, mert Krakowski, aki bizonyára nagyon bátor és tapasztalt férfi, nagyon önféjű is. Te, Barnabás kapitány, tartsd kozákjaidat szigorú fegyelemben, Skrzetuski pedig figyelmeztesse majd Lubnieben a herceget, hogy tartsa szemmel a sítsehi vajdaságot. Most még egyelőre esőnd van arafelől, a halászzattal és vadászattal foglalkozó lakosság szétszórtan él apró falvaiban. Amíg táborba verődhetnek, addig sok víz lefolyik még a Dnyeperen, szóval, van elég idő az övintézkedésekre. A hercegnek pedig olyan rettegést a neve, hogy az már maga is lecsillapítja a lázongó kedélyeket.

— En két nap mulva utnak indulok, — mondta Skrzetuski.

— Barnabás pedig küldjön azonnal gyorsfutárokat az ország zászlósához és Dominik herceghez.

De Barnabás már nem hallotta e szavakat. Elaludt és kezeit hasa fölött összefogva, rettenetesen horkolt. Egyáltalán, ha az öreg ur nem ehetett és nem ihatott egyfolytában, — ami pedig a legkedvesebb foglalkozása volt — akkor nyom-

† **Nagy Napoleon mint házasággözvetítő.** Érdekes történetet mesél a Napoleon-korszak egyik alapos tudású francia történésze a *Gaulois*-ban. 1800-ban május 20-án történt, hogy Napoleon átlépte a St.-Bernhardot és ezzel olaszországi hódítását dűlőre vitte. Az egész hadsör hirtelen megállott és Napoleon pillantása ráesett ösvérének vezetőjére; mert a nagy hódító ezuttal tényleg nem lovon, hanem ösvéren ült. A vezető fiatal, körülbelül husz éves falusi suhanc volt, akinek arcán nagy szomorúság tükröződött vissza s időnként egy-egy könnyet törült ki szeméből.

— Mi a bajod? kérdezte a vezetőt Napoleon.

— Óh — sóhajtott a suhanc, nagy az én bajom s azon a tábornok ur nem tud segíteni.

— Mi az a nagy baj, fiu? tudakolta tovább a nagy hadvezér, akit a naiv válasz kissé ingerelt. — Meséld el a bajodat, majd elvállik, hogy tudok-e rajtad segíteni.

Ekkor azután elmesélte a bánatos falusi suhanc, hogy a szomszédialu egyik lányába szerelmes, aki viszonzza is az ő érzelmeit. Amde a lány apja, mivelhogy néhány hold földje van, rátartós nagyon és kicsinyli a kérést, nem akarja vejenek elfogadni a szegény ösvérvezetőt. Napoleont meghatotta az egyszerű lélek őszinte fájdalma és annyit mondott az elbeszélőnek válaszul:

— Ha volna kétszáz aranyad, akkor megkaphatnád feleségül azt a lányt, ugyebár?

A fiu igennel válaszolt és a beszélgetés ezzel véget ért.

Mikor Napoleon elérte a kítűzött célpontot és elbocsátotta az ösvérvezetőt, néhány sor írást adott át neki azzal az utasítással, hogy azt Berthier tábornokhoz vigye el. Berthier azután e néhány sor ellenében kiízetett a boldoggá tett suhancnak kétszáz aranyat.

† **A száműzött Sloan.** A Sloan nevét még azok is ösmerik, akik sohase járnak ki a turfira. Ez a kis gnóm, aki minden idők legjobb szokója, általános népszerűségnek örvendett s milliókat nyert a mások s egyet a maga számára csodálatos lovaglásaival, mignem valami szabálytalanság miatt kizárták őt az angol gyepről s a szokóklubok kartellje érelmében az összes európai versenypályákról. A szokókirály azonban száműzetésében sem busul, mert vannak hatalmas pártfogói, akik majd visszakeresztik az elvonat lovaglási engedélyt s addig is vigan éli a világot francia földön. Versenyistállót alapított s a mult hétén Dolorés nevi lovával díjat is nyert *Deauville*-ben és kerék 800.000 frankot a fogadásain. Ez a pénz ugyan aligha melegedik meg a zsebében, mert szenvedélyes kártyás, s a trouvillei kaszinóban a minap is 30.000 frankot vesztett a trente et quaranteon. Érdekes ka-

ban álomnak adta magát. Saewilichowski rámutatott.

— Látod, ezzel az aggastyánnal akarják a varsói bölcsek a vad kozákokat megfélemlíteni és fegyelemben tartani. No, az isten segítse őket. Chmielnickijben is vakon bízta.

Saewilichowski sóhajtott, Barnabás pedig még erősebben horkolt s álmában egyre így fo-háskodott: segits uram Jézus! Jézus segits!

— En hát két nap mulva indulok, mondta Skrzetuski. Ilő dolog, hogy addig várjak a Tsaplinski kihívására. Azt hiszem, hogy meg akar majd fizetni a mai leckéért.

— Dehogy akar! Ha a kedvére tehetne, akkor oroszra rád uszitaná a szolgálait. Azonban hát fél a hercegtől, akit szolgálás s akivel nem tanácsos kitérnie, ha mindjárt Koniczpolksit vallja is az urának.

— Majd izenek neki, hogy várom a kihívást. Orvtámadástól nem félek, mert kardom és embereim velem lesznek.

Skrzetuski most elbucszott Saewilichowskitól. A vásártéren gyujtott tűzek piros fénye az egész várost bevilágította; mintha egész Tseehrin lángokban állott volna. A zürzavaros láma és kiáltózás folyton erősödött. A marhahajcsárok pusztai nótaikat bögték, a saporogiai kozákok vad táncot jártak a tűzek körül, a levegőbe dobálva sapkáikat s vedrekből itták a pálinkát. Itt-ott verekedni kezdtek, de az öregebbek békítően léptek közbe. És amint az összegabalyodott tömeget át, kardja markolatával oldalba döfve az elébe tola-kodókat, utat tört magának Skrzetuski, a rettenetes láma hallatára szinte már azt hitte, hogy kiűtött a lázadás.

A dühös ordítások, a füléhez verődő szitkok s a fenyegető pillantások azonban nem ijesztették meg. Ő is fölfőháskodott, miként a vén Barnabás: segits uram Jézus! Jézus segits! — de nem félelemmel, mint az öreg, pihenni vágyó katona, hanem szinte valamelyes örömmel, harci kedvvel, fiatal erőjének büszke tudatával, szembeszállni készen minden tüllel, minden veszedelemmel. A

landja is akadt itt nemrégiben. Galamblovészetet rendeztek, s Sloan, aki hazájában champion volt, ezen a téren is beállott a versenyzők sorába. A legjobb ki-látásai voltak már a győzelemre, amikor előáll egy angol ur, ki szintén résztvevő a küzdelemben, s kijelenti, hogy lord létére nem versenyezhet együtt egy zokóval. A versenyrendezéséig elég tapintatla-nul kizárta erre Sloant a versenyzők sorából, amiből azonban az angol lordnak nem volt haszna, mert mégsem nyerte meg az első díjat. Sőt a közönség ro-konszenve egyenesen Sloan felé fordult, mert a kis gnóm elbeszélte, hogy ő lordságának ünérzetét — a bosszu vágya tüzelte föl ennnyire. Két évvel ezelőtt ugyanis százazrekkel fogadott egy lovat, amelyen ült, de amely még alatta is csulos vereséget szenvedett. Azóta haragszik reá a nemes lord, aki most így fizetett meg neki az elvesztett százazrekért.

† **Kőrösi kompliment.** Kedves az a versengés, amely Kecskemét és Nagy-Kőrös között folyik. Ez a derék két áltoldi város talán a kölcsönös föltékeny-kedésének köszöni, hogy szépen fejlődik. Mert ha Kecskemét templomot épít, holnap már Nagy-Kőrös is arra szánja magát. Ha Kecskemét villamos vasutat csinál, nem telik belé egy esztendő is Kőrösön is csilingel a sok villamos kőrösi csöngője. Most Kec-kemét nagy sikerrel kiállított rendezett. Mindenütt dí-csérték, csak Nagy-Kőrösön tükarkodtak a babérral. És bizonyos, hogy a nagy-kőrösi városatyák esőnd-ben tervezgetik már az ő kiállításukat. Valahogy té-vedés, vagy tréfa lehet hát az a vers, amelyet a Kecskeméti egyik újságja közöl. Egy nagy-kőrösi ember köszönti Kecskemétet a kiállítás alkalmából:

Kőrösi kompliment.

Követelményekben
Kontártalan kezek
Kies Kecskemétnek
Koszorút kössetek!

Kecscsel kereltelve
Kell korszelem képe?!
Komendáalom komám:
Kocogj Kecskemétre!

Köszönteni karod,
Koponyád kellemét;
Kalapjához kapkod
Környéked Kecskemét!

Katonás Kecskemét!
Kiállításodnál
Királynak, koldusnak
Kebbe kapitulál.

Kontignációs kedvében komponálta
Freudhoffer János
központi közigazgatási kiadó
Nagy-Kőrösön.

Borzasztó lehet az a Múzsza, amely ilyen kö-szöntőre ihlet. Vagy pedig a lelkesedés nem vol-

szíve hangosan dobogott s jöllehet már nyugovóra tért és álom szállt a szemére, fülében egyre zu-gott a tömeg larmája. Rettenetes ordítás töltötte be az éjszakát, a kozákok már lövöldöztek is éi részegen fetrengtek a hordókból kifolyt pálinka-tócsákban.

III.

Néhány nap mulva vidáman haladt Skrzetuski Lubnie felé. Atekelt a Dnyeperen, s a széles pusztai uton, Zuki, Semi-Mogila és Chorol irányában lovagolt kíséretével. Ez az ut Lubnieből tovább vezetett egész Kievig. Azelőtt nem volt ilyen kényelmes erre a közlekedés; Lubnieből Kievbe a sivatagon kellett keresztül vergődni Tseehrinbe a vizen kerülni. A Dnyepernek ez a vidéke csak nemrégiben is sivár pusztaság volt, szinte egészen lakatlan, s csak a tatárosordák és a saporogiai gyülevés barangoltak rajta. A Sula partjain sűrű erdőségek állottak, amelyeknek földjét nem tapodta még emberi láb, s a Dnyeper mellékfolyóinak mentén a gyakori kiöntésektől mocsarak keletkeztek, amelyeknek egy részét sűrű nádas és vízi bozót fődte. Ragadozó vadállatok tanyáztak itt, s az erdőben is sok volt a medve, a farkas és a vadászó, a hiuzok, az özek és a szarvasok csapatosan jártak. A mocsaras helyeken csak úgy hemzszegtek a hódok s azt beszéltek, hogy vannak közöttük olyan öregek is, amelyeknek megöszült a szőre. A magosra nótt dudváran és fűben gazdátlanul csatangoltak a vadlovak, gubancos a sörényük és piros a szemük. Csodálatos darab föld volt, félig öntudatlanul szunnyadó, félig már meghódolt az embereknek. A vizekben nyugsgótt a sok hal. Mindentelől elharmvadt házak romjai állottak s Lubnie és Chorol is ilyen romok helyén épült. Mint temetőben az elárvult sírköveket: ezeket is lassan benőtte a fű. A nép hite szerint itt is kísértettek éjfélenként az árnyak, s öreg saporogiaiak a tüzekbarátságos és bátor-ságos fényénél rémséges meséket mondtak ró-luk. Hogy csodák esnek ott az erdő mélyén.

észinte. Hiszen kőrösi ember írta Keoskemét dicsőségéről ezt a keserves költeményt.

— **Napoleon, mint iskolai dolgozat.** A történelem tanára, egy pápaszemes öreg ur, rajongó lelkesedéssel szokott volt beszélni a történeletről, mint a legértékesebb és a legnemesebb tudományról.

— A történelem és ennél-ögva az igazi történetíró és végül mindenki, aki meg tudja érteni a történelem tanulságait: részrehajlatlan és tárgyilagos. Nem kisebbit senkit, nem haragszik senkire, nem gyaláz senkit.

Es egy napon iskolai dolgozatot készített a tanulókkal. Ez volt a dolgozat címe: *Megérdemlé-e I. Napoleon a „nagy” mellénevet?*

A fiuk hozzálátnak a munkához, s akkor föláll az osztály legjobb tanulója, s ezt kérdezi:

— Tanár ur, szabad azt bizonyítanom, hogy megérdemli?

— Igen. De figyelemzetem, hogy ez esetben „elégtelen” osztályzatot írok a dolgozatára!

Igy szólt a pápaszemes öreg ur, a történelem tanára — egy németországi gimnáziumban.

KOZGAZDASAG.

Ipar és kereskedelem.

Az Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása 1901. évi augusztus 23-ikán a következő volt: Bankjegyforgalom 1.368.075.000 korona. (— 10.405.000 K.) — Erőközllet: 1.294.124.000 korona (+ 24.150.000 kor.) — Váltótárca 281.007.000 korona (— 20.140.000 korona). — Lombard-üzlet: 55.463.000 korona (— 803.000 kor.) — Adómentes bankjegyérték: 244.671.000 kor. + 17.459.000 korona.)

Az országos bányászati kongresszus. Az országos bányászati és kohászati kongresszus — mint *Mármaros-Szigetről* táviratozzák — ma tartotta az aktuálisainak sobjánya területén záróülését. — Ezt bányászati elnöke, *Teleki Géza* gróf vezetésével. A mintegy száz főre menő vendégsereg *Grán-stein* Béla államtitkár kalauzusa mellett mintegy 170 méternyre ereszkedett le a föld szine alá. Lent a bányász-zenekar a himnusszal fogadta a társaságot, amely el volt ragadtatva a tenseség látványától. A szilvái bánya Magyarország sósüszkeletének telét szolgáltatja és 1200 munkást foglalkoztat. — Visszavert bányászati előadásokat tartottak melyek után *Teleki Géza* gróf a közgyűlést lendületes beszéddel bekezesztette.

A német-osztrák-magyar hajózási szövetséget amely utolsó értekezletét az 1899. évben Budapesten tartotta, az idén *Berolin*-ban fog összejúlni, még pedig szeptember hó első hetében. Az idei összejövetel rendkívül fontosságát nyer azzal, hogy a mind a három országban napirenden levő eszatornázási kérdéseket úgy tekintik, mint közgazdasági tekintetből beható tárgyalás alá veszi. A tárgysorozat e kiváló jelentőségű fogva Magyarország részéről is nagy érdeklődés mutatkozik a szövetséget ülései iránt. *Hegedűs Sándor* kereskedelemügyi miniszter és *Da-*

rányi Ignác földmívelésügyi miniszter szintén kiküldik szakközvegeiket az ülésekbe való részvételre. A kereskedelemügyi minisztérium részéről *Hospoztsky* Alajos osztálytanácsos, *Kenessey Kálmán* hajózási főfelügyelő és *Egan Ede* főmérnök vesznek részt, a földmívelésügyi minisztériumból pedig *Zsák Hugó*, *Farágy Lipót*, *Fekete Zsigmond* és *Bolla Mihály* osztálytanácsosok, *Bulyotszky János*, *Józsa László*, *Steinacker Gábor* és *Jusztj Armand*.

A Magyar Hajózási Egyesületet *Kovács S. Aladár* igazgató, *Reich Lajos* főosztályos és dr. *Török Emil* titkár, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarát *Fritz Péter* titkár, a temesvári pedig *lovag Vest Ede* elnök fogja képviselni. Részt vesznek továbbá Magyarországból: *Rapaich Richárd*, a Magyar Folyamhajózási Társaság igazgatója, *Rajner Kálmán* malomigazgató, *Ráday Dezső* és *Szendy Béla*, a Dunagőzhajózási Társaság főfelügyelői, dr. *Wagner Jenő* gyártulajdonos, *Weisz Berthold* ors-ágyvívési képviselő, *Guttmann Adam* nagykereskedő, *Szegváry Ernő*, a Magyar Építő-Társaság igazgatója végül *Temesváry Imre* és *Schwarz Adol*, a Fonecére Biztosító-Társaság főhivataltalokai.

Szállítások. A budapesti kereskedelmi és iparkamarában újabb a következő pályázati hirdetmények érkeztek: A m. kir. állami vasgyárak igazgatósága: magnesit és foltypát; m. kir. államrendőrfőparancsnokság: zab, széna és szalma; a bécsi cs. és kir. tűzészertár: ágyutelszerelések, lőszerszámok, csomagolási eszközök, szerszámok, fémrukk, szövetek, lonalak és kőtárlak, papírneműek, különféle anyagok, világítási szerelvények és munkaruhák; a m. kir. dohányjövődéki központi igazgatóság: gyártási papírneműek; m. kir. államvasutak: Temesvár állomáson végrehajtandó építési munkákra.

Kereskedelmi forgalmunk. A fumei vasúti állomás behozatali forgalma folyó évi július hóban (16.208 tonna) majdnem ugyanannyi volt, mint tavaly júliusban. Borban (2.844 t. — 2.726) és rizsben (2.096 t. — 762), jóval csekélyebb volt ugyan a behozatal de emelkedett phosphátban (544 t. + 544), kőolajban (1.225 t. + 881) jutában (671 t., 428) és különféle, főleg gyarmatárubakban (4.811 t. + 996 tonna). A kiviteli forgalom (65.787 t.) 5.122 tonnával kevesebb. A legtöbb kiviteli áru (cukor, liszt, hasznó, szén, szesz stb.) mintegy 1.0% os csökkenés mutatkozik; emelkedés csak a gácsországi kőolajnál, ásványvízknél és különféleknél. Hasznófa érkezett 23.620 tonna (— 45-0), liszt 7880 (— 3078), donga 15.209 (+ 5049), nyers kőolaj 2382 (+ 368), szén csak 610 tonna (— 1369) cukor 3157 tonna (— 2241), míg a gabona, illetőleg árpa kivitel a múlt hónapban még egyáltalán nem indult meg. Az összes kivitel az év elejétől július végéig mindazonáltal csaknem ugyanannyi mint tavaly (471.750 t. a tavalyi 478.512 tonnával szemben.) Mivel pedig Fiume tavalyi kivitele a legnagyobb kivitelék egyike volt az eredmény kilegítetnek mondható. Az összes behozatal (165.900 t.) 9% kal csökkent a csekélyebb borbehozatal miatt. (36.132 t. a tavalyi 53.018 tonnával szemben.)

Vasúti áruforgalmunk a balkáni vasutakkal Zimony—Belgrádon át a múlt hónapban a kiviteli irányban — vaioisintüeg a Szerbiában jelenleg uralkodó kedvezőtlen pénzügyi viszonyok folytán — mintegy 25 % kal kisebb volt, mint tavaly július hóban (4755; 6045 tonna); valamivel nagyobb volt ugyan a cukor-, szesz- és papírkivitel, de aránylag nagyobb mértékben csökkent a vas szén gépek és egyéb áruk elszállított mennyisége. A bekozatalaellenben aránylag je-

lentékenyen emelkedett, amennyiben a főleg szerb vasúti állomásokról jóval több tojás, léit és élő baromfi hozott át; a behozatal összesen 1400 tonna volt (+ 477); azonkívül még behozott kizárólag Szerbiából Zimonyon át 433 kocsi szarvasmarha (— 29) és 109 kocsi sertés (+ 36). Az év eleje óta július hó végéig az összes vasúti kivitel Zimonyon át 33.588 tonna volt, ami csaknem annyi, mint a tavalyi megfelelő időszakban. Az összes behozatal 17.512 tonna áru volt (+ 1848), továbbá 1474 kocsi szarvasmarha (— 114) és 898 kocsi sertés (+ 153).

Vasutak bevétel. A Déli Vasut bevétele augusztus második harmadában 2,852.672 (— 193.212), az Osztrák Magyar Államvasutaké 1,550.684 (— 194.160) korona volt.

Hajóállomás beszüntetése. A Dunagőzhajózási Társaság *Orth* állomásán 27-ikétől kezdve a személyszállító hajók többé nem kötnék ki.

Vasárarnok. (Vámos és *Bruszt* hatósági közvetítők üzleti jelentése.) Változatlanul nagy hozatok mellett a mai üzlet meglehetősen lanyha volt. — A kereslet némileg csökkent és így a szőlő és dinnyetörletés még mindig tart. — Ma következő árak voltak érvényben: Gyümölcselék: fehé és piros chaselas-szőlő 24—28 korona, oportó 20—26 korona, fehé mézes szőlő 24—28 korona, Pasatutti, muskotály 40—52 korona, berzece szilva nagy I-a 15—16 korona, apró II-a 14—15 korona. — Közöséges vörös szilva, nem magbaváló, 2—6 korona 100 kilonként minőség szerint, — Duranczi barack kilója 24 fillér. 1-85 rendű görög-dinnye 100 darabonként 17—18. II-r. 8—10 korona. Nemes sárgadinnye 8—12, friss turkesztán 5—8, puha, pár napos áru 2—5 korona százanként. Tojás: I-r. áru 58—60, apadt 48—50, piszkos 50—52 korona ládánként. — I-r. tea-vaj 170—210. főzvaj 130—160 kilonként. Vaditék: Nyul (magy) 250—280, süldő 1—2 korona. Fogoly párja 140—180 kor.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Buda-pest*ben pénzben 42.— korona, áruban 42.50 korona, *Bécs*ben 41.50 korona pénzben illetve 42.20 korona áruban.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 2582 darab juh, — kecske. Jégvett árak: Elsőrendű ürü 43 t-től 46 t-ig kivételesen — 1. — kg-ként, (vagy 38 — k-től 44. — k-ig páronként) középminőségű ürü 35 t-től 42 t-ig, kivételesen — 1. — kg-ként, vagy 26. — k-től 28 k-ig páronként, kosokért — 1-től — 1-ig kivételesen — 1-től — 1-ig, vagy — k-től — k-ig, középminőségű gyapjas — 1-től — 1-ig kivételesen — 1. kg-ként, vagy — k-től — k-ig páronként, kosok legjobb minőség — fillérig páronként — korona, kivételesen — korona rackajuhok 21—28 fillér, páronként — korona szerbiai juhok páronként — korona, románai juhok páronként — korona, anyajuhokért 34—38 fillér kgkint (22—28 K-ig páronként), kiselejtett juhokért 30—36 fillér kgkint (20—26 korona páronként) kecské — korona páronként. A vásáron elsőrendű ürükrék élénk iránzat mellett 1—2 fillérel magasabb árakat fizettek.

Budapesti vertes-konsumvásár. A terenovárosi petróleum-rakodónál lévő székess-tóvárosi vertes-konsumvásár árjegyzése 1901. évi augusztus 26 Készlet 167 darab. Erkezett 108 darab. Összesen 275 darab. Eladtatott 166 darab. Maradt 109 darab. Napi árak: 120—180 ki ogramm suivban 90—93 koronáig, 220—

ahonnan ösmereften, sem emberi, sem állati hangok törnek néha elő, s melyeket zürzavaros lármá és kiáltás ver föl, mintha vadat vagy embert üznének a szellemek. A vizek mélyéről fölhangzott az elsőlyedt városok harangjainak a kongása. Barátságatlan, kietlen volt ez a vidék, földje hol kiszáradt, hol mocsaras, nyugtalan és veszedelmes rajta az élet. Jöttek a tatárok, rajtaütöttek a békés lakosokon, s kifosztották őket. A saporogiai kozákok is sűrűn ellátogattak hozzájuk, hogy a szép hódartkarakat, s a finom halakat elszedjék tőlük. Mégis mindig adtak új települők, akiket odacsalogatott a busásan kamatozó, szűz föld. Apró telepek, majorságok keletkeztek itt is, ott is, igazi élet azonban csak akkor keletkezett, mikor a Wisniowieckiek uralma alá jutott ez a föld.

Már Mihály herceg szemet vetett a kihazsnálatlanul heverő eries területre, mikor Mohilán herceggisasszonyt nőül vette. A menyecske hű társa lón munkájában. Mindenekelőtt lakosokat csalogattak az elhagyott telepekre, s harmine évig oltalmat biztosított nekik. Kolostorokat építetett, s hercegi jogait kiterjesztette azokra is, akik eddig a saját uraik voltak, de szivesen mondtak le függetlenségükről, cserébe a herceg védelméért, amire ugyancsak szükségük volt. Jeremiás herceg tette aztán igazán virágzóvá ezt a vidéket. Hatalma is megnövekedett így, s Tsechrintől kezdve Konotopig és Romnyig 6 volt az ur. Volt ugyan másféle is sok birtoka, lenn a sandomiri, a volhyniai, kiewi és ruthén vajdaságokban, de a putyoloi győztes birtokainak grönge mégis csak ez a hajdanta pusztá vidék maradt, amelybe már nem csaptak be a tatárhordák, sem a kozákok. A vad, rablójahajlandóság nép pedig, amely eddig erőszakosan, támadásokkal szerezte meg a szükségleteit, a fegyelem jármába hajtotta fejét s mint valami láncravert harapós kutya, kénytelen-kelletlen házrésznek állott. Így általános lett a jólét, utakat építettek, töltekekkel zaboltáltak a vad folyamokat s ott, ahol előbb fényes zizegett és farkasok üvöltöttek, most katógott a malomkerék. A mindenféle szétszórt szemlal-

makat nem is számítva, több mint négyszáz hatalmas kerekét forgattak a víz, amely mind gabonát érolt. Negyvenezer adófizető lélek hordta a herceg kincstárába a pénzt, az erdőkben sűrűn állottak a méhkasok s szaporodott a faluk száma. A pusztákon karamba zárták a vad lovakat s mellettük legezestek a már megszédült nyjak. A rónák végtelen egyhangúságát jölesőn szakították meg a füstölő kémények, a lengyel és orosz templomok arany kupolái, szóval a sivar pusztából lakott, művelt föld lett.

Skrzetuski nem sietett, teljes kényelemmel haladt utján. Az 1648-ik esztendő csak nemrég köszöntött be, de a télnek nyoma sem látszott. A levegőben tavaszi illatok szálltak, a mélyebb helyeken csillogott a víztócsák színe, kiszáradt a vetés s délféllel ugy perzelt a nap, hogy lekivánczoltak a vállakról a bundák. Skrzetuski kísérete utközben szépen folszaporodott, hozzácsatlakozott ugyanis az az oláh követség, amelyet a hospodár Roswan Ursu vezetése alatt Lubniebe küldött s amelyet száz ember és egész kocsisor kísért. Skrzetuskival ment természetesen Poddipianta is, a nagy fej-levegő, hóna alatt hosszú kardjával s egy-két szolga is kísérette. A meleg napsütés, a közelgő tavasz illata vidámsággal töltötte el mindannyiok szívét és Skrzetuski kétszeresen vidám volt, mert hiszen hosszú, fáradságos utazás után pihenés várt reá a herceg házában és bizonyára barátságos, meleg fogadtatás, amiért oly nagy sikerrel járt el küldetésében. Volt azonban vidámságának még egy titkos oka is, nemcsak a hercegnek kegyessége. Két tekete szem vart reá Lubnieben, amely mészédesen szokott réteketinteni. Krasienska Anna kisasszony volt ez a két szem, Gniseldis herceggasszony első udvarhölgyé, aki a legszebb volt a lubniebeli lányok sorában s a legkecsébb is, akibe mindenki fülig szerelmes volt, de aki farkodott a kegyeivel. Finom szokások divatoztak ugyan a hercegnő udvarában, a jó erkölcsre meg éppen sokat adtak, de azért a fiatalok igen szorgalmasan kacérokdtak egymással.

Skrzetuski sokadmagával a szép Annához menesztette a sóhajait, s ha egyedül volt szobájában, holdas esteken bizony megpöngötte a lantot, s ugy danolta, hogy: „szépek legszebbje ah, te vagy! Mint ellenét tatárhád: rabságba ejtéd szivem!” De minthogy józan ember volt, s derék, szenvedélyes harcos, hát nem vette túlságosan a szívére, ha azok a fekete szemek ugyanolyan mészédesen tekintettek reá, mint Bychowicere, az oláh kapitányra, továbbá Wolodijowskira, az oláh katonára, sőt a ragyás areu és az inyébe furdótt golyó miatt dagogva beszélő huszárra, Baranowskira is. Egyszer hirtelen haragjában meg is verekedett ugyan e miatt Wolodijowskival, hanem azután unalmasnak találta, hogy örökösen Lubnieben esücsüljön és a szép Annát nézze, s ennél fogva csöppet se bántódott, de sőt igen örvendett, amikor a kánhoz küldték követségbe. A visszajövelele is vidám volt. Jökédvűven danolászott, s megskarkantyuza a lovát. Így tett Poddipianta is, akit testének hosszúsága miatt csak Longinusnak csufoltak, s aki hatalmas lithvániai kancán ült, szokása szerint egykedvű szomorúsággal. Társaik, s szolgálk messze elmaradtak mögöttük.

— Az oláh követ megint alszik, — mondta Skrzetuski. Addig mesélt nekem az ő oláh földjének a sok csodájáról, amig elnyomta a buzdóság. Erdekelt a beszédje, s ugy látom, hogy gazdag egy ország az oláh föld. Az éghajlata enyhe, tejfel-mézzeel folyó, bor terem rajta bőven, aranya is sok van. Ha én a herceg helyében lennék! Mert tudnod kell Longinus, hogy Jeremiás anyja Mohilan-vér volt, s így a hospodárok trónjára van valamelyes joga.

— Hanem a nép nem a legkiválóbb. Sagloba is mondta már nekem, de ha az ő szavának nem is adnék hitelt, az imakönyvem betüiből is csak erre a meggyőződésre jutnék.

— Az imakönyvből?

— Igen. Nézd meg uram és itélj magad is föléle.

(Folytatása következik.)

Napirend.

Napdr. Kedd, augusztus 27. — Római katolikus: Kal. József. — Protestáns: Gebhard. — Görög-orosz: (augusztus 14.) Mikéas. — Zsidó: Eilul 12. — Nap két: 4 óra 56 percek. — Nyugszik 6 óra 32 percek. — Hold két délután 4 óra 55 percek. — Nyugszik: reggel 2 óra 3 percek. A földművelésügyi miniszter nem fogad. A nyári kérsények nyolcadik napja délután 3 órakor. Nemzeti Múzeum. Régiségtár nyitva van délelőtt 9 óráig délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett tekinthetők meg. Nemzeti Szalon d. e. 9 órától este 7 óráig. Belépődij 50 fillér. Országos Képtár az Akadémiában zárva. Iparművészeti múzeum az Üllői-úton nyitva délelőtt 9—11-ig. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-út 73.) nyitva délelőtt 9—1 óráig. Földtani Intézet múzeuma (Szt. István utca 14.) nyitva délelőtt 10 órától délután 1 óráig. Belépődij 1 korona. Közkedvelő Múzeum a Városligetben zárva. Az Akadémia Goethe-szobája zárva. Az összes könyvtárak zárva. Alattkelt a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Híza termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az iparvezetőség árusításokat is eszközöl) a városi iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Kivonata a hivatalos lapból.

— Augusztus 26. —

Kincsezték. A pénzügyminiszter a beregszászi pénzügyigazgatósághoz Nagy Gergely nagyenyedi pénzügyi segéd-tisztart pénzügyi titkárrá szabólagos minőségben, a lécei pénzügyigazgatósághoz dr. Szabó Gyula budai adóhivatali segéd-tisztart fogalmazóvá ideiglenes minőségben, Mingsovits Adolf dohánygyári gyártási osztályvezetőt dohánygyári aligazgatóvá, Fábriáné Ignác nagykanizsai pénztárnokká a soproni adóhiva-

talhoz a VIII. fizetési osztályba pénztárnokká, a sárbogárdi adóhivatalhoz Szantner József adóhivatali ellenőrt adóhivatali pénztárnokká, a tordai adóhivatalhoz Benedek Jenő sepi-szentgyörgyi adóhivatali tisztet adóhivatali ellenőrré kinevezte, a lipót-szentmiklósi adóhivatalhoz Bárdy István szegedi lakost adóhivatali tiszté ideiglenes minőségben, a marosújvári fő-bányahivatal mellé rendelt számvevőseghoz Roska János ottani pénzügyi számgyakornokot pénzügyi számtiszté ideiglenes minőségben, a budapest-vidéki pénzügyigazgatósághoz Radó Mór pénzügyi kezelési gyakorlatot a székesfevársi királyi adófelügyelőseghoz pénzügyi irodatiszté ideiglenes minőségben, a temesvári királyi pénzügyigazgatósághoz Feher József zalaezsergezi pénzügyi kezelési gyakorlatot pénzügyi irodatiszté ideiglenes minőségben, az eperjesi pénzügyigazgatósághoz Hrabeczy Béla ottani lakost végrehajtóvá ideiglenes minőségben kinevezte, Liber László brassói lakost ideiglenes minőségű segédnyári királyi pénzügyi számgyakornokká nevezte ki a brassói magyar királyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőseghoz, Walther Frigyes díjtalan pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségű díjas királyi pénzügyi számgyakornokká nevezte ki a lévai királyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőseghoz, Linkó Tivadar budapesti lakost ideiglenes minőségű díjtalan királyi pénzügyi számgyakornokká nevezte ki a pénzügyminiszteri számvevőseghoz, Mayer Ferenc budapesti lakost ideiglenes minőségű díjtalan magyar királyi pénzügyi számgyakornokká nevezte ki a pénzügyminiszteri számvevőseghoz, Jones Imre, Balogh Sándor és Lázár Vazul végzett bányászakadémiai halgatókat ideiglenes minőségben bányagyakornokká nevezte ki. Az igazságügyminiszter Farkas Sándor szabadkai törvényszéki joggyakornokot a bajai és Gábel Kristóf lugosi törvényszéki joggyakornokot a palánkai járásbíróseghoz aljegyzőkké nevezte ki.

Pályázatok. A szabolcsi járásbíróseghál irnoki állás 4 hét alatt; — a sárbogárdi adóhivatalnál ellenőri állás 15 nap alatt; — az ungvári pénzügyi igazgatóságnál irodatisztai állás szeptember 4-ig; — a bakteriologiai intézetnél szolgái állás szeptember 25-ig; — a kézdívasárhelyi adóhivatalnál ellenőri állás 2 hét alatt; — a karánsebesi járásbíróseghál irnoki állás 4 hét alatt; — az alsó-leodvai adóhivatalnál adó-tisztai állás 2 hét alatt; — a tolkai járásbíróseghoz végrehajtói állás 2 hét alatt; — a dévai pénzügyigazgatóságnál fogalmazói állás 2 hét alatt; — a székesfevársi adófelügyelői intézmény-nél ideiglenes minőségű pénzügyi kezelési gyakorlatot állás 4 hét alatt; — a Bács-Bodrogi vármegye által Rudich-Ostön-dij futamónak szeptember 15-ig; — Homorodina (Nagy-Küküldömege III. osztályú postahivatal szeptember 6-ig; — a gödöllői Erzsébet-parknál napibéres kertési állás szeptember 15-ig.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, augusztus 26.

Az Északi tenger fölé északnyugati irányból légyomási depresszió került, mely a barométert Közép- és Nyugat-Európában erősen süllyesztette. A magas nyomás délkeletre szorult vissza.

Az idő Európa nyugoti felében felhősebb és esősebb lett; a reggeli hőmérséklet ugyanott emelkedett. Délkeleti Európában az idő még derült és száraz. Hazánkban az idő szintén tulnyomóan derült és száraz; az éjlekek hűvösek.

Kültség: Déli légáramlással enyhe idő várható, nyugat-ról terjeszkedő esővel.

Viz állás.

Table with columns for location (e.g., Eszék, Pécs, Szeged), date (Aug. 26, Aug. 27), and water level (móter). It lists water levels for various cities across Hungary and neighboring regions.

A 12296. sz. TÖMÍTŐ ANYAG. című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárokkal összeköttetést keres; szabadalmát esetleg el is adja, vagy gyártást engedélyt ad. Érdeklődőknek szivesen szolgál bővebb felvilágosítással. Kelemen és Társa szabadalmi ügyvivő iroda Budapestben, Royal száloda B.

Kataphoresse IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK. radikális gyógyítására legjobban ajánljuk Dr. MITZGER kiváló gyógyhatásairól elismert intézet Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em

ÉNZT SORSJEGYEKRE ÉS ÉRTEKPAPIROKRA (viszonzható totós szerinti kisebb részekben is) bármily összegért igen olcsón ad Kövály Armin bank- és váltó-üzleti osztályvezető, Budapest, IV. k., Ferenciek-terez 9. Gróf Cziraky-palota.

Acetylenvilágítás. Legszébb, legegyszerűbb és legolcsóbb világítás kastélyok, hástelepek, gyárak, nyaralók, községek stb. részére. Berdenich Győző mérnök Budapest, VII., Óvoda-utca 22. sz. A világ első, nagyobb acetylenvilágítási telepeinek tervezője és építője. Számos berendezés működésben. Ez idő-szerint készítése alatt: 6 főtélege a királyi főudvarmesteri hivatalának rendezésére és számára, acetylenvilágítási telepek Győrben, báró Banffy Ernő közszolgálat, Szabó József főrendiházi, szász-fenesi, Bakó Ferenc lovag első-szoki kastélyai részére. Főközléni megbízható, a modern acetylen technika és minden igénynek teljesen megfelelő berendezések, személyes vezetés alatt.

Titkos betegségek ellen Dr. KAJDACS, v. es. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos Electrotherapiai rendelő-intézete IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (ajtóház és lift használat). A legelhanyagoltabb betegségeket, legsúlyosabb megbetegedéseket, bujásokot, sebeket, erythrit, az onkóztózis utóbajait. Eigyengült férfierőt az orvosi világ által legújabbban oltanyira felkeltett és hatásában páratlan sikert. Electro-Massage vagy Psychopora által, magömléseket, nőknél fehérlelyást befesz-kondozás nélkül, a legmarkesebb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátramaradékokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig, este 7—8 óráig. Nőknek úgy mint férfiaknak külön be és kijáratt. Külön váróterem. Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerkről is gondoskodva lesz.

BAYER-féle Magyar turista-tapasz Tyukszem, bőrkéreg és bőrkeményedés ellen biztosan és gyorsan ható szor. I eredeti tekercs 50 fill. 1 korona beklidése mellett bérmentve. Kapható a legtöbb gyógytár-ban, droguériákban és a tapasz gyártóknál. Vöröskereszt gyógytár Budapest, VI. Andrassy-ut 85.

3 Németül tanító nélkül! Azok számára, a kik magánúton akarnak tökéletesen megtanulni németül, a legjobb nyelvtan RÖDER-féle Levélszerinti oktatás a német nyelv megtanulására 60 levél erős vászontokban. — Ára 16 kor. Egy levél két lecke. — Egy lecke 20 fillér. Megrendelhető: LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. ÉS FIAD) cs. és kir. udv. könyvkereskedésében Budapest, Andrassy-ut 21. Kapható minden könyvkereskedésben.

Olecsó butor-eladás. 2 szekrény, 2 ajtó fényezett — 30 frt 1 ág, fényezett — 22 1 éjjeli szekrény, fényezett — 8 1 mosdó, 2 ajtó, fényezett — 14 2 szekrény, 2 ajtó, diófa, matt — 80 2 ág, magas, diófa, matt — 26 1 éjjeli szekrény, diófa, márványtal — 8 1 kredenc, 4 ajt. fülkés, faragott, márv. — 48 1 díván, magas támla szőnyeggel — 40 1 ebédlő-asztal, diófa, matt — 12 1 ebédlőszék, ó-német stíl — 3,50 frt 1 íróasztal, 3 fiókos — 16 1 hálószoza, matt diófa — 100 1 hálószoza, faragott — 130 1 garnitúra crópe- vagy bourette-behuzat — 55 1 garnitúra selgem-behuzat — 80 1 garnitúra piúss-behuzat — 50 1 szalonszta — 10 1 consol márványtal és tűkőr — 26 Nagy vialzék egyszerű, valamint a legdíszesebb kivitelű butorokban. Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelege Budapest, Erzsébetter 18 Sas-utca sarok, I. emelet. Arjegyzék kivanatra ingyen és bérmentve.

Színházak, szórakozó helyek.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. augusztus hó 27-én.

Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Beöthy László és Makai Emil, zenéjét szerzte: Davidsohn Emanuel.

Személyek:

Monaoh Mátrai Szulamit Sötér
Aron Erdős Abigail Rózsa Líli
Absolon Szentmiklósy Cingitang Kardos
Kezdeté 7 1/2 órakor.

FOVAROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. augusztus hó 27-én.

Furcsa háberu.

Víg operett 3 felvonásban. Irta Genée és Zell. Fordította Fáti J. Béla és Evva Lajos. Zenéjét szerzte Strauss János.
Kezdeté 7 órakor.

VAROSLIGETI SZINKÖR.

Kedd, 1901. augusztus hó 27-én.

Németh József vendégfelléptével.

A törökök.

Víg operett 3 felv. Írták H. Cremieux. és Ad. Janin. Zenéjét szerz. Hervé. Ford. Zempléni P. Gyula.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. augusztus hó 27-én.

Nők az egyetemen.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta Pásztor Ödön.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. augusztus hó 27-én.

Monte-Carlo és a Riviera.

Irta Salamon Ödön.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

Fővárosi Orfeum

(Nagymező-utca 17.)

Még csak rövid ideig;

SALERNO

a fölülmulhatlan zsonglör.

LES PEREZ

a bámulatos létra-ekvilibrista.

LIDIA

a pikáns párisi nő és a nagy megnyitó program.

Jegyek előre válthatók a pénztárnál naponta d. e. 10-12-ig.
Kezdeté 8 órakor.

ŐS-BUDAVARA

Ma kedden, esti 6 órától reggel 4 óráig, fényes hivatalgás mellett

Fél tíz órakor Fél tíz órakor

nagyszerű Varieté-műsor

a leghíresebb varieté-különlegességeivel.

Még csak 3 napig. Még csak 3 napig.

The Louisiana-Amazon-Guard

az óriási sikert néger ének- és táncospart.

Napoli! a fenomenális jongleur. Heidenreich nagy repülő balletje! és sok más kitűnő szám feljuttatva.

Az olasz bersaglieri zenekar és egyéb elsőrangú zenekarok hangversenye.

A „Folles-Caprice” vendéjátéka.

BEN-ALI-BEY varázsszínháza

Számos egyéb szórakozás.

Béletpótló 60 fillér. Gyermeknek 12 éven alól 20 fillér. A kedvezményes jegyek minden útszablon.

A földalatti villamos kijelől 1/2 óráig közlekedik. Társasosok egész éjjel.

A Gyöngyös-visontai bortermelők szövetekezte mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja 1899. és 1900. években termelt

borait

a következő árakban szállítja: hektója

1900. évi visontai nehez vörös (bikavér) 80 kor.

1900. évi visontai vörös 60

1900. évi gyöngyösi sillerbor 40

1900. évi visontai nehez fehér pecsenyebor 60

1900. évi könnyűbő asztali fehér 52

1899. évi fehér asztali bor 50

Törkölypálinka, saját főzésük 120

Érteve készpénzfizetés vagy utánvéttel mellett, a helyi vasútra szállítva, hordó nélkül. — A hordó felszámitatik, de 30 napon belül visszavetetik.

Gyöngyös-visontai bortermelők szövetekezte mint az országos központi hitelszövetkezet tagja.

Vámos Gizella

államilag képesített zenetanár zeneiskolájában

a beírások folyamatosan vannak. A beírások eszközölhetők naponta délután 9-11-ig és délután 3-6-ig; vasár- és ünnepnapokon csak délután 9-ig az intézet helyiségében VII. Erzsébet-körút 8. sz. I. emelet (a New-York palotával szemben).

Beírási díj: 4 korona. — Tanulj! az énekre 14 korona, a többi tanszakra 10 korona havonta.

Tanszakok: ének, zongora, hegedű, mélyhegedű, gordonka, cimbalom, furulya és citra.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

Felnőttek számára esti tanfolyam.

VERŐ ADÉL

a miniszterium által engedélyezett leány tan- és nevelő-intézet

Budapest, VI., Gyár-utca 19. I. em. 1.

Az intézetnek négy polgári leányosztálya, továbbképző tanfolyama és internátusa van. — Az internátusra való felvilágosítás alább olvasható — Mérsékelt árak. — Egyszerű nevelés. Állami tanterv. Szaktanítás. Mintarendszer. Tágas, levegős tantermek.

Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál az igazgatóság.

Beíratások naponta: d. e. 10-12-ig és d. n. 3-6 óráig.

Verő (Weinreb) Adél, okl. polg. isk. tan.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

VI., Gyár-utca 19. I. emelet.

Páratlan a Sávolgy-féle

FOG-KRÉME.

Mindenütt kapható 1 tubus 60 fillér. Gyár: Damjanich-utca 22. szám. Főszékhely: V. Lipót-lőrukt 3.

DOB és FEHÉR.

Mindenütt kapható 1 tubus 60 fillér. Gyár: Damjanich-utca 22. szám. Főszékhely: V. Lipót-lőrukt 3.

Mindenütt kapható 1 tubus 60 fillér. Gyár: Damjanich-utca 22. szám. Főszékhely: V. Lipót-lőrukt 3.

Mindenütt kapható 1 tubus 60 fillér. Gyár: Damjanich-utca 22. szám. Főszé

